

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
เขตการศึกษา ๑

ปริญญานิพนธ์

ของ

บุญเลิศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตจ.ม.ว. 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร 3921575, 3915058

14 ส.ย. 2527

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2527

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา 371. 316 8490 2527

เขตการศึกษา 1

บทคัดย่อ

ของ

บุญเลิศ เสนิงค์ ณ อุษยา

เสนอขอมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2527

บทที่ ๑๖

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน และศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากครู โภชนาการ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโภชนาการ จำนวน 80 คน ครู จำนวน 156 คน นักเรียน จำนวน 213 คน และผู้ปกครอง จำนวน 213 คน ผลการศึกษามีดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ภาชนะใส่น้ำดื่มไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขาดสถานที่เก็บอาหารสด และโรงเรียนส่วนใหญ่มีเนื้อที่ทำการเกษตรแต่ไม่ได้ใช้เนื้อที่ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่
2. ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันพบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาต่อไปนี้ ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาสถานที่ งบประมาณ ระยะเวลา และด้านอื่น ๆ เช่น การเกษตร ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากนั้นอยู่ในระดับ "น้อย"
3. เจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันพบว่า ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อโครงการอาหารกลางวัน
4. เมื่อเปรียบเทียบเจตคติของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีเจตคติต่อโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF THE MANAGEMENT OF THE SCHOOL LUNCH PROGRAM
FOR ELEMENTARY SCHOOLS IN EDUCATIONAL REGION I

ABSTRACT

BY

BOONLERT SENEWONG NA AYUTHAYA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree
at Srinakharinwirot University

February 1984

190111

The purposes of this study were to research for problems concerning school lunch program in the elementary school and to compare attitudes of teachers, parents and students toward the program. Those chosen for this research project were selected at random from specialist nutrition teachers, ordinary teachers, parents and students at the elementary level in Educational Region I. A total of 662 individuals were involved and may be statistically ordered as follows :- 80 nutrition teachers, 156 ordinary teachers, 213 parents and 213 students.

The study revealed the following information;

1. There was a lack of facilities for providing adequate supplies of clean drinking water. There were enough places for planting vegetables but some schools don't or sometimes do if the teacher would like to do.

2. For the problems of the school lunch program in elementary schools, the findings indicated that problems at the moderate level are places budgetary, distances and the other such as agriculture. In addition, other the problems were faced at the little level.

3. In general teachers students and parents expressed positive attitudes toward the school lunch program.

4. In statistical terms there^v_^ no significant differences of attitude between these three groups of individuals.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้นพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

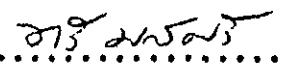
คณะกรรมการที่ปรึกษา

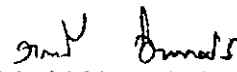
..........ประธาน

..........กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

..........กรรมการ

..........กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างเอาใจใส่จาก
รองศาสตราจารย์เทิม จันทะชุม รองศาสตราจารย์ชาวี มณีศรี กร.ภรณี อินทรศร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตรฯ สุภากร และอาจารย์สมศักดิ์
ลีลา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานีและสมุทรปราการ
รวมทั้งท่านผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความ
สะดวก และช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ประยงค์ จินตวงษ์ และศึกษานิเทศก์
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานีและสมุทรปราการ เป็นอย่างดี ผู้วิจัย
จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

บุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยุธยา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	2
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	5
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความสำคัญของอาหารต่อสุขภาพของมนุษย์	11
ความหมายและความเป็นมาของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	14
ความมุ่งหมายในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	19
หลักการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	22
ประเภทของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	24
รูปแบบของการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน	24
การจัดและการดำเนินงานการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	25
งบประมาณและการเงินในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	34
ประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	35
การวัดและการประเมินผลการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	40
ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน	42
๖ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเจตคติ	44

✓ งานวิจัยในประเทศ	46
✓ งานวิจัยในต่างประเทศ	48
3 วิธีดำเนินการศึกษา	49
การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษา	49
สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล	50
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	55
วิธีจัดการกับข้อมูล	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน	
โครงการอาหารกลางวัน	59
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน	
โครงการอาหารกลางวัน	111
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติของครู นักเรียน	
และผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน	121
5 สรุปผล อภิปราย และขอเสนอแนะ	123
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	123
กลุ่มตัวอย่าง	123
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	123
การวิเคราะห์ข้อมูล	124

บทที่	หน้า
สรุปผลการศึกษา	124
อภิปรายผล	132
ข้อเสนอแนะ	144
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	145
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	152
บทคัดย่อ	196

บัญชีการาง

การาง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน	59
2 จำนวนและร้อยละของการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูใหญ่ ครู และบุคลากรเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน	60
3 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดซื้ออาหารแห้ง และอาหารสด	61
4 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการประกอบอาหาร	62
5 จำนวนและร้อยละของครูที่มีวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ	63
6 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจำหน่ายอาหาร	64
7 จำนวนและร้อยละของครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุ และครุภัณฑ์เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน	65
8 จำนวนและร้อยละของความถี่ของการช่วยเหลือในสิ่งที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	66
9 จำนวนและร้อยละของผู้บังคับบัญชาที่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	67
10 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	68
11 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร	69
12 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกถึงการช่วยเหลือของบุคลากรที่มี ต่อโรงเรียน	70
13 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่มีเงินหมุนเวียนในการจัดบริการ อาหารกลางวันให้เพียงพอ	71

14	จำนวนและร้อยละของแหล่งที่โรงเรียนได้รับเงินทุนในการจัดบริการ อาหารกลางวัน	72
15	จำนวนและร้อยละของการได้รับทุนอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียน	73
16	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่มีเงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ให้เพียงพอ	74
17	จำนวนและร้อยละของราคาอาหารกลางวันที่เหมาะสมในโรงเรียน	75
18	จำนวนและร้อยละของภาวะการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน	77
19	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่กลัวความยุ่งยากเรื่องระบบการเงิน ซึ่งเสี่ยงต่อการฉ้อโกง	78
20	จำนวนและร้อยละของระดับการเจริญเติบโตของนักเรียนในโรงเรียน ที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	79
21	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีผลต่อสุขภาพนักเรียน	80
22	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีผลต่อระดับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน	81
23	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงนิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหารของ นักเรียน	82
24	จำนวนและร้อยละของการสำรวจนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน ในโรงเรียน	83
25	จำนวนและร้อยละของนักเรียนยากจนในโรงเรียน	84

การวาง	หน้า
26 จำนวนและร้อยละของโรงอาหารของโรงเรียน	85
27 จำนวนและร้อยละของสภาพโรงอาหารของโรงเรียน	86
28 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหารและใช้สถานที่อื่นเป็น ห้องครัว	87
29 จำนวนและร้อยละของสถานที่สำหรับนั่งรับประทานอาหารของนักเรียน	88
30 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของโต๊ะและม้านั่งภายในสถานที่ รับประทานอาหาร	89
31 จำนวนและร้อยละของสถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาดภาชนะ	90
32 จำนวนและร้อยละของสถานที่ในการเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ในการประกอบอาหาร	91
33 จำนวนและร้อยละของวิธีการเก็บอาหารสดของโรงเรียน	92
34 จำนวนและร้อยละของสถานที่เก็บอาหารแห้งของโรงเรียน	93
35 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการ ประกอบอาหาร	94
36 จำนวนและร้อยละของภาชนะสำหรับใส่อาหาร	95
37 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม	96
38 จำนวนและร้อยละของการใช้เส้นทางคมนาคมในการไปจัดซื้ออาหาร แห้งและอาหารสด	97
39 จำนวนและร้อยละของระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาด	98
40 จำนวนและร้อยละของความสะดวกในการคมนาคมระหว่างโรงเรียน กับตลาด	99
41 จำนวนและร้อยละของการวางแผนงานเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียน	100

42	จำนวนและร้อยละของการทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำดื่มของโรงเรียน	101
43	จำนวนและร้อยละของเครื่องปกปิดภาชนะใส่อาหารของโรงเรียน	102
44	จำนวนและร้อยละของสถานที่สำหรับเก็บภาชนะของโรงเรียน	103
45	จำนวนและร้อยละของวิธีที่ทำให้ภาชนะแห้งของโรงเรียน	104
46	จำนวนและร้อยละของการจัดระบายน้ำเสียของโรงเรียน	105
47	จำนวนและร้อยละของการกำจัดขยะมูลฝอยของโรงเรียน	106
48	จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของภาชนะรองรับขยะมูลฝอยของโรงเรียน	107
49	จำนวนและร้อยละของเนื้อที่ทำภาชนะของโรงเรียน	108
50	จำนวนและร้อยละของผลผลิตทางการเกษตรที่มีส่วนสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	109
51	จำนวนและร้อยละของการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	110
52	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านบุคลากร	111
53	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านงบประมาณและการเงิน	113
54	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านนักเรียน	114
55	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านสถานที่	115
56	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ	116
57	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านระยะทาง	117
58	น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านอื่น ๆ	118
59	จัดอันดับน้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในแต่ละด้าน	120

60	แสดงค่าสถิติพื้นฐานเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อ
โครงการอาหารกลางวัน	121
61	วิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครอง
นักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน	122

ภูมิหลัง

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้แก่พลเมืองทั่ว ๆ ไป จะมีความรู้ในการประกอบอาชีพ และมีความรู้ในการศึกษาขั้นสูงต่อไป ซึ่งรัฐบาลทุกรัฐบาลถือว่าการประถมศึกษาเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาชาติไทย และการวัดความเจริญของชาติ (สิปปนนท์ เกตุทัต 2524 : 6) ฉะนั้นในการพัฒนาประเทศจึงมุ่งเน้นพัฒนาเด็ก และเยาวชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะระบบการประถมศึกษาที่มีนักเรียนในระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก เกือบถึงแปดล้านคน (เกษมศิริสัมพันธ์ 2526 : 3) และสถิติใน พ.ศ.2524 มีจำนวน 7,307,674 คน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 5) นอกจากนั้นสาส์นที่ทูลนาถกรมมนตรีไว้ให้แก่คนไทย เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2526 โดยเน้นถึงความสำคัญของเด็กไว้ว่า

"เด็กและเยาวชนถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ และมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งในทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา..."

(พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ 2526 : ไม่มีเลขหน้า)

ทั้งนี้นับเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นแล้วว่า เด็กนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กวันนี้ ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ถ้าเด็กมีโอกาสเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัว ชุมชน และแก่ประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กนั้นมีหลายประการ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านสุขภาพอนามัย และด้านการศึกษา (อโณทัย เจคนเสน 2522 : 21) โดยมีสิ่งที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญต่อปัจจัยดังกล่าวก็คือ อาหาร และโภชนาการ ซึ่ง วลัยทิพย์ สาขฉวีจรรย์

(วลัยทิพย์ สารลวิจารณ์ 2524 : 2) ได้กล่าวว่า "อาหารและโภชนาการเป็นส่วนหนึ่ง ที่สำคัญยิ่งสำหรับการวางรากฐานการพัฒนาร่างกาย และสติปัญญาของเด็กแต่ละคน" และชวลิต รัตนกุล (ชวลิต รัตนกุล 2518 : 5) ได้เน้นให้เห็นถึงประโยชน์ของอาหารที่มีต่อความเจริญทางร่างกาย และสติปัญญาของบุคคล ถ้าบุคคลใดได้รับอาหารที่มีคุณค่าเพียงพอมาโดยตลอด ตั้งแต่เกิดจนตลอดวัยเด็ก บุคคลนั้นก็จะมีโอกาสมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งมีสติปัญญาเจริญงอกงามเต็มที่ เป็นกำลังสำคัญของสังคม และประเทศชาติ ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดขาดแคลนอาหาร ได้รับอาหารที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กแรกเกิดและตลอดวัยก่อนเรียน จะไม่มีโอกาสที่จะเจริญเติบโตเต็มที่ ทั้งทางกายและปัญญา ความค้อยหรือชะงักงันในความเจริญทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นในระยะนี้ ไม่มีทางที่จะชดเชยแก้ไขให้เป็นปกติได้ในระยะต่อมา ไม่อาจจะให้อาหารชดเชยมากสักเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุสิฐ รัชตะศิลาปิน (อนุสิฐ รัชตะศิลาปิน 2516 : 4) ที่พบว่า เด็กอายุ 7 - 11 ปี ที่มีน้ำหนักน้อยกว่าปกติจะมีคะแนนทดสอบเชิงเชาวนปัญญาต่ำ ดังนั้นปัญหาที่น่าวิตกยิ่งที่จะตามมาคือ เด็กที่ค้อยทางสติปัญญาเหล่านี้จะต้องเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นปัญหาของชาติต่อไป นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุผลดังได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด อาหารที่มีประโยชน์มีความสำคัญสำหรับเด็กที่กำลังเจริญเติบโตเป็นอย่างยิ่ง เจลลิฟฟ์ (Jelliffe. 1966 : 50) กล่าวว่า "ความเจริญเติบโตและการพัฒนาร่างกายนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ในบรรดาสิ่งแวดล้อมทั้งหลายนี้ ปัจจัยสำคัญมากสิ่งหนึ่งซึ่งมีผลต่อความเจริญเติบโตของร่างกาย คือ "อาหาร"

จากแผนโภชนาการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525 - 2529) (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 96) ที่ว่า ประชากรไทยเป็นจำนวนไม่น้อยเป็นโรคขาดอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กก่อนวัยเรียน นอกจากนั้นการวิจัยปัญหาโภชนาการในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยโดยกองโภชนาการ กรมอนามัย รวบรวม

ถึงกันยายน พ.ศ. 2524 (ไกรสิทธิ์ คันทีศิริพันธ์ 2525 : 162 อ้างอิงมาจาก กรมอนามัย ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า) พบว่า มีเด็กวัยก่อนเรียนเป็นโรคขาดโปรตีน และพลังงานในระดับต่าง ๆ ถึงร้อยละ 37 - 57 ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่น่าวิตกมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะภาคกลางในจังหวัดต่าง ๆ ของเขตการศึกษา 1 พบว่า เด็กวัยก่อนเรียนเป็นโรคขาดโปรตีน และพลังงานในระดับต่าง ๆ กัน โดยเฉลี่ยร้อยละ 32.32

ผลการสำรวจดังกล่าวจะเห็นว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีระดับการขาดโปรตีน และพลังงานอยู่ในระดับสูงพอควร ครั้นเมื่อเด็กเหล่านี้อยู่ในวัยเรียนแล้ว ย่อมมีผลในทางลบต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างแน่นอน นอกจากนั้นการสำรวจในเด็กวัยเรียนใน 52 จังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2516 พบว่า นักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันประมาณ 540,000 คน และบางรายจะขาดทั้งอาหารเช้า และอาหารกลางวัน (ไกรสิทธิ์ คันทีศิริพันธ์ 2524 : 63) และจากการสำรวจในเรื่องเดียวกันนี้ของคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนระหว่าง พ.ศ. 2519 - 2521 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาประมาณ 40 โรงเรียน มีเด็กไม่มีอาหารกลางวันรับประทานเลย คือ ไม่ได้นำข้าวมา และไม่มีเงินซื้อเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 10 และในปัจจุบันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ น่าจะคาดคะเนได้ว่าเด็กในโรงเรียนที่ยังต้องการอาหารเพื่อปรับปรุงสุขภาพมีอยู่จำนวนไม่น้อย (ยุวดี กาญจนนิติ 2523 : 218)

ปัญหาการขาดแคลนอาหารดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ย่อมมีผลทำให้เด็กมีสุขภาพไม่ดี อันอาจการุณทานโรคต่าง ๆ เจ็บป่วยง่าย ทำให้สมรรถภาพในการเรียนลดลง ขาดเรียนบ่อย ขาดความเอาใจใส่ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน จึงมีผลทำให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการซ้ำชั้นของนักเรียนในปีการศึกษา 2525 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 1) พบว่า อัตราการซ้ำชั้น ซึ่งส่วนหนึ่งมีผลมาจากสุขภาพทางร่างกาย และสติปัญญาของนักเรียนสูงถึงร้อยละ 6.91 คิดเป็นจำนวนนักเรียน 445,369 คน และทำให้เกิดความสูญเสียค่าจ้างประมาณ ไม่น้อยกว่าปีละ 968,232,206 บาท

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 2) เห็นความสำคัญ และให้ความสนใจต่อปัญหาสุขภาพอนามัยของนักเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดอาหาร และความรู้ในการบริโภคอย่างถูกต้อง แต่ปัญหาคงกล่าวยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับที่มากพอจะลดความรุนแรงของปัญหาลงได้ทันการณ จะเห็นได้จากช่วงก่อนการโอนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย ได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาคงกล่าวต่อคณะปฏิวัติใน พ.ศ. 2517 โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาวางโครงการอาหารกลางวันขึ้น ซึ่งคณะปฏิวัติได้เห็นชอบกับโครงการดังกล่าว แต่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 3 มีอุปสรรคในด้านงบประมาณ จึงได้ดำเนินการเท่าที่จะทำได้โดยใน พ.ศ. 2517 ได้ดำเนินการโดยใช้งบประมาณเงินจากมูลนิธิช่วยการศึกษาประชาชนจำนวน 4 โรงเรียน พ.ศ. 2518 จำนวน 39 โรงเรียน และ พ.ศ. 2519 จำนวน 74 โรงเรียน โครงการอาหารกลางวันได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กำหนดโครงการดังกล่าว ไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 (2520 - 2524) เป็นต้นมา โดยได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานไว้ปีละ 270 โรงเรียน ยกเว้นใน พ.ศ. 2520 ดำเนินการ 390 โรงเรียน พ.ศ. 2521 ดำเนินการ 422 โรงเรียน (โดยใช้งบประมาณ 390 โรงเรียน ส่วนที่เหลือใช้เงินมูลนิธิช่วยการศึกษาประชาชน) ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (2525 - 2529) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 และดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาอาหาร และโภชนาการ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) โดยได้กำหนดโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 ปีละ 800 โรงเรียน ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณเป็นจำนวน 55,677 ล้านบาท

แต่ปัจจัยในการดำเนินงานจัดโครงการอาหารกลางวันไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุนเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องอาศัยสิ่งประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น แรงงาน อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เนื้อหาการเกษตร ฯลฯ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ ควรเป็นผู้มีเจตคติที่ดี คำนึงสูงต่อการดำเนินโครงการอาหารกลางวันอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 30)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจศึกษาข้อมูล สำรวจปัญหา และเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในเขตการศึกษา 1 เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูล และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของครูโภชนาการ ตลอดจนเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่อาจจะนำเอาผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาวางแผนปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตการศึกษา 1 โดยมีความมุ่งหมาย 5 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
3. เพื่อศึกษาเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครู และผู้ปกครองมีเจตคติต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน
2. ครู และนักเรียนมีเจตคติต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน
3. ผู้ปกครอง และนักเรียนมีเจตคติต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการปรับปรุงการจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยเกิดปัญหาน้อยที่สุด
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน ได้ข้อมูลเพื่อพิจารณาในค่านงบประมาณ ให้ทุนอุดหนุน และให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนประถมศึกษาตามความเหมาะสมในโอกาสต่อไป
3. เพื่อให้องค์การ มูลนิธิ ภาซาคจังหวัด ผู้มีใจกุศล ฯลฯ ได้ทราบข้อมูล ปัญหา และความต้องการในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพื่อหาหนทางช่วยเหลือให้โครงการดังกล่าวมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจากครูโภชนาการ และเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ครูโภชนาการ	จำนวน	80 คน
ครู	จำนวน	156 คน
นักเรียน	จำนวน	213 คน
ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	213 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	จำนวน	662 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. ครูโภชนาการ
2. ครู
3. นักเรียน
4. ผู้ปกครองนักเรียน

ตัวแปรตาม คือ

1. สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
2. ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
3. เจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เขตการศึกษา 1 หมายถึง เขตการศึกษาที่ประกอบด้วยจังหวัดปทุมธานี นครปฐม

นนทบุรี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดในเขตการศึกษา 1 ที่มีการจัดโครงการอาหารกลางวัน

ครูโภชนาการ หมายถึง ครูผู้เป็นหัวหน้าดำเนินการ หรือครูผู้ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันประจำโรงเรียน ซึ่งมีความสนใจและความสามารถทางด้านโภชนาการ

ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เป็นครูสอนประจำในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2526 เท่านั้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนที่มีการจัดโครงการอาหารกลางวัน

โรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ที่ดำเนินการจัดอาหารกลางวัน โดยอาศัยแรงงานจากคณะครู คนงาน นักเรียน หรือจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาช่วย เพื่อจำหน่ายหรือให้ฟรีเป็นบางส่วนกับนักเรียนที่ขาดแคลนในโรงเรียนโดยเฉพาะ หรือเพื่อให้เด็กนักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานในราคาถูก และให้คุณค่าทางอาหารมากที่สุด

ทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดสรรให้โรงเรียน จำนวน 8,000 บาท เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน หรือทุนที่ได้จากองค์กร มูลนิธิต่าง ๆ หรือผู้บริจาคเพื่อจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง สภาพการณ์ของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นจริงในระหว่างที่ทำการศึกษา โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ คือ บุคลากร งบประมาณและการเงินนักเรียน สถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ระยะเวลา และอื่น ๆ

ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง อุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือก่อให้เกิดความขัดข้องต่อการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบ่งปัญหาต่าง ๆ ออกเป็น 7 ด้าน คือ ปัญหาบุคลากร ปัญหงบประมาณและการเงิน ปัญหานักเรียน ปัญหาสถานที่ ปัญหาอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ปัญหาระยะเวลา และปัญหาอื่น ๆ

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน
ที่มีต่อคุณค่า และประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา มีอยู่มาก และในการเขียนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผู้เขียนได้คำนึงถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นสำคัญ โดยได้จัดแบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ความสำคัญของอาหารต่อสุขภาพของมนุษย์
2. ความหมายและความเป็นมาของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
3. ความมุ่งหมายในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
4. หลักการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
5. ประเภทของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
6. รูปแบบของการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน
7. การดำเนินการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
8. งบประมาณและการเงินในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
9. ประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
10. การวัดและการประเมินผลการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
11. ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 6)

12. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเจตคติ

ความสำคัญของอาหารต่อสุขภาพของมนุษย์

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 นั้น คำว่า "สุขภาพ" หมายถึง ความเป็นสุขหรือปราศจากโรค แต่คำว่า สุขภาพในความหมายขององค์การอนามัยโลก World Health Organization หรือ W.H.O. นั้น หมายถึง สภาวะแห่งความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยความผาสุก มิได้หมายความว่า เป็นสภาวะแห่งการปราศจากโรค หรือความพิการเท่านั้น (พิชัย แก้วลัญญ์ 2521 : 4)

จะเห็นว่า คำว่า "สุขภาพ" ไม่ได้หมายถึงเฉพาะความไม่มีโรคอย่างเดียว หากรวมไปถึงสมรรถภาพของร่างกาย และจิตใจในการปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อบุคคลนั้น จะได้อายุยืนนาน ไม่เหน็ดเหนื่อย มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง แต่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพ กังกล่าวก็คือ อาหาร และโภชนาการ ซึ่ง ค้วน ขาวหนู (ค้วน ขาวหนู 2524 : 3 - 5) ได้สรุปผลของโภชนาการที่มีต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนี้คือ

1. ให้ความเจริญเติบโต และซ่อมแซม คนเรานั้นตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดาและคลอดออกมาเมื่อครบกำหนด จะต้องมีการเจริญเติบโตเรื่อยไป ทุกส่วนของร่างกายจะต้องมีการพัฒนาจนกระทั่งถึงวัยที่ร่างกายหยุดเจริญ ก็เป็นผู้ใหญ่ การเจริญเติบโตในช่วงนี้จะเป็นไปได้ อย่างสมบูรณ์เพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ อาหาร โภชนาการ และพันธุกรรม การบริโภคอาหารที่ถูกต้องทั้งของมารดา และเด็กเอง จะทำให้ร่างกายเจริญเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ ปัจจุบันเป็นที่รับรองกันแล้วว่าความสูงใหญ่ของร่างกายมนุษย์ขึ้นอยู่กับโภชนาการเป็นสำคัญ

2. ให้อำลังงาน และความอบอุ่น คนเราที่มีชีวิตทุกคนจะต้องได้รับพลังงาน เพื่อให้การเผาผลาญภายในร่างกายดำเนินไปตามปกติ เช่น หัวใจต้องมีแรงเต้น ปอดมีแรงสูดฉีดโลหิตรวมทั้งต้องมีแรงงานเพื่อความเคลื่อนไหวในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ต้องออกแรง นอกจากนั้นร่างกายต้องมีการปรับอุณหภูมิภายในให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

3. การมีอายุยืน ผลการมีอายุยืนนี้จะเห็นได้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา เมื่อปี 2443 คนอเมริกันมีอายุเฉลี่ยเพียง 48 ปี แต่ในปี 2509 เพิ่มขึ้นเป็น 70 ปี

ในปี 2513 ชาวเนเธอร์แลนด์มีอายุเฉลี่ย 75 - 76 ปี ปัจจัยที่ช่วยให้มีอายุยืนมีหลายประการ เป็นต้นว่า ความก้าวหน้าทางการแพทย์ การปรับปรุงทางด้านสุขภาพ และบริการสาธารณสุขที่ดีขึ้น ฉะนั้น แม้ว่าอายุยืนยาวจะเกิดจากปัจจัยหลายประการดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่โภชนาการก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ สมทรง อินสว่าง (สมทรง อินสว่าง 2524 : 57 - 58) ที่กล่าวไว้ในเรื่องนี้ว่า "ปัจจัยที่จะทำให้คนเรามีอายุยืนยาวได้ คือ เรื่องอาหารการกิน เนื่องจากร่างกายมาจากส่วนประกอบของอาหารที่รับประทาน และคัมภีร์ การทดลองของ Mr. Clive M. McCay แห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนล ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทดลองโดยใช้หนูขาว พบว่า หนูขาวจะมีอายุยืนยาวขึ้นถึง 40 เปอร์เซ็นต์ ถ้ามีการจำกัดอาหารที่ให้เฉพาะพลังงานในระยะเริ่มแรก หนูทดลองที่ให้อาหารที่มีพลังงานน้อย แต่ส่วนประกอบด้านอื่นครบถ้วน พบว่า หนูจะมีการเจริญเติบโตช้าจนกว่าจะได้อาหารที่มีพลังงานเพิ่มมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันอายุของหนูขาวนั้นก็กลับยืนยาวขึ้น"

4. ให้อาหารมีสารอาหารที่จะช่วยให้ร่างกายมีความสมบูรณ์และแข็งแรง ให้อาหารมีสารอาหาร โดยเฉพาะโกลบูลิน (Globulin) ซึ่งเป็นโปรตีนชนิดหนึ่ง มีคุณสมบัติให้อาหารมีสารอาหารต่าง ๆ วิตามิน เกลือแร่หลายชนิดก็มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน ถ้าการขาดถึงขีดรุนแรงก็จะทำให้เกิดโรคซึ่งเรียกว่า โรคขาดอาหาร (Nutritional Deficiency Diseases) เช่น โรคเหน็บชา (Beri - beri) โรคคอพอก (Goitre) โรคขาดโปรตีน แคลอรี (Protein - Calories Malnutrition = PCM) และโรคโลหิตจาง เป็นต้น

5. ให้ความเจริญทางสมอง และสติปัญญา องค์การวิทยาศาสตร์โภชนาการหลายแห่งได้พิสูจน์ให้เห็นแน่ชัดแล้วว่า สมองคนเราจะเจริญเติบโตเต็มที่ได้อีก ถ้าหากได้รับอาหารโปรตีนที่ถูกต้องตั้งแต่อายุน้อย ๆ วัยที่สมองเจริญได้มากที่สุด ได้แก่ เด็กอายุ 1 - 5 ปี มีหลักฐานแสดงว่า ในระหว่างอายุ 3 ปีแรกของชีวิต สมองมีการพัฒนามากที่สุด คือจะมีน้ำหนักประมาณร้อยละ 80 ของมันสมองผู้ใหญ่ ซึ่งตรงข้ามกับน้ำหนักตัว เด็กในอายุนี้น้ำหนักตัวเพียงร้อยละ 30 ของน้ำหนักตัวผู้ใหญ่เท่านั้น

6. ให้สมรรถภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการทำงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพทางกาย อารมณ์ และปัญญา ผู้ที่ได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอ ย่อมมีร่างกายแข็งแรง อารมณ์ดี มีปัญญา ซึ่งช่วยให้มีความอดทนในการทำงานมากกว่าผู้ที่อ่อนแอ เป็นชุมพลังคน (Human Resource) ทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โภชนาการที่ไม่ดีแม้ในระยะสั้นก็ให้โทษ ทำให้ความสามารถในการใช้ปัญญาอันลดลง ทำให้ขาดสมาธิหรือมีสมาธิอันลดลง ซึ่งทำให้ความสามารถในการคิดน้อยลงด้วย คำกล่าวนี้มีหลักฐานจากการทดลอง เพื่อทดสอบของโภชนาการที่มีต่อความสามารถในการทำงาน โดยใช้คน 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้กินอาหารตอนเช้า อีกกลุ่มหนึ่งไม่ให้กินอาหารตอนเช้า กลุ่มที่กินอาหารตอนเช้ามืดมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้กิน ในทำนองเดียวกันนักเรียนที่ไม่ได้กินอาหารกลางวัน จะเรียนได้ผลน้อยกว่าผู้ที่กินอาหารกลางวัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2523 : 24) เน้นว่า การบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติ แต่เนื่องจากชนบทในประเทศไทย ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และไม่มีความรู้ทางโภชนาการ จึงทำให้เด็กได้รับอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กทางสมองและร่างกาย ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ต่ำ เจ็บป่วยบ่อย ทำให้การเรียนไม่สม่ำเสมอ เป็นการสูญเสียทางการศึกษา โดยเฉพาะอัตราการตกซ้ำชั้น เป็นต้น

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 12) ยังได้กล่าวถึงปัญหาการขาดสารอาหารของประชาชนชาวไทยอีกว่า การขาดสารอาหารส่วนใหญ่พบในหญิงมีครรภ์ และให้นมบุตร ทารก เด็กวัยก่อนเรียน และเด็กวัยเรียน เพราะมีความต้องการอาหารในปริมาณสูง เมื่อคิดเทียบต่อน้ำหนักของคนเมื่อรับประทานอาหารไม่เพียงพอจะทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย โรคที่เกิดจากการขาดสารอาหารที่สำคัญ ได้แก่ โรคโลหิตจางเกิดจากการขาดธาตุเหล็ก โรคตาบอดเกิดจากการขาดวิตามินเอ โรคเหน็บชาเกิดจากการขาดวิตามินบีหนึ่ง โรคคอพอกเกิดจากการขาดไอโอดีน เป็นต้น

x ค่ายเหตุผลคงที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะพบว่าอาหารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างที่สุดของร่างกาย เนื่องจากอาหารเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ เพราะไม่มีใครดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากอาหาร ผู้ที่ขาดอาหารจะแสดงอาการต่าง ๆ กัน ตามระยะเวลาของการขาดอาหาร คือ ตั้งแต่อ่อนเพลีย หมดน้ำ เป็นลม จนถึงทุพพลภาพทั้งทางร่างกาย และสมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน บุคคลเหล่านี้นอกจากจะทำประโยชน์ให้แก่สังคมไม่ได้แล้ว ยังเป็นภาระและอันตรายต่อสังคมด้วย เพราะสมองและร่างกายไม่สามารถทำงานตามปกติได้ ผู้ขาดอาหารเหล่านี้ ส่วนหนึ่งจะถึงแก่กรรม แต่อีกส่วนหนึ่งจะมีชีวิตอยู่อย่างมีทุกข์ทรมาน เป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง ฉะนั้น การบริโภคอาหารที่ดี และถูกต้องตามหลักโภชนาการจำเป็นต่อศึกษาให้จริงจัง และสามารถนำไปปฏิบัติจึงจะเกิดผล ซึ่ง ค้วน ขาวหนู (ค้วน ขาวหนู 2524 : 5) ได้กล่าวถึงหลักปฏิบัติที่สำคัญสำหรับชีวิตประจำวัน คือ

1. รู้จักเลือกอาหารตามความต้องการของร่างกาย และเหมาะสมกับเศรษฐกิจของครอบครัว
2. รู้จักหลีกเลี่ยงอันตรายจากอาหารเป็นพิษ เช่น พิษจากยาฆ่าแมลง พิษจากสิ่งเจือปนชนิดต่าง ๆ เช่น การใช้สีที่เป็นพิษในอาหาร ฯลฯ
3. รู้จักรักษาสภาพของตนเอง และครอบครัวด้วย การจัด และการบริโภคอาหารที่ถูกต้องทั้งในยามปกติและป่วยไข้

ความหมายและความจำเป็นของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 29) กล่าวว่า "โครงการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน หมายถึง โครงการส่งเสริมการจัดอาหารให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการ การเลือกอาหารที่ถูกต้องตามกำลังเงินและเศรษฐกิจ ทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็ก"

ทวีรัสมิ์ ชนาคม (ทวีรัสมิ์ ชนาคม 2521 : 34) ได้ให้ความหมายในเรื่องเดียวกันนี้ว่า หมายถึง อาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดทำขึ้นขายให้แก่นักเรียน โดยไม่คิดกำไรเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับอาหารที่ครบถ้วน ใกล้เคียงกับ เพียงหนึ่งในสามของความต้องการอาหารของเขาในหนึ่งวัน ซึ่งสอดคล้องกับ วิณะ วีระไวทยะ (วิณะ วีระไวทยะ 2524 : 21) ที่กล่าวว่า "อาหารกลางวันช่วยให้เด็กได้รู้จักเลือกรับประทานอาหารได้ถูกต้อง ถูกส่วน รู้จักรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น และยังเป็นหลักประกันว่า อย่างน้อยในวันนั้น เด็กได้รับสารอาหารต่าง ๆ หนึ่งในสามของความต้องการในหนึ่งวัน" นอกจากนี้ วิลสัน (Wilson. 1964 : 392) ยังได้กล่าวไว้อีกว่า อาหารมื้อกลางวันที่ได้รับประทานไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ตาม ควรจะให้ปริมาณหนึ่งในสามของปริมาณอาหารที่ร่างกายต้องการในแต่ละวัน เมื่อปริมาณอาหารได้ไม่พอเพียงต่อความต้องการของร่างกาย คุณค่าที่ได้รับก็ไม่มีค่าพอเหมาะพอคืบตามไปด้วย ซึ่งมักพบว่าความบกพร่องของร่างกายเกิดจากการที่มีอาหารกลางวันไม่เพียงพอ และไม่ได้รับการชดเชยจากอาหารมื้ออื่น ๆ หรือจากอาหารจำเริญรูป

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน เป็นรูปของการบริการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเหมาะสมกับอัตราของโรงเรียนและท้องถิ่น อาหารนั้นจะต้องเป็นอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ มีปริมาณเพียงพอ ราคาถูกกว่าในท้องตลาดทั่วไป ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพอนามัย ให้ดีขึ้นและมีนิสัยการบริโภคที่ถูกต้อง

ดังนั้นการจัดอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับประทานในขณะที่อยู่โรงเรียนถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญ และควรกระทำอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้แก่นักเรียน เพราะโดยปกตินักเรียนมาอยู่ในโรงเรียนวันหนึ่ง ๆ หลายชั่วโมง

การ จัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีมานานแล้วตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 คือเริ่มจัดให้นักเรียนโรงเรียนประจำ อาหารที่จัด คือ อาหารเช้า อาหารกลางวัน และอาหารเย็น แต่การจัดอาหารกลางวันเริ่มเป็นครั้งแรกที่ยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ นอร์เวย์ อิตาลี

และเนเธอร์แลนด์ แต่ประเทศที่จัดได้ผลดีที่สุด ได้แก่ ประเทศอังกฤษ จนถึงมีกฎบัตรสำหรับอาหารขึ้นที่เรียกว่า School Meal Act พ.ศ. 2449 และใน พ.ศ. 2487 ได้มีการจัดตั้งกฎหมายขึ้น เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับอาหารโดยเฉพาะ และจัดให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ใน พ.ศ. 2495 ได้มีการสำรวจในอังกฤษ พบว่าครึ่งหนึ่งของนักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 79)

๕ ประเทศสหรัฐอเมริกา การจัดหาอาหารกลางวันเริ่มในศตวรรษที่ 19 ในปี พ.ศ. 2397 ได้เริ่มในโรงเรียนประถมศึกษา รัฐฟิลาเดลเฟีย และการจัดหาอาหารกลางวันได้แพร่หลายไปอย่างรวดเร็วทั่วประเทศ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 79) นอกจากนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องออกกฎหมายคุ้มครองเกี่ยวกับการจัดหาอาหารให้นักเรียน ซึ่งแต่เดิมโดยทั่วไปนักเรียนที่มาโรงเรียนจะนำอาหารติดตัวมารับประทานด้วย และจำเป็นต้องนำมาตั้งแต่เช้า พอถึงเวลากลางวันอาหารเหล่านั้นก็จะเย็นชืดไม่มารับประทาน รัฐบาลเห็นความสำคัญของอาหารมากขึ้น จึงเข้าสนับสนุนโดยออกกฎหมายควบคุม และช่วยออกเงินอุดหนุนในเรื่องอาหารกลางวันแก่โรงเรียน เรียกว่า National School Lunch Act ทำให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุน และเงินอุดหนุนจากหลายด้าน เช่น เงินอุดหนุนจากภาษีท้องถิ่น (Local Tax Funds) เงินอุดหนุนจากการช่วยโดยตรงของมลรัฐ เงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางโดยผ่านองค์การเกษตร นอกจากนี้โรงเรียนยังได้เงินช่วยเหลือจากแหล่งอื่น ๆ เป็นพิเศษอีก เช่น จากผลกำไรเล็กน้อยจากการจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียน และจากการอุดหนุนของผู้ใจบุญ ฯลฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2478 แผนกวิชาชีพ และโครงการบริการได้รับหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียนของสหรัฐอเมริกา มีการจัดแบ่งงบประมาณเพื่อจ้างคนปรุงอาหาร และบริการอื่น ๆ ให้โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ (วัฒนา ประทุมสินธุ์ 2518 : 17)

๖ ประเทศฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2385 รัฐบาลฝรั่งเศสได้เห็นความสำคัญของการจัดบริการอาหารแก่เยาวชนจึงได้ตรากฎหมายอนุญาตให้โรงเรียนใช้เงินของโรงเรียนในการจัดบริการอาหารแก่เด็กทั่วประเทศ เป็นผลให้นักเรียนได้รับประทานอาหารในราคาที่ถูกลง และนักเรียนยากจน

ก็มีโอกาสได้รับประทานอาหารฟรีด้วย ในปี พ.ศ. 2392 หน่วยรักษาความปลอดภัยของฝรั่งเศส ได้ให้ทุนอุดหนุนแก่เด็กยากจน ทำให้นักเรียนยากจนได้มีโอกาสรับประทานอาหารเช้าในโรงเรียนมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2408 วิกเตอร์ฮูโก (Victor Hugo) ได้เป็นเอกชนคนแรกของโลกที่ คิกก่อกองบริการอาหารในสถานศึกษา โดยเปิดบริการอาหารแก่นักเรียนทั้งแบบที่เก็บเงิน และแบบ ให้ฟรี

3) สำหรับในเอเชีย นั้น ประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขึ้นเป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. 2432 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือแก่นักเรียนที่อดอยาก และเป็นการชักนำ ให้เด็กมาโรงเรียนด้วย ต่อมาใน พ.ศ. 2497 ได้ออกกฎหมายจัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียน ในโรงเรียนรัฐบาล เทศบาลรับผิดชอบในโรงเรียนเทศบาล และคณะกรรมการตุลาการ โรงเรียนรับผิดชอบโรงเรียนเอกชน งบประมาณการจัดอาหารกลางวันนั้นได้มาจากรัฐบาลและความช่วยเหลือของผู้ปกครองนักเรียน พอถึงปี พ.ศ. 2500 นักเรียนทุกระดับ และทุกประเภท ของญี่ปุ่น คือ เด็กวัยเรียน นักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา เด็กทุพพลภาพตามอกทั้งภาคกลางวัน ก็มีกฎหมายกำหนดให้จัดบริการอาหารเลี้ยงนักเรียนโดยทั่วถึงกัน โดยรัฐบาลให้เงินอุดหนุนทุก โรงเรียน ใน พ.ศ. 2505 กระทรวงศึกษาธิการได้วางโครงการ 5 ปี เพื่อจัดอาหารกลางวัน อย่างสมบูรณ์สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด ซึ่งผลจากการบริการอย่างถูกต้องตามโรงเรียน รวมทั้งการตื่นตัวทางด้านโภชนาการของประชากรส่วนใหญ่ในญี่ปุ่น ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ของญี่ปุ่น มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงขึ้นกว่าสมัยก่อนอย่างเห็นได้ชัด รวมทั้งสถิติอัตราการเจริญเติบโตจัดว่าสูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (อุทมิศิลป์ ศรีสมบูรณ์ 2522 : 50 อ้างอิงมาจาก ระเบียน วาจานนท์ 2507 : 65)

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าประเทศที่เจริญแล้วนั้นได้ให้ความสำคัญของอาหารกลางวันอย่างมาก ถึงกับออกกฎหมายบังคับให้โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้ นักเรียน และรัฐบาลก็ได้ตั้งงบประมาณให้ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศ อังกฤษ ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้น การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียนไม่ปรากฏหลักฐานว่าจัดขึ้นเมื่อใด (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 79) แต่ทวีรัสมิ์ ธนาคม (ทวีรัสมิ์ ธนาคม 2521 : 34 - 36) ได้สรุปความเป็นมาของอาหารกลางวันไว้ดังต่อไปนี้

ใน พ.ศ. 2499 สำนักงานการศึกษาระหว่างชาติ และยูเนสโก จัดการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่ประชุมเสนอเรื่องความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อสุขภาพ ขอให้โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้เด็ก

ใน พ.ศ. 2501 กรมการฝึกหัดครูให้เจ้าหน้าที่ไปอบรมครูในโรงเรียนประถมศึกษาตามข้อตกลงกับยูนิเซฟในโครงการฝึกหัดครูชนบท ใน พ.ศ. 2507 กรมการฝึกหัดครูได้สำรวจความต้องการของเด็ก และเยาวชนในประเทศไทยในต่าง ๆ รวมทั้งโภชนาการ ซึ่งเกี่ยวกับอาหารมีใจความว่า นักเรียนส่วนมากไม่ไ้กลับไปรับประทานอาหารกลางวัน และโรงเรียนหลายแห่งไม่ได้จัดอาหารกลางวันให้เด็กของตน

ใน พ.ศ. 2508 กองโภชนาการกรมอนามัย ทำการสำรวจการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน ส่งคำถามไปยังกรมสามัญ อาชีวศึกษา และกรมการฝึกหัดครู รวม 797 โรงเรียน ได้รับคำตอบมา 608 โรงเรียน สรุปได้ว่านักเรียนซื้ออาหารจากผู้จำหน่ายอาหารมาขายมากที่สุด รองลงมา คือนำอาหารจากบ้านมารับประทาน และรับประทานอาหารที่โรงเรียนจัดขึ้น ฯลฯ

ใน พ.ศ. 2509 ศึกษาพิเศษของกรมสามัญ สำรวจโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้น 259 โรงเรียน ประถมศึกษาตอนปลายที่มีประถมศึกษาตอนต้นด้วย 1,207 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่ทำอาหารมีเพียง 8.5 เปอร์เซ็นต์ เด็กกลับไปรับประทานอาหารที่บ้าน นำจากบ้านมารับประทานที่โรงเรียน กว่าครึ่งให้แม่ค้าขาย สาเหตุที่โรงเรียนไม่ได้จัดอาหารขายนั้น โรงเรียนเกือบครึ่งตอบว่าเด็กยากจนไม่มีเงินซื้อ นอกนั้นบอกว่าไม่มีที่ทำอาหาร ไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีบุคคลทำอาหาร ร้อยละ 15.79

ใน พ.ศ. 2515 - 2517 สถาบันค้นคว้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารได้ทำการส่งเสริมอาหารโปรตีน ใช้โปรตีนเกษตรทำที่ครัวกลาง ทดลองเลี้ยงเด็ก 3 โรงเรียนในเขตอำเภอ

บางชน ยุติการทดลองพบว่าเด็กที่รับประทานอาหารมีสุขภาพดีขึ้น ลดอัตราโรคขาดอาหารได้หลายโรค

ใน พ.ศ. 2518 คณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันได้จัดการอบรมแก่หัวหน้าหมวดการศึกษา ครูใหญ่ และครูคหกรรมศาสตร์ เมื่อเสร็จการอบรมก็แจกเงินไปโรงละ 5,000 บาท เพื่อการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน และใน พ.ศ. 2520 กรมการปกครองได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้จัดไว้ในงบประมาณ พ.ศ. 2520 และให้คณะกรรมการชุดเดิมช่วยจัดการอบรมและได้แบ่งเป็น 4 ภาค ภาคเหนือที่เชียงใหม่ ภาคใต้ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ภาคกลางที่สวทศนิเวศสมุทรปราการ ซึ่งการจัดโครงการครั้งนี้ อยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520 - 2524) และกำหนดโรงเรียนในโครงการปีละ 270 โรงเรียน ยกเว้นใน พ.ศ. 2520 ดำเนินการ 390 โรงเรียน พ.ศ. 2521 ดำเนินการ 422 โรงเรียน และในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 (2525 - 2529) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำโครงการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 4 โดยได้กำหนดโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 ปีละ 800 โรงเรียน ในปี พ.ศ. 2525 ดำเนินการได้ 500 โรงเรียน และในปี พ.ศ. 2526 ดำเนินการได้ 790 โรงเรียน รวมจำนวนที่จัดโครงการอาหารกลางวันทั่วประเทศจำนวน 30,641 โรงเรียน

ความมุ่งหมายในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่สองของเด็กรองจากบ้าน เป็นสถานที่ที่ควรที่จะจัดสิ่งแวดล้อมอันดี เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงทัศนคติต่าง ๆ ทั้งด้านนิสัยการบริโภค และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนการมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ ดังนั้นแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้มากมาย แต่ความมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านั้นก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 2) ได้เน้นถึงการดำเนินงานในระยะแรกควรมุ่งไปสู่ผลสำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันในปริมาณที่เพียงพอ และมีคุณค่าทางโภชนาการในราคาประหยัด สำหรับนักเรียนขาดแคลนให้ได้รับประทานโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ เห็นความสำคัญ และความสามารถนำหลักโภชนาการไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 3) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. สร้างความเชื่อถือ เจตคติที่ดีต่อการบริโภคตามวัย
2. ให้เกิดประโยชน์ทางโภชนาการการศึกษา เช่น ปรับการรับประทานอาหาร การเลือกอาหาร
3. มุ่งให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันราคาถูกโดยไม่หวังกำไร
4. จัดอาหารให้มีคุณค่าทางโภชนาการ สะอาดถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร เพื่อมุ่งปรับปรุงโภชนาการของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 4) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในเขตพื้นที่ยากจน ไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อช่วยสงเคราะห์นักเรียนขาดแคลนที่มีฐานะยากจน ได้มีโอกาสรับประทานอาหารกลางวันโดยบิดามารดา หรือผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
2. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย

3. เพื่อให้โรงเรียนได้มีโอกาสควบคุมในเรื่องคุณภาพ และความสะดวกของอาหาร และควบคุมไม่ให้นักเรียนออกไปซื้ออาหารที่ไม่ถูกอนามัยนอกเขตโรงเรียนด้วย

4. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้วัสดุที่จะต้องจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนในกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ โดยนักเรียนไม่ต้องซื้อวัสดุเรียนเอง ทำให้เป็นที่เดือดร้อนของผู้ปกครอง

5. เพื่อเผยแพร่โภชนาการการศึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น

6. เพื่อเผยแพร่โภชนาการการศึกษาแก่เด็กนักเรียน

7. เพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียนตกชั้นได้ทางหนึ่งด้วย

ฮารา เมย์ (Hara - May. 1968 : 110) กล่าวว่า การจัดเลี้ยงอาหารในโรงเรียนทำให้บรรดาผู้ปกครองพอใจ

1. เพื่อเลี้ยงอาหารเด็กที่โรงเรียนด้วยอาหารที่มีคุณภาพทางโภชนาการสูงสุด โดยใช้เงินและอาหารที่หามาได้

2. เพื่อให้การศึกษาแก่เด็ก และติดตามการของเด็กลงโดยตรงให้มันส์ในการรับประทานอาหารที่ดี

3. อาหารที่จัดเลี้ยงเด็กนั้น ต้องประกอบด้วยอาหารที่ให้โปรตีนที่มีคุณภาพดี เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตของร่างกาย ผักต่าง ๆ เพื่อให้วิตามิน เกลือแร่ และอาหารที่ให้พลังงาน

แซนด์สโตรม (Sandstrom. 1959 : 697) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนไว้ 2 ประการ คือ

1. อาหารกลางวันต้องมุ่งให้นักเรียนมีโภชนาการที่ดีพอ และจัดเพื่อพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนชอบอาหารต่าง ๆ ซึ่งไม่รวมถึงอาหารที่นักเรียนรับประทานที่บ้าน

2. อาหารกลางวันโรงเรียน ควรจะสอดคล้องกับบทเรียน เพื่อให้มีสุขภาพและอนามัยที่ดี

หลักการจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียน

การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งของโครงการสุขภาพในโรงเรียน ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการควรมีหลักการ เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้กิจการดำเนินต่อไป ตามความมุ่งหมายของโครงการ ซึ่งผู้กำหนดหลักการไว้ดังต่อไปนี้ คือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 29) ได้กำหนดหลักสำคัญบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาอาหารกลางวันไว้ดังนี้ คือ

1. วางแผนร่างโครงการ ทั้งจุดประสงค์ให้แน่นอน เช่น โครงการระยะสั้น 1 ปี หรือโครงการระยะยาว 2 - 3 ปี เป็นต้น

2. มุ่งปรับปรุงภาวะโภชนาการของนักเรียน

3. มุ่งส่งเสริม และการเสียสละของคณะครู และผู้เกี่ยวข้อง

4. ส่งเสริมทางบ้านโภชนาการการศึกษา และสัมพันธ์กับโครงการศึกษาในกลุ่ม

ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตร

5. ผู้เกี่ยวข้องควรเป็นผู้มีเจตคติที่ดี คำนึงสูงต่อการดำเนินโครงการนี้อย่างแท้จริง

6. เป็นการสงเคราะห์เด็กยากจน ไม่มุ่งหวังกำไร มองประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กเป็นสำคัญ

7. การใช้แหล่งชุมชนสิ่งแวดล้อมเข้ามาช่วยดำเนินโครงการ ยอมช่วยให้การดำเนินการเกิดประโยชน์สูงสุด

วิณะ วีระไวยะ (วิณะ วีระไวยะ 2524 : 21) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการจัดโครงการอาหารกลางวันไว้ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นอาหารที่เหมาะสม และเพียงพอกับความต้องการของเด็กวัยนี้ โดยจัดปรุงง่าย ๆ ใช้อาหารที่มีคุณค่า และเตรียมถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร

2. ราคาพอสมควรที่เด็กจะซื้อรับประทานได้ โดยยึดหลักไม่เอากำไร

3. ควรให้เวลาในการรับประทานให้เพียงพอไม่รีบร้อน และห้องอาหารควรจัดให้มีบรรยากาศแจ่มใส

4. ควรให้ได้ประโยชน์ในค่านโภชนาการศึกษาไปด้วย โดยมีครูคอยแนะนำในเวลาอาหาร หรือมีการอธิบายถึงคุณค่าของอาหารต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นอาหารกลางวันก่อนหรือหลังอาหาร เพื่อให้เด็กจะได้รู้จักเลือกรับประทานที่มีประโยชน์ตั้งแต่วันนี้

ยวดี กาญจนันท์ (ยวดี กาญจนันท์ 2523 : 219) ได้กล่าวถึงหลักการและวัตถุประสงค์ในการบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. ไม่มุ่งหวังผลกำไรจากนักเรียน หากมีรายได้เพียงเล็กน้อย ก็เพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนให้บริการคงอยู่ต่อไป

2. หาวิธีให้เด็กชักชวนรับประทานอาหารทุกคน เช่นเดียวกับเด็กคนอื่น ๆ

3. อาหารที่จัดให้นักเรียนในรูปบริการชนิดใดก็ตาม จะต้องเป็นอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ งดเว้นอาหารที่เอาเปรียบเด็กทุกชนิด เช่น อาหารปนของเล่น ลูกกวาด ฯลฯ

4. เป็นอาหารที่ปลอดภัยไม่เป็นโทษต่อร่างกาย คือ อาหาร ภาชนะ สถานที่ น้ำดื่ม สะอาด ปลอดภัย งดเว้นอาหารใส่สี หรือย้อมสีที่อาจเป็นอันตราย

5. บรรยากาศดี เช่น สถานที่รับประทานอาหารสะอาด ปราศจากกลิ่นต่าง ๆ

6. มีโครงการโภชนาการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน และผู้ปกครอง

7. มีการปรับปรุงวิธีการสอนเรื่องอาหารการรับประทานในห้องเรียน และใช้บริการอาหารเป็นแหล่งปฏิบัติงานจริงในหลาย ๆ ด้าน เช่น การหัดประกอบอาหาร หรือการสังเกตพฤติกรรมการรับประทานอาหาร การฝึกระเบียบ และมารยาทต่าง ๆ

8. มีการจัดการเพาะปลูก ทำสวนครัว หรือเลี้ยงสัตว์

9. บันทึกการชั่งน้ำหนักส่วนสูงเด็กนักเรียน อย่างน้อยที่สุดทุกภาคเรียน เพื่อเก็บข้อมูลการเจริญเติบโต

ประเภทของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 39) ได้กล่าวว่า การจัดบริการอาหารกลางวันมีหลายวิธี และเท่าที่ปฏิบัติกันอยู่แบ่งได้ดังนี้ คือ

1. นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน โดยโรงเรียนจัดสถานที่ให้ เช่น ที่นั่งรับประทานอาหาร จัดถังขยะ วิธีนี้ได้ประโยชน์คือเมื่อโรงเรียนให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหาร การรับประทานอาหาร สุขภิบาล มารยาทในการรับประทานอาหาร
2. โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันเอง วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะดำเนินการให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพราะโรงเรียนสามารถจัดบริการและควบคุมดูแลกระบวนการจัดได้ครบทุกขั้นตอน
3. วิธีประสม คือ มีทั้งให้นักเรียนนำอาหารมารับประทานที่โรงเรียน และโรงเรียนจัดทำอาหารขายเป็นส่วนร่วมด้วย วิธีนี้เหมาะสมกับโรงเรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะจัดดำเนินการเองทั้งหมด
4. วิธีจัดบริการอาหารกลางวันโดยใช้ครัวกลาง วิธีนี้เป็นการจัดเลี้ยงนักเรียนหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ใกล้กัน และสามารถขนส่งจากครัวกลางซึ่งประกอบครั้งละมาก ๆ ได้ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย วิธีนี้สถาบันค้นคว้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เคยทดลองจัดใน พ.ศ. 2518

แบบของการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน

แบบของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่จัดอยู่ในนานาประเทศนั้น นิยมทำกันในแบบใดแบบหนึ่ง ดังนี้ คือ

1. อาหารกลางวันแบบครบชุดหรือแบบสมบูรณ์

2. จัดแบบอาหารเสริม หมายถึง การให้โรงเรียนจัดอาหารเพิ่มเติมจากที่นักเรียนนำมาจากบ้าน เช่น นักเรียนนำข้าวมาจากบ้าน แล้วโรงเรียนจัดบริการผัก หรือแกงร้อน ๆ

3. การจัดบริการอาหารว่าง อาหารของไทยอาจเป็นขนมเทียน ข้าวต้มมัด ขนมท่าง ๆ ควบคุมเนื้อเหลือง เป็นต้น

4. การจัดเลี้ยงน้ำมเพียงอย่างเดียว

การจัด และการดำเนินงานการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

ทวี ฤกษ์สำราญ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 81 - 82) ได้กล่าวถึง หลักในการปฏิบัติก่อนที่จะมีการดำเนินงานอาหารกลางวัน คือ ต้องสำรวจสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- ✓ 1. สำรวจเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน
2. สำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สำรวจตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน
3. การคมนาคม เพื่อสะดวกในการติดต่อ และสะดวกในการขนส่ง
4. ภายในโรงเรียนว่า ลักษณะของโรงเรียนควรปลูกผัก ต้นไม้ หรือมีวิชาเกี่ยวกับการเกษตรหรือไม่
- ✓ 5. สำรวจสภาพโรงครัว โรงอาหารว่าอยู่ในสภาพใด เพื่อจะได้ตกแต่งเพิ่มเติม นอกจากนั้นก็สำรวจเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการประกอบอาหารมีครบเพียงไร
6. สำรวจภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่น เพื่อเราจะได้ว่าควรจะจัดให้เหมาะสมงบประมาณขนาดไหน เช่น จะจัดในงบประมาณคนละ 1 บาท หรือ 50 สตางค์
- ✓ 7. สำรวจสภาพของตลาดท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อจะได้รู้ว่าอาหารสดอะไรบ้าง จะได้เลือกอาหารได้ถูกต้องตามฤดูกาล และราคาถูก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 40) ได้กำหนดไว้ว่าโรงเรียนที่จะจัดโครงการอาหารกลางวันควรจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สํารวจข้อมูล และความพร้อมในเรื่องต่อไปนี้

1.1 บุคลากรที่จะดำเนินงาน อาจประกอบด้วยคณะครูทั้งโรงเรียน ภารโรง และนักเรียน

1.2 ทุนหรืองบประมาณในการดำเนินงาน เช่น เงินงบประมาณ เงินที่มี ทุนบริจาคโรงเรียนหาตนเอง ฯลฯ

1.3 วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบ และปรุงอาหาร

1.4 สถานที่ที่จะประกอบอาหาร และที่สำหรับให้นักเรียนได้นั่งรับประทาน รวมกัน

1.5 จำนวนนักเรียนที่จะรับประทานอาหารกลางวันโรงเรียนจัด

1.6 ความร่วมมือของครูและบุคลากร

1.7 แหล่งผลิตอาหารในท้องถิ่น และสถานที่ที่จะจ่ายอาหาร

1.8 แหล่งน้ำใช้ และบริเวณที่ทำการเกษตรของโรงเรียน

2. ตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน ประกอบด้วย กรรมการอำนวยการ กรรมการดำเนินงาน

3. ประชุมกรรมการเพื่อพิจารณาวางแผนในเรื่องต่อไปนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และกรรมการที่ปรึกษา

3.2 กำหนดวิธีและแบบของการจัดประจำวัน

3.3 กำหนดวิธีจ่ายอาหาร เช่น อาจจะมอบให้ครูทุกคนได้มีโอกาสหมุนเวียน ไปจ่ายอาหาร

3.4 กำหนดราคาอาหาร ขอให้คำนึงถึงรายได้ของนักเรียนที่นำเงินติดตัวมา

3.5 พิจารณหาบุคคลเพื่อดำเนินการ หากคนที่มีความรู้ทางโภชนาการ หรือ คหกรรมศาสตร์ และเป็นคนเสียสละ มีใจรักการทำงานนี้ เป็นเลขาทำการ

3.6 กำหนดแนวทางในการประเมินผล และควบคุมเกี่ยวกับการเงิน การ บัญชีรับจ่ายประจำวัน ควรเป็นบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ

3.7 ประชุมผู้ปกครอง ครู และนักเรียน เพื่อชี้แจงถึงปัญหาจำเป็นจริง ๆ ให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการแก้ปัญหาภาวะโภชนาการของนักเรียน และชุมชน

4. ดำเนินการจัดในเรื่องต่อไปนี้

4.1 สถานที่ ได้แก่ โรงอาหาร และโรงครัว ถ้าไม่มีควรจะใช้โรงครัวชั่วคราว ใต้ถุนโรงเรียน

4.2 อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องใช้ในโรงอาหาร และโรงครัว

4.3 การกำหนดรายการอาหาร ควรกำหนดไว้ล่วงหน้า

4.4 คนงานที่จะมาทำงานในโรงเรียน และโรงครัว

4.5 การจัดซื้อ ควรกำหนดเวลา และวิธีซื้อให้แน่นอน

4.6 การประกอบอาหาร

4.7 การแจกจ่ายอาหาร เวลาที่จะแจกจ่ายอาหาร สมมุติว่าชั้น ป.1-3 เวลา 12.00 น. เป็นต้น

4.8 การขายอาหาร และการทำบัญชี

4.9 การทำความสะอาด และการบำรุงรักษา

5. คณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพื่อให้การจัดโครงการได้ผลตามความมุ่งหมาย โรงเรียนควรมีคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อกำหนดนโยบาย ควบคุม และดูแลแนะนำให้คำปรึกษา ตลอดจนหาทางสนับสนุนให้ความช่วยเหลือเพื่อการดำเนินงานจัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

5.1 ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ เป็นประธานกรรมการ

5.2 ครูผู้ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการ อาจเรียกว่า หัวหน้าโครงการ หรือครูผู้จัดการ

5.3 ครูที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูโภชนาการ สุขศึกษา พลศึกษา ฯลฯ เป็น

กรรมการ

5.4 ตัวแทนผู้ปกครอง และกรรมการศึกษา

5.5 เจ้าหน้าที่การเงิน

5.6 ผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล เจ้า

อาวาส เกษตรตำบล

5.7 ตัวแทนนักเรียนในโรงเรียนที่มีนักเรียนโศภ

5.8 ผู้สนใจอื่น ๆ ในท้องถิ่น เป็นกรรมการที่ปรึกษา

สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ (สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ 2521 : 73) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการอาหารกลางวันในโรงเรียนควรประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือครูคนหนึ่งคนใดที่มีความสนใจและมีความสามารถทางด้านโภชนาการ

2. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่อนามัยอื่น ๆ

3. กรรมการดำเนินงาน ได้แก่ ครูที่สอนโภชนาการ ครูพลศึกษา ครูสุขศึกษา หรือครูคนอื่น ๆ ที่มีความสนใจ และมีความถนัดทางโภชนาการ รวมทั้งผู้แทน หรือหัวหน้านักเรียน

ฮารา เมย์ (Hara - May. 1968 : 109) กล่าวว่า คณะกรรมการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียนควรประกอบด้วยบุคคลดังนี้ คือ

1. บิคาการดาของนักเรียน

2. ครูใหญ่

3. ครูในโรงเรียนที่คัดเลือกแล้ว

พิณทิพย์ บริบูรณ์สุข (พิณทิพย์ บริบูรณ์สุข 2518 : 32) ได้สัมภาษณ์หัวหน้าส่วนการศึกษา อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ 7 ราย ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีประสบการณ์ทางด้านนี้มาแล้ว มีข้อสรุปตรงกันคือ โรงเรียนที่จะจัดโครงการอาหารกลางวันสำเร็จนั้นควรมีลักษณะดังนี้

1. ผู้บริหารตระหนักในความสำคัญของโครงการนี้ และมีความตั้งใจจริงที่จะ

ดำเนินการ

2. มีครูในโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นครูคหกรรมศาสตร์ หรือครูที่สนใจ ทั้งใจ และมีความสามารถในด้านนี้ดำเนินงานโดยเฉพาะ

3. มีที่ดินหรือบริเวณพอควรที่จะทำการเกษตร ปลูกพืชผักสวนครัว หรือเลี้ยงสัตว์ เพื่อป้อนผลผลิตในโรงครัว

4. มีจำนวนนักเรียนมากพอสมควร คอ ประมาณ 200 คนขึ้นไป จึงจะไม่ขาดทุน เพราะจำนวนคนมาก ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนถูกลง

5. ต้องใช้อาหารประเภทเนื้อเทียมมาช่วย เพื่อให้อาหารมีคุณภาพดีขึ้น และราคาถูกลง เพราะจะต้องขายให้เด็กในราคาถูกที่สุดเท่าที่จะทำได้

ขวลิต รัตนกุล (ขวลิต รัตนกุล 2521 : 196 - 203) ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินงานจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนดังนี้ คือ

1. สถานที่ อาคารสถานที่ที่จะใช้ปรุงอาหาร และรับประทานอาหาร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ถ้าโรงเรียนมีงบประมาณที่จะสร้างสถานที่ ในการก่อสร้างโรงเรียนควรคำนึงถึงความสะดวกสบายเป็นอันดับแรก ความสวยงามเป็นอันดับรองลงมา เช่น สะดวกในการทำความสะดวก บรยากาศโปร่งเป็นสบาย ถ้าไม่มีงบประมาณที่จะก่อสร้างใหม่ให้เหมาะสมกับความต้องการที่จะใช้โรงเรียนอาจจะใช้สถานที่ที่มีอยู่เดิมโดยดัดแปลงให้ใช้ได้ แม้ว่าจะมีแต่โรงครัว ไม่มีโรงอาหาร อาจจะใช้ห้องเรียนเป็นที่รับประทานอาหารเช้าชั่วคราว โดยนำอาหารที่เตรียมไว้แล้ว ไปจ่ายตามห้องเรียน แต่ข้อสำคัญก็คือ จะต้องพยายามรักษาความสะอาดอยู่เสมอ

2. เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ถ้าฐานะการเงินอำนวย ควรใช้เครื่องใช้ ในการประกอบอาหารที่ทนทานเหมาะสมที่สุด เช่น อ่างล้างจาน ที่ทำด้วยเหล็กที่ไม่เป็นสนิม ยอมทนกว่าอ่างกระเบื้องเคลือบ แม้ว่าจะมีราคาแพงกว่ากัน แต่ความหมายที่จะใช้ได้นานออกไป

ไม่เต่งง่าย ถิ่นว่าถูกกว่า ประหยัดกว่าในระยะยาว ทั้งยังทำความสะอาดง่ายกว่า และน่าใช้กว่ากันด้วย

หากมีนักเรียนจำนวนมาก ควรใช้เครื่องอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องบดน้ำพริก เครื่องบดเนื้อ ฯลฯ เพื่อจะไ้ประหยัดเวลา และกำลังงาน

3. เครื่องเรือนเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร เครื่องเรือนเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร เช่น โต๊ะ และเก้าอี้ ควรคำนึงถึงขนาด ให้มีความเหมาะสมกับผู้ใช้ มีความประณีตสวยงาม ตลอดจนใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

4. บุคคลที่จะดำเนินงาน ผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงอาหารกลางวัน ควรมีความรู้ทางโภชนาการ ไม่ควรปล่อยให้ผู้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแม่ครัว หรือใช้ครูที่ไม่มีความรู้ทางโภชนาการ

ถ้าในโรงเรียนมีการสอนกลุ่มวิชาการทำงานพื้นฐานอาชีพ ก็อาจให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบอาหาร ภายใต้คำแนะนำของครูเพื่อให้การประกอบอาหารถูกหลักเกณฑ์ และมีคนงานเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประกอบอาหารควรได้รับการตรวจจากแพทย์แล้วว่าปราศจากโรคติดต่อ เช่น วัณโรค โรคผิวหนัง ฯลฯ รวมทั้งโรคที่ติดต่อได้ง่าย เช่น โรคหัด มีแผลที่มีเชื้อโรค บิด ฯลฯ ไม่ควรทำงานและตักอาหาร ตลอดจนกระทั่งผู้ประกอบอาหารควรแต่งตัวให้เรียบร้อย และมีผ้ากันเปื้อนด้วย

5. การเงิน คณะกรรมการควรจะมีการปรึกษา และตัดสินใจว่า สมควรที่จะจัดอาหารกลางวันชุดละเท่าไร ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงราคาอาหารในท้องถิ่นนั้นประกอบกับฐานะการเงินของนักเรียนด้วย

6. การจัดรายการอาหาร ควรถือหลักว่าอาหารมื้อกลางวันควรจะได้หนึ่งในสามของอาหารที่เด็กรับประทานในหนึ่งวัน ฉะนั้นก่อนจะจัดรายการอาหาร ควรจะศึกษาก่อนว่าในท้องถิ่นนั้น อาหารกลางวันรับประทานอย่างไร เด็กได้รับประทานอาหารเข้าเย็นเป็นอย่างไร แล้วจึงจัดอาหารกลางวันให้เหมาะสม

ถ้านักเรียนโตพอที่จะคิดรายการอาหารได้แล้ว อาจจะให้นักเรียนทำโดยผู้ลัดเปลี่ยนเวรกันทำ เช่น หนึ่งชั้นต่อสัปดาห์ ทั้งนี้โดยมีครูโภชนาการเป็นผู้คอยแนะนำแก้ไขก่อนออกใช้ โดยทำล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์ และคำนึงถึงคุณค่าความเหมาะสมตลอดทั้งความนิยมของนักเรียน

7. การประกอบอาหาร การเลี้ยงอาหารเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีสมรรถภาพดีเพียงใด อาจจะพิจารณาได้จากการสังเกตการณ์ ทั้งในด้านการบริการ เทคนิค วิธีการ และความสะอาด แต่ทั้งสามประเภทนี้มีส่วนสำคัญตรงการประกอบอาหารนั่นเอง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ คือ

7.1 การทำงาน ควรส่งเสริมให้ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามหลักการประหยัดแรงงาน เวลา และเงิน

7.2 การประหยัด มีควรให้มีการทิ้งอาหารโดยไม่จำเป็น อาหารที่ทิ้ง ควรเป็นส่วนที่รับประทานไม่ได้จริง ๆ เช่น เน่าเสีย หรือแก่เกินไป

7.3 หลักโภชนาการ การเตรียม และการหุงต้มควรคำนึงถึงคุณค่าของอาหารไว้ให้มากที่สุด เช่น ล้างผักแล้วจึงหั่นแทนการหั่นผักแล้วจึงแช่น้ำ เคี้ยวเนื้อใช้ไฟอ่อนเป็นเวลานาน แต่ต้มผักใช้ไฟแรงปัดผา และเวลาสั้น เป็นต้น

7.4 ความสะอาด บริเวณครัว เครื่องมือเครื่องใช้ทุกอย่าง เมื่อใช้แล้วควรใช้น้ำที่สะอาดมาก ๆ

8. การเสิร์ฟ ควรใช้แบบช่วยตัวเองสะดวกที่สุด จัดวางเครื่องมือเครื่องใช้ให้ถูกต้อง เช่น ถาดสำหรับใส่อาหารไว้คนทาง นักเรียนเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เพื่อไปหยิบถาดอาหาร แล้วถือไปรับอาหารซึ่งมีผู้คอยตักใส่ให้ เสร็จแล้วไปหยิบช้อนชอมสำหรับข้าว และน้ำ อาจจกใส่ได้ และเหยือกวางไว้ตามโต๊ะก็ได้

9. การทำความสะอาด เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ถาดหลุม หรือจานชาม ช้อนส้อม ควรล้างด้วยสบู่ หรือผงซักฟอก และควรใช้น้ำเดือดลวกเป็นขั้นสุดท้าย เพื่อทำลายเชื้อโรค และช่วยให้แห้งเร็ว ล้างแล้วควรมีตู้เก็บให้มิดชิด เพื่อกันฝุ่นละอองและสัตว์จำพวกหนู และ

แมลงสาบ สำหรับสถานที่ ถ้าสร้างคือหลัก เช่น พื้นซีเมนต์ลาดลงด้านหนึ่งจะทำความสะอาดได้ง่าย โดยใช้น้ำล้าง ควรทำทุกวัน วันละครั้งเป็นอย่างน้อย

ทวี ฤกษ์สำราญ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 83) ได้สรุปถึงการดำเนินงานโครงการจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. เขียนจดหมายหรือแบบสอบถาม ถามไปยังผู้ปกครองของนักเรียน การทำแบบสอบถามนี้ก็เพื่อจะทราบถึงว่าผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือหรือไม่ ในราคาอาหารกลางวันของเด็ก ๆ ที่เรากำหนดไว้ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็เตรียมขั้นตอนต่อไป
2. จัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบอาหาร เช่น จั๊กจืด ปลาหมึก ขอนส้อม และอุปกรณ์อื่น ๆ ถ้ายังไม่มีการซื้อให้พร้อมโดยเฉพาะในการปรุงอาหาร
3. สถานที่ จัดสถานที่สำหรับนักเรียนให้เพียงพอ และให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ถ้าไม่มีก็จัดสร้างขึ้นใหม่ โดยเฉพาะห้องรับประทานอาหารควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างควรมีเพียงพอ เสียงควรลดให้น้อยลง การทำความสะอาด การรักษานามัยเป็นเรื่องใหญ่ พื้นห้อง ผนัง และโต๊ะ ควรจะเป็นแบบที่ทำความสะอาดง่าย สีของห้องอาหารควรเป็นสีอ่อน
4. จัดหาคนงานที่จะมาช่วยทำงาน อาจจ้างมาหรือจัดนักเรียนผลัดเปลี่ยนเวรกันเข้าช่วยเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานกันจริง นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย
5. การกำหนดรายการอาหารต้องพยายามกำหนดรายการอาหารให้ง่าย ๆ และใช้อาหารที่มีในท้องถิ่น อาหารจะต้องมีคุณค่าทางอาหารเพียงพอ รสดี และต้องให้เหมาะสมกับผู้รับประทาน การจัดซื้ออาจทำได้หลายวิธี อาจทำโดยซื้อจากตลาดโดยตรง หรือโดยการประมูลการกำหนดรายการอาหารจะต้องให้เหมาะสมกับเวลา และแรงงาน ควรกำหนดรายการอาหารไว้ล่วงหน้า อย่างน้อย 2 สัปดาห์
6. การควบคุมการเตรียมการปรุงอาหาร ควรทำให้ถูกต้องหลักเป็นต้นว่า ผักสดไม่ควรหั่นทิ้งไว้นาน และให้ล้างเสียก่อนหั่น อาหารเหลือใช้ควรเก็บไว้ให้ดี

7. เมื่อจัดทำเป็นไปตามวัตถุประสงค์แล้ว ก่อนที่จะเสิร์ฟนักเรียน สิ่งที่ไม่ควรลืมทำ คือ ควรมีการสำรวจสุขภาพนักเรียนไว้ก่อน ซึ่งการสำรวจนั้น อาจทำได้โดยใช้การชั่งน้ำหนัก หรือวัดส่วนสูง เป็นต้น

สาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา เรื่องการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน จากที่ได้อ่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปเป็นข้อ ๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. บุคลากร บุคคลที่จะดำเนินงานอาหารกลางวัน อาจประกอบด้วยคณะครู นักเรียน ภารโรง หรือผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีความรู้ทางโภชนาการ และมีความสนใจต่อการดำเนินงานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้หน้าที่ในการประกอบอาหารควรได้รับการรับรองจากแพทย์แล้วว่า ปราศจากโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น วัณโรค โรคผิวหนัง เป็นต้น

2. งบประมาณและการเงิน โครงการอาหารกลางวันอาจได้รับเงินช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ กัน เช่น จากมูลนิธิต่าง ๆ เงินท้องถิ่น เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ฯลฯ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และการเงินส่วนหนึ่งจะนำมาเป็นเงินหมุนเวียนจะได้มีการดำเนินการจัดต่อไป

3. เด็ก ถ้าในโรงเรียนมีการสอนกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพก็อาจให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบอาหาร ภายใต้คำแนะนำของครู เพื่อให้การประกอบอาหารถูกหลักเกณฑ์ และมีคนงานเป็นผู้ช่วยเหลือ

4. สถานที่ อาคารสถานที่ที่จะใช้ปรุงอาหารและรับประทานอาหารได้แก่ โรงอาหารและโรงครัว ควรจัดให้เพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน การก่อสร้างควรคำนึงถึงความสะอาดสบาย ความสวยงามและบรรยากาศโปร่งเย็นสบาย ตลอดจนมีความสะดวกในการทำความสะดวก ถ้าไม่มีการใช้โรงครัวชั่วคราว ใต้ถุนโรงเรียน

5. อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ในโรงอาหาร และโรงครัว การจัดซื้อนั้นควรคำนึงถึง ราคาถูก ใช้ได้ทนนาน ทำให้ประหยัดในระยะยาว ขนาดเหมาะสมกับผู้ใช้งาน ทั้งยังทำความสะอาดง่าย แต่ควรคำนึงถึงจำนวนนักเรียนด้วย เมื่อการเงินอำนวย

ก็ควรใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เครื่องบนน้ำพริก เครื่องบนเนื้อ เป็นต้น เพื่อประหยัดเวลา และกำลังงาน

6. ระยะเวลา โรงเรียนบางแห่งมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการจัดอาหารกลางวัน เนื่องจากระยะทางห่างไกลจากตลาด ดังนั้นโรงเรียนอาจจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เช่น จัดซื้ออาหารในท้องถิ่นนั้น ๆ โรงเรียนผลิตอาหารบางอย่างขึ้นมาเอง หรือแบ่งหน้าที่ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เป็นต้น

7. อื่น ๆ ได้แก่ การประกอบอาหาร ควรถือหลักการประหยัดทั้งแรงงาน การเงิน และเวลา ตลอดจนผู้จัดควรคำนึงถึงคุณค่าของอาหารให้มากที่สุด นอกจากนั้นการประกอบอาหาร สถานที่ปรุง และจำหน่ายอาหาร ควรสะอาด ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลอาหารและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

งบประมาณ และการเงินในการจัดอาหารกลางวัน

โครงการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ได้รับเงินช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ กัน เช่น จากมูลนิธิต่าง ๆ เงินทุนท้องถิ่น เงินทุนช่วยเหลือจากกาชาดจังหวัด ฯลฯ เป็นต้น เพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเงินอีกส่วนหนึ่งจะนำมาเป็นเงินหมุนเวียน จะได้มีการดำเนินการจัดต่อไป

ทวี ฤกษ์สำราญ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 82) ได้กล่าวว่า โรงเรียนสามารถได้รับงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนดังนี้ คือ

1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
2. เงินอุดหนุนจากองค์การต่าง ๆ
3. เงินอุดหนุนจากผู้บริจาค
4. เงินจากผู้ปกครองนักเรียน

อุทัย พิศาลบุตร (อุทัย พิศาลบุตร 2508 : 109) กล่าวว่า การเงินในการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียนอาจหาได้จาก

1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
2. เงินอุดหนุนจากท้องถิ่น หรือเทศบาล
3. เงินจากพ่อแม่ผู้ปกครอง
4. เงินที่ผู้ศรัทธาบริจาคให้
5. ทุนความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การกองทุน

สงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ โครงการอาหารแห่งโลก

นอกจากนี้ในการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ดำเนินการ จะต้องวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบัญชีไว้เพื่อการลงรายรับรายจ่ายประจำวัน โดยทำแบบสรุปรายวัน เมื่อสิ้นงวดการบัญชีผู้รับผิดชอบอาหารกลางวันก็รับผิดชอบโดยตรง การทำบัญชีอาศัยหลักการเก็บ บันทึกการรายการอาหาร ค่าอาหาร เงินค่าอาหาร ที่ได้รับจากผู้ปกครอง เก็บบันทึกการจัดซื้อ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 83)

ประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

เด็กในวัยเรียนเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต และต้องการพลังงาน เพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อันจะทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ฉะนั้นการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนนี้ให้ถูกวิธีจึงมีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ดังได้มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้มากมาย แต่โดยนัยก็มีความหมายสอดคล้องกัน เช่น

ทวี ฤกษ์สำราญ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 80) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันไว้ดังนี้

1. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
2. ให้ประโยชน์ทางด้านสุขภาพ ทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยอาหารต้องจัดให้ได้สัดส่วนตามหลักโภชนาการ
3. ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เช่น ให้นักเรียนได้มีความรู้ในวิชาเกษตรศาสตร์ และความรู้ทางด้านการบัญชีรับจ่าย
4. ให้ความรู้ในวิชาอนามัยโรงเรียน และบุคคล เช่น การกำจัดเศษอาหาร สิ่งสกปรก ตลอดจนความสะอาดของโรงอาหาร และห้องอาหาร โดยถือโอกาสฝึกหัดให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร
5. ให้นักเรียนมีความรู้ด้านสังคม เช่น เป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักมารยาทในการนั่งรับประทานอาหาร และรู้จักสังสรรค์ ทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้
6. เป็นประโยชน์ในด้านความเป็นประชาธิปไตย การจัดอาหารกลางวันเป็นโอกาสที่จะฝึกหัดให้เด็กคุ้นกับหลักประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง เช่น การเข้าแถวรอรับประทานอาหารตามลำดับก่อนหลัง

วิณะ วีระไวทยะ (วิณะ วีระไวทยะ 2524 : 22) กล่าวว่า การส่งเสริมโดยการจัดอาหารกลางวันที่ถูกต้องจะทำให้เกิดประโยชน์ดังนี้ คือ

1. เด็กได้รับประทานอาหารกลางวันที่ถูกต้อง และเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ทำให้เจริญเติบโต และมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ อันจะมีผลดีถึงการเล่าเรียนของเด็กด้วย
2. เด็กได้รับความรู้ทางด้านโภชนาการเพิ่มขึ้น และช่วยปลูกฝังให้มีความรักการกินที่ถูกต้อง
3. ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจิตใจ และสังคมของเด็ก
4. การที่เด็กมีสุขภาพสมบูรณ์ จะมีผลต่อความสุขในครอบครัว ซึ่งจะมีผลถึงความสุขและความเจริญของชุมชนนั้น ๆ ด้วย

มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์ (มูลนิธิช่วยเด็กที่ขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์ 2526 : 6) กล่าวถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. จะเป็นการช่วยนักเรียนในด้านการประหยัด เพราะโรงเรียนทำโดยไม่หวังกำไร
2. เป็นการช่วยให้นักเรียนได้อาหารที่ถูกสัดส่วน และพอเพียงอย่างน้อย 1 มื้อ นอกจากจะเห็นประโยชน์ในระยะสั้น คือ นักเรียนได้รับประทานอิ่ม ทำให้นักเรียนเรียนหนังสือได้โดยไม่กระวนกระวายแล้ว ยังมีผลในระยะยาว คือ สุขภาพของนักเรียนย่อมจะดีขึ้น เนื่องจากการได้รับอาหารดี และเมื่อนักเรียนมีสุขภาพดีขึ้น ก็จะมีความสามารถในการเรียนดีขึ้นด้วย
3. นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิชาโภชนาการจากของจริง และด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง นักเรียนจะได้มีโอกาสฝึกหัดเตรียมอาหารสำหรับคนจำนวนมากด้วย อาจทำให้นักเรียนฝึกหัด ทั้งแต่การกำหนดรายการอาหาร การจ่ายอาหาร การประกอบ การเสิร์ฟ การล้างถ้วยชามอย่างถูกวิธี การทำบัญชีรับ - จ่าย ทั้งนี้โดยครูเป็นผู้แนะนำให้กระทำอย่างถูกต้องหลัก
4. การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน จะเป็นโอกาสอันดีที่จะดำเนินการสอนวิชาอนามัยให้โดยลงมือปฏิบัติ เช่น การรักษาความสะอาด การล้างภาชนะ การกำจัดเศษอาหาร และสิ่งปฏิกูล ทั้งยังเป็นโอกาสฝึกหัดให้นักเรียนมีสุขนิสัย เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร
5. เป็นการส่งเสริมให้รักการเกษตร โรงเรียนที่จัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียน ถ้าจัดให้นักเรียนได้ฝึกหัดทำสวนครัว หรือเลี้ยงสัตว์ด้วย กิจกรรมทั้งสองอย่างนี้จะประสานกันได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ประโยชน์ที่จะได้รับจากพืชผล หรือสัตว์ที่เลี้ยงก็นำมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวันได้ ทำให้ทุนรายจ่ายค่าอาหาร ขณะเดียวกันประโยชน์อันนี้จะจูงใจเด็กให้เห็นคุณค่าของการทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ซึ่งหากนำไปปฏิบัติที่บ้าน จะทำให้เกิดผลดีในด้านการเพิ่มพูนผลิตผลทางอาหาร พืชพันธุ์ที่จะใช้ปลูก ครูควรเลือกชนิดที่เหมาะสมแก่ดินฟ้าอากาศ ปลูกขึ้นและบำรุงรักษา

6. ในด้านสังคม การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นโอกาสที่จะได้ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักมารยาทในการนั่งโต๊ะ รู้จักสำรวมกิริยา ในเวลารับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น รู้จักสังสรรค์ และทำตัวให้เข้ากับผู้อื่น ในโรงเรียนที่มีนักเรียนเล็ก ครูควรรับประทานอาหารร่วมกับนักเรียน และทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในด้านมารยาท และการยอมรับอาหาร เพื่อช่วยให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษายิ่งจริงจัง ทั้งนี้ครูควรแสดงความเป็นกันเองกับเด็ก เพื่อเด็กจะได้รู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ และสบายใจ เหมือนอยู่กับบิดามารดาที่บ้าน

7. ในด้านประชาธิปไตย การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นโอกาสที่จะฝึกหัดให้เด็กคุ้นเคยต่อหลักประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี เช่น การเข้าแถวรับอาหารตามลำดับก่อนหลัง และการร่วมมือประสานงานของนักเรียน

ควน ขาวหนู (ควน ขาวหนู 2524 : 397) ได้สรุปถึงประโยชน์ที่ได้จากการจัดอาหารกลางวันดังนี้ คือ

1. เป็นการประหยัดแก่ผู้ปกครอง เนื่องจากโรงเรียนทำอาหารมีต้นทุนผลกำไร
2. ทำให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ
3. ให้ประโยชน์ทางด้านการศึกษา เด็กจะได้รับประสบการณ์ในการทำอาหาร เช่น การจำหน่าย การประกอบอาหาร การบริโภคอาหารที่มีคุณค่า ตลอดจนการสงวนคุณค่าทางอาหาร
4. เป็นการฝึกนิสัยการบริโภคที่ดี เช่น รู้จักล้างมือก่อนรับประทานอาหาร มารยาทในการรับประทานอาหารในสังคม ไม่เลือกกินอาหารเฉพาะที่ตนชอบเพียงอย่างเดียว
5. นักเรียนได้ฝึกฝนทางด้านเกษตรศาสตร์ เพราะโรงเรียนประถมศึกษาที่มีหลักสูตรกลุ่มการเรียนรู้ฐานอาชีพ และการเรียนโดยการกระทำ จะมีค่าของการศึกษา

6. สงเคราะห์เด็กยากจน โรงเรียนหนึ่ง ๆ จะมีนักเรียนที่ยากจน แม้กระทั่งอาหารกลางวันก็ไม่มีเงินจะซื้อกัน ทำให้เด็กทรมานจิตใจและเกิดขมขื่น ความท้อแท้ หักเรียน สมาธิในการเรียน เป็นต้น

7. เด็กได้รู้จักทำการเกษตร เช่น ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ได้เห็นคุณค่าของผลงาน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อได้นำผลิตผลนั้นมาประกอบอาหาร

8. ทำให้เด็กได้รู้จักการเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ ร่วมกิจกรรมร่ายรำ เป็นการฝึกไปในตัว

สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาเรื่องประโยชน์ของการจัดอาหารขึ้นในโรงเรียน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดพอสรุปได้ดังนี้ คือ (ม.ค.ศ. เล่มที่ ๑๖ : ๑๐๓๓ : ๒๕๒๖ : ๓๑)

1. เป็นการช่วยนักเรียนในด้านการประหยัด เนื่องจากโรงเรียนทำอาหารจำหน่ายโดยไม่หวังกำไร

2. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

3. ช่วยให้นักเรียนได้อาหารที่ถูกสัดส่วน และพอเพียง หรือได้สารอาหารต่าง ๆ 1 ใน 3 ของความต้องการของเด็กในหนึ่งวัน

4. ให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษา เช่น นักเรียนได้มีความรู้วิชาโภชนาการจากของจริง และด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง ตลอดจนความรู้ทางด้านการบัญชีรับจ่าย

5. การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน จะเป็นโอกาสอันดีที่จะดำเนินการสอนวิชาอนามัยให้โดยลงทางปฏิบัติ เช่น การรักษาความสะอาด การล้างภาชนะ การกำจัดเศษอาหารและสิ่งปฏิกูล ทั้งยังเป็นโอกาสฝึกหัดให้นักเรียนมีนิสัย เช่น ล้างมือก่อนกินอาหาร เป็นต้น

6. ให้นักเรียนมีความรู้ด้านสังคม เช่น เป็นการฝึกให้รู้จักมารยาทในการนั่งรับประทานอาหาร และรู้จักสังสรรค์

7. เป็นการส่งเสริมให้รักการเกษตร

8. เป็นประโยชน์ในด้านความเป็นประชาธิปไตย เช่น การเข้าแถวรอรับอาหารตามลำดับก่อนหลัง

9. ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม

10. เพื่อให้เด็กได้ความรู้ไปเผยแพร่แก่ที่บ้าน และชุมชนต่อไป

วิลสัน (Wilson. 1968 : 110) กล่าวว่า การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนจะช่วยให้นักเรียนรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการแล้ว ยังสามารถให้โอกาสในการศึกษาได้เป็นอย่างดีสำหรับเด็กยากจน ซึ่งไม่สามารถหาสิ่งอื่นมาเปรียบเทียบได้ เพราะการที่นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารกลางวันเป็นประจำ ก็จะช่วยสอน และทำให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี มั่นคง อันเป็นสิ่งสำคัญของสื่อสัมพันธ์ที่ดีในการนำไปสู่ภาวะโภชนาการที่ดีของนักเรียน กลุ่มเพื่อน ครอบครัว และชุมชน

การวัด และประเมินผลการจัดอาหารกลางวัน

การวัดผล และประเมินผลจะทำให้ทราบว่า การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนบรรลุผลตามความมุ่งหมายเพียงใด ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามผลการจัด และดำเนินงานโดยตลอด หากพบข้อบกพร่องจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขดำเนินการต่อไป

สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ (สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ 2521 : 74) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานจะได้ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ คณะกรรมการจะต้องมีการประเมินผลงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียนที่มีต่อการจัดบริการอาหารกลางวัน
2. จัดผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นใส่ตู้ไว้

3. คณะกรรมการควรจะได้จัดประชุม หรืออภิปรายถึงผลงานที่ได้ทำไปอยู่เสมอ เช่น เดือนละครั้ง หรือเทอมละครั้ง เป็นต้น

ทวี ฤกษ์สำราญ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 84) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผล การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียนที่มีต่อการจัดบริการอาหารกลางวัน

2. จัดทำแบบวัดความคิดเห็นของนักเรียน โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นไว้

3. คณะกรรมการควรจะได้จัดประชุม หรืออภิปรายถึงผลงานที่ได้ทำไปอยู่เสมอ เช่น เดือนละครั้ง หรือเทอมละครั้ง เป็นต้น

ทวี ฤกษ์สำราญ (ทวี ฤกษ์สำราญ 2520 : 84) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผล การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบว่าหลังจากการให้อาหารกลางวันแก่นักเรียนแล้ว นักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นจากเดิมเพียงใด น้ำหนัก และส่วนสูงเพิ่มขึ้นอย่างไร โดยเราจะประเมินเป็นระบบ เช่น สามเดือนต่อหนึ่งครั้ง

2. พิจารณาจากการรับประทานอาหารของนักเรียนแต่ละวันว่า อาหารเหลือในถาดมากน้อยเพียงใด ถาดบริการอาหารที่พอเหมาะ แต่เหลือมาก แสดงว่านักเรียนอาจจะไม่ชอบอาหารที่จัดขึ้น

3. พิจารณาจากความกระตือรือร้นของนักเรียนขณะรับประทานอาหาร

4. การประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม อาจจะจัดทำแบบสอบถามเมื่อ 1 เดือนผ่านไป หรือ 2 เดือนผ่านไป เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

วิทยาลัยครูเชียงราย (วิทยาลัยครูเชียงราย 2525 : 8 - 9) ได้จัดการสัมมนาปัญหาโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2525 โดยมีครูประจำการในโรงเรียนที่จัดอาหารกลางวัน จำนวน 32 คน เป็นผู้เข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ และในการสัมมนาครั้งนี้ ได้สรุปถึงปัญหาของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจำแนกดังนี้ คือ

1. ด้านบุคลากร ครูขาดประสบการณ์ และความกระตือรือร้น มีชั่วโมงการสอนมาก ประกอบกับจำนวนครูไม่พอสอน ผู้ที่ได้รับการอบรมด้านโภชนาการไปแล้วเป็นผู้ที่รู้งานดี และมีความสนใจในเรื่องนี้มาก แต่ก็ไต่ย้ายไปอยู่ในโรงเรียนอื่น ๆ ทำให้งานต้องชะงักงัน
2. สถานที่ดำเนินงาน โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ยังขาดสถานที่ในการดำเนินงาน ได้แก่ خاکครว ขาดโรงอาหาร ไม่มีน้ำใช้ ดินไม่อำนวยต่อการทำการเกษตรเนื่องจากดินเค็ม ทำให้ไม่สามารถปลูกพืช ผักสวนครัว เพื่อสนับสนุนการจัดโครงการอาหารกลางวันได้
3. วัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ และงบประมาณที่ได้สร้างโรงอาหารแต่ไม่คงงบประมาณมาจัดสร้างโต๊ะ และม้านั่ง เครื่องใช้ในการหุงต้ม และเครื่องใช้ในการบริการ ทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการ
4. การเงิน การเงินใช้ไม่คล่องตัว ต้องทำบัญชีหลายเล่ม และต้องทำให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ บางครั้งผู้จ่ายก็มึนงานมากทั้งงานสอนหนังสือ งานจ่ายอาหาร งานคุมและทำอาหาร ฯลฯ บางครั้งเงินทุนหมุนเวียนหมดลง เนื่องจากประสบกับการขาดทุน ทำอาหารแพงก็ไม่มีใครซื้อ เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน
5. อาหาร อาหารที่จัดซื้อมีราคาแพง นอกจากนั้นอาหารที่จัดทำขึ้นไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เน้นจัด หรือไม่มีใครระมัดระวังด้านการสุขาภิบาลอาหาร และสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

สุวพงษ์ ภูมิพันธ์ และทวีรัสมิ ธนาคม (สุวพงษ์ ภูมิพันธ์ และทวีรัสมิ ธนาคม 2521 : 48) ได้กล่าวถึงอุปสรรคของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยจำแนกออกเป็น 3 ประการ คือ

1. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
2. กรรมการผู้ร่วมงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ไม่เต็มใจทำงาน และให้ความช่วยเหลือ

เล็กน้อย

3. อุปสรรคใหญ่สุดอยู่ที่ผู้ใช้บริการ หรือนักเรียน

ยุวดี กาญจนวัชรูติ (ยุวดี กาญจนวัชรูติ 2523 : 218) ได้สรุปปัญหาใหญ่ ๆ ที่เป็นเหตุของการที่โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการอาหาร หรือจัดแล้วแต่ของล้นเล็กไปดังนี้ คือ

1. เด็กยากจนจำนวนมากไม่มีเงินซื้ออาหารที่โรงเรียนจัดขายได้
2. ครูมีจำนวนน้อย แต่ละคนมีชั่วโมงสอนเต็มวัน ไม่มีเวลาจัดประกอบอาหาร

ขาย

3. ไม่มีโรงครัว โรงอาหาร ไม่มีที่เก็บข้าวของภาชนะ

4. ไม่มีเงินทุน

5. ครูในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

6. บางโรงเรียนไม่สามารถจัดซื้อสิ่งของที่ต้องการได้ตามความจำเป็น เพราะต้องจ่ายเงินตามระเบียบ บางครั้งเครื่องใช้บางอย่างมีอยู่แล้ว แต่ก็ถูกจัดหามาให้อีก แทนที่จะไปลงทุนด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นกว่า โรงเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการไม่เป็นอิสระในการดำเนินการ

7. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ไม่จ่ายค่าอาหารตามกำหนด ขอความร่วมมือไม่ค่อยได้

และยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า การหาวิธีการแก้ไขนั้น จะต้องย้อนกลับไปเรียนรู้เรื่องของโครงการอาหารกลางวันก่อน เช่น ความมุ่งหมายของการจัด และชนิดของการบริการ เพื่อให้มองเห็นเป็นภาพเกี่ยวจึงจะเห็นแนวทางของการแก้ปัญหาที่พบถึงกล่าวได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของงานเจตคติ

เจตคติมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นที่เชื่อกันว่าเจตคตินั้นมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม หรือการปฏิบัติของบุคคล (สุชา จันทน์เฒ 2522 : 226) ซึ่งจะพิจารณาได้จากความหมายของเจตคติที่มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างแตกต่างกัน เช่น

อัลพอร์ท (Allport. 1953 420) กล่าวว่า "เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง"

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 564) กล่าวว่า "เจตคติ หมายถึง การเข้าหาหรือการถอยหนีวัตถุ (object) สังกัป (concept) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ (situation) และเป็นความพร้อมก่อนที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น"

ครูช (Cruze. 1947 187) ได้ให้ความหมายของคำว่า "เจตคติ" ว่า หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเรารับ อาจมากหรือน้อยก็ได้ และเจตคติจัดเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกลักษณะ

เคโซ สวานานท์ (เคโซ สวานานท์ 2520 : 26) กล่าวว่า เจตคติเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคลิกลักษณะที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้น เจตคติจึงเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในหน้าที่การงาน หรือในอาชีพของตน หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หากความรู้สึก หรือเจตคติ มีผลกระทบโดยตรงต่อความรู้สึกหรืออารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วย

เชกส์กี้ โซวาซินส์ (เชกส์กี้ โซวาซินส์ 2522 : 93) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการ

เรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม

สุชา จันทน์เอม (สุชา จันทน์เอม 2525 : 226) กล่าวว่า "เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้"

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2526 : 3 - 4) สรุปว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ซึ่งคำจำกัดความดังกล่าว สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบของเจตคติได้ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา
2. องค์ประกอบด้านท่าทีความรู้สึก
3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งพร้อมที่จะแสดงออกในทางสนับสนุน หรือต่อต้าน และเชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์ 2522 : 93 - 94) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. Cognitive Component เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ หรือความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลในการที่จะสรุปรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินผลสิ่งเร้านั้น ๆ

2. Feeling Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าต่าง ๆ เป็นผลต่อเนื่องจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้านั้นแล้วว่า พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลวอย่างไร

3. Action Tendency Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียง ที่บุคคลจะประพฤติ หรือปฏิบัติตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พัชรา กาญจนารัตน์ และคนอื่น ๆ (พัชรา กาญจนารัตน์ และคนอื่น ๆ 2520 : 195) ได้ทำการวิจัยในด้านการศึกษาโครงการสุขภาพและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล แห่งละเท่า ๆ กัน คือ จำนวน 90 คน ผลการวิจัยนั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในเขตเทศบาลจะปฏิบัติถูกต้องมากกว่านักเรียนนอกเขตเทศบาล

กัลยา นาคเพชร (กัลยา นาคเพชร 2521 : 118 - 125) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาคู่ประกอบที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการของเด็ก ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันมีผลให้เจตคติของมารดาต่อประเพณีและความเชื่อในการบริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ การให้บุคคลได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะความรู้ทางด้านโภชนาการจะทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในแนวทางที่ถูกต้องขึ้น และกลุ่มมารดาที่มีการศึกษาสูง และประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ทางวิชาการ ได้พบกับคนจำนวนมากย่อมมีโอกาสที่จะแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหารการกิน ได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำและประกอบอาชีพในสังคมอันจำกัด เช่น กลุ่มมารดาที่รับราชการมีเจตคติที่ถูกต้องสูงที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีอาชีพการค้า กรรมกรและเกษตรกรรวมลำดับ

2. มารดาที่มีเจตคติต่อประเพณีและความเชื่อในการบริโภคแตกต่างกันมีผลให้นิสัยในการบริโภคของเด็กแตกต่างกัน และนิสัยในการบริโภคของเด็กกับนิสัยในการบริโภคของมารดามีความเกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตคติต่อประเพณีและความเชื่อในการบริโภคอย่างถูกต้องสูงก็มีคะแนนเฉลี่ยของนิสัยในการบริโภคสูงด้วย และนิสัยในการบริโภคของเด็กขึ้นอยู่กับเจตคติและนิสัยในการบริโภคของมารดา

สุคใจ จริงจิตต์ (สุคใจ จริงจิตต์ 2519 : 128) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา
อุปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัด
บริการอาหารกลางวันสมบูรณ์แบบ และอุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ (อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ 2522 :
132 - 136) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" ซึ่งจากผลการวิจัยทั้งสองเรื่องพบว่า การจัดบริการ
อาหารกลางวันในโรงเรียนนั้นมีอุปสรรคหลายประการได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนมีรายได้ค่อนข้าง
ต่ำ ทำให้นักเรียนมีเงินมาจ่ายค่าอาหารกลางวันน้อย ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่
มีเจตคติที่ไม่ดีต่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เพราะต้องแบกรายได้ส่วนหนึ่งซึ่งมีอยู่
น้อยแล้วให้กับบุตรหลานเพื่อจ่ายเป็นค่าอาหารกลางวัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

คริสตาคิส และคนอื่น ๆ (Christakis and others. 1960 : 120) ได้ทำ
การศึกษาค้นคว้าถึงการกินอาหารของเด็กวัยเรียนในนิวยอร์กเป็นเวลา 20 ปี พบว่า ในส่วนที่มี
ฐานะเศรษฐกิจต่ำมีเด็กได้รับอาหารเลวเป็นจำนวนถึงร้อยละ 71 และเด็กที่ได้รับอาหารดีเยี่ยม
มีน้อยกว่าร้อยละ 7 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่เมืองเบอร์keley รัฐแคลิฟอร์เนียว่า การได้รับ
สารอาหารจะลดลงตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ เด็กนิโกรชายและหญิงได้รับสารอาหารต่ำกว่า
กลุ่มอื่น ข้อมูลเหล่านี้เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าเด็กที่เสียเปรียบทางวัฒนธรรม กินอาหารเลวกว่า
ทั้งในวัยก่อนเรียนและวัยเรียน

เลวิน (Lewin. ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า อ้างอิงมาจากวลัย อินทร์พรชัย
2518 : 61) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนิสัยการรับประทานอาหารของเด็ก ซึ่งมีราย
งานว่า นอกจากนิสัยการรับประทานอาหารของพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อลูกแล้ว ปฏิกริยาของพ่อแม่
ที่มีต่ออาหารนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างนิสัยการรับประทานอาหารของเด็กมากเช่นเดียวกัน
เช่น การเขี่ยอาหารที่ไม่ชอบไว้ข้างจาน หรือแสดงปฏิกริยาไม่ชอบอาหารนั้น ๆ เด็กก็จะเลียน

แบบ ฉะนั้นเจตคติของพ่อแม่ที่มีต่ออาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็ก การเปลี่ยนนิสัยในการรับประทานอาหารของเด็กนั้นจะไ้ผลหรือไม่ อยู่ที่ความร่วมมือของพ่อแม่ด้วย แม่เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของครอบครัว ในการปลูกฝังนิสัยการรับประทานอาหารของเด็ก เพราะเป็นผู้ควบคุมการจ่ายและการทำอาหารของครอบครัว

ในด้านเจตคติ ความคิด ความเข้าใจ และความเชื่อเกี่ยวกับอาหารเป็นเรื่องที่สำคัญต่อนิสัยในการบริโภคและการเจริญเติบโต

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาครั้งนี้
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีจัดการกับข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ทำการเลือกกลุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

(Simple Random Sampling) กล่าวคือ

- 1.1 สํารวจจังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษา 1 ทั้งหมด 5 จังหวัด สุ่มมาร้อยละ 60 ได้ 3 จังหวัด คือ ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ
- 1.2 สํารวจรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ
- 1.3 โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดโครงการอาหารกลางวันในแต่ละจังหวัด โดยสุ่มมาร้อยละ 60 ของแต่ละจังหวัดได้ 80 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโภชนาการจำนวน 80 คน
- 1.4 ครูในแต่ละโรงเรียน โดยสุ่มมาร้อยละ 5 ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 156 คน
- 1.5 นักเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยสุ่มมาร้อยละ 1 ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 213 คน และผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 213 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนดังนี้

ครูโภชนาการ	จำนวน	80	คน
ครู	จำนวน	156	คน
นักเรียน	จำนวน	213	คน
ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	213	คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	จำนวน	662	คน

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 นำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาสร้างเป็นแบบสอบถามชั่วคราว 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
สำหรับครูโภชนาการ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
สำหรับครูโภชนาการ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
สำหรับครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

2.2 หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เมื่อสร้างแบบสอบถามชั่วคราว 3 ชุดแล้ว
นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 14 คน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ผู้ทรงคุณวุฒิก็กล่าวประกอบด้วย

2.2.1 คีษานินเทศน์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ประจำสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 2 คน

2.2.2 คีษานินเทศน์ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ประจำสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 5 คน

2.2.3 อาจารย์จากภาควิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บางแสน จำนวน 2 คน

2.2.4 ครูโภชนาการประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 5 คน

2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม หลังจากตรวจสอบหาความเที่ยงตรงแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับครูโภชนาการ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มละ 10 คน ในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S_x^2} \right) \quad (\text{Mehrens. 1975 : 47})$$

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

2.5.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

2.5.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .929

2.5.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

2.6 ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ลักษณะคำถาม เป็นแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง
ดังตัวอย่าง

โปรดเขียนเครื่องหมาย (✓) ลงใน ☐ หน้าคำตอบ หรือกรอกข้อความ
ตามสภาพเป็นจริง ลงในช่องว่าง

๐. โรงอาหารมีหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

๐๐. ถ้ามี ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมเพียงใด

☐ ไม่เหมาะสม ตั้งอยู่ติดห้องเรียน

☐ ค่อนข้างเหมาะสม อยู่ห่างห้องเรียน แต่การเดินติดต่อในโรง

☐ อาหารไม่สะดวก

☐ เหมาะ อยู่ห่างห้องเรียนพอเหมาะ และเดินไปโรงอาหาร
สะดวก

ชุดที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งแบ่งน้ำหนักของ

ปัญหาเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ใช้เกณฑ์ตัดสินและพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ของเบส (Best. 1959 .

188 - 190)

- 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีปัญหในข้อนั้นน้อยที่สุด
 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีปัญหในข้อนั้นน้อย
 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีปัญหในข้อนั้นปานกลาง
 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีปัญหในข้อนั้นมาก
 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีปัญหในข้อนั้นมากที่สุด

ตัวอย่าง

ท่านเห็นกิจการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนของท่าน มีปัญหาอะไรบ้าง และโปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับปัญหา ตามความเป็นจริง

ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ขาดการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน					
00. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาหาร					

ชุดที่ 3 แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามระเบียบวิธีของ
 ลีเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ

ในประโยคประเภทเห็นด้วยคล้อยตาม ดังนี้คือ

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ระดับ 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในประโยคประเภทไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบ มีดังนี้คือ

ระดับ 5	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 4	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(ดูชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม 2521 : 70 - 72)

ตัวอย่าง

ท่านมีความคิดเห็น หรือความรู้สึกต่อโครงการอาหารกลางวันอย่างไรบ้าง และโปรด
 เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ลำดับที่	รายการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	โครงการอาหารกลางวันทำให้ ผลการเรียนของนักเรียนต่ำ					
00	โครงการอาหารกลางวันช่วย ส่งเสริมความสามัคคีให้แก่ นักเรียน					

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดย

3.1.1 ขอหนังสือแนะนำตัว เพื่อขอความร่วมมือในการแจกและเก็บแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 ผู้ศึกษาได้นำหนังสือจากมหาวิทยาลัย และแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ และรวบรวมแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วไว้ที่สำนักงาน โดยผู้ศึกษาไปรับด้วยตนเอง เมื่อครบกำหนดที่ผู้ตอบตอบเสร็จแล้ว

4. วิธีจัดการกับข้อมูล

- 4.1 คัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าตอบไม่สมบูรณ์ออก และได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ดังนี้

4.1.1 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 80 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.1.2 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 79 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.75

4.1.3 แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ของครู นักเรียน และผู้ปกครอง รวมทั้งหมดจำนวน 582 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 นำแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันฉบับสมบูรณ์มาคำนวณโดยการร้อยละของคำตอบที่ให้เลือกตอบแต่ละข้อ ส่วนที่เว้นไว้ให้เขียนตอบ หรือส่วนที่ให้เติมข้อความในช่องว่างใช้วิธีรวบรวมและเสนอข้อมูลโดยสรุปเป็นความเรียง

4.3 นำแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันฉบับสมบูรณ์มาตรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย

4.4 นำแบบสอบถามเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ฉบับสมบูรณ์มาตรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีของ เบส (Best, 1959 : 320) ดังนี้ คือ

4.4.1 หาความถี่ของแต่ละช่องรายการ แล้วแปลงเป็นอัตราส่วนร้อยละ

4.4.2 คูณอัตราส่วนร้อยละในแต่ละช่องด้วยน้ำหนักประจำช่องดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

ถ้าเป็นทางด้านปฏิเสธต้องคูณอัตราส่วนร้อยละด้วยค่าน้ำหนักที่กลับกัน

4.4.3 รวมผลลัพธ์ที่ได้อีก 5 ของ ของแต่ละข้อคำถามเป็นค่าความสำคัญที่ผู้ตอบประเมินในแต่ละรายการ

4.4.4 จัดอันดับค่าความสำคัญ ว่าจะอยู่ในระดับไหนโดยถือเกณฑ์ดังนี้

เห็นค่ายอย่างยิ่ง	450 - 500
เห็นค่าย	350 - 449.99
ไม่แน่ใจ	250 - 349.99
ไม่เห็นค่าย	150 - 249.99
ไม่เห็นค่ายอย่างยิ่ง	100 - 149.99

โดยถือเกณฑ์ค่าความสำคัญตั้งแต่ 350 ขึ้นไปเป็นลักษณะนิมาน และตั้งแต่ 349.99 ลงมาถือว่าเป็นลักษณะนิเสธ

4.5 เปรียบเทียบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนโดยใช้ Analysis of Variance เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Newman - Keuls Test

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 คารอยละ

$$\text{ร้อยละของข้อใด} = \frac{\text{ความถี่ของข้อนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

5.2 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

5.3 ค่าความแปรปรวน

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

5.4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียวและเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้ Newman - Keuls Test (วิเชียร เกตุสิงห์ 2525 : 112)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
N	แทน	จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง
SS	แทน	Sum Square
MS	แทน	Mean Square
df	แทน	Degree of freedom

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตาราง และแปลความหมายเป็นคำร้อยละ ประกอบ
ในแต่ละตารางดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

คณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
มี	71	88.75
ไม่มี	9	11.25
รวม	80	100

จากตาราง 1 จะเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ถึงร้อยละ 88.75 และไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันร้อยละ 11.25

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูใหญ่ ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

การจัดประชุม	จำนวน	ร้อยละ
มีการประชุมปีละครั้ง	20	25.00
มีการประชุมภาคเรียนละครั้ง	37	46.25
มีการประชุมทุกเดือน	3	3.75
มีการประชุมไม่แน่นอน	6	7.50
มีหนังสือถึงผู้ปกครอง	2	2.50
ไม่เคยมีการประชุมเลย	12	15.00
รวม	80	100

จากตาราง 2 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันภาคเรียนละครั้ง ถึงร้อยละ 46.25 รองลงมาคือมีการจัดประชุมปีละครั้งร้อยละ 25.00 มีการจัดประชุมไม่แน่นอนร้อยละ 7.50 มีการจัดประชุมทุกเดือนร้อยละ 3.75 และโรงเรียนที่มีหนังสือถึงผู้ปกครองโดยตรงร้อยละ 2.50 นอกจากนั้นโรงเรียนที่ไม่เคยมีการประชุมเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันเลยร้อยละ 15.00

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดอาหารแห้งและอาหารสด

บุคลากรรับผิดชอบด้านการจัด	จำนวน	ร้อยละ
จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบหมุนเวียนกันไป	39	48.75
ครูโภชนาการรับผิดชอบจัดซื้อเพียงผู้เดียว	8	10.00
ครูโภชนาการรับผิดชอบและในบางครั้งฝากแม่ค้า ข้างโรงเรียนจัดซื้อ	19	23.75
ครูที่เดินทางไป - กลับจัดซื้อ	2	2.50
ภารโรงรับผิดชอบจัดซื้อ	5	6.25
ลูกจ้างประจำหรือแม่ครัวจัดซื้อ	6	7.50
ร้านค้ามาส่งถึงโรงเรียน	1	1.25
รวม	80	100

จากราย 3 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดอาหารแห้งและอาหารสดหมุนเวียนกันไปถึงร้อยละ 48.75 รองลงมาคือครูโภชนาการและในบางครั้งฝากแม่ค้าข้างโรงเรียนจัดซื้อร้อยละ 23.75 ครูโภชนาการรับผิดชอบจัดซื้อเพียงผู้เดียวร้อยละ 10.00 ลูกจ้างประจำหรือแม่ครัวจัดซื้อร้อยละ 7.50 ภารโรงรับผิดชอบจัดซื้อร้อยละ 6.25 ครูที่เดินทางไป - กลับจัดซื้อร้อยละ 2.50 และร้านค้ามาส่งถึงโรงเรียนร้อยละ 1.25

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของบุคลากรรับผิดชอบด้านการประกอบอาหาร

บุคลากรรับผิดชอบด้านการประกอบอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ครู นักเรียนและภารโรงช่วยกันจัดทำ	42	41.59
ครูและนักเรียนช่วยกันจัดทำ	24	23.76
ครูโภชนาการรับผิดชอบเพียงผู้เดียว	6	5.94
จ้างบุคคลภายนอกมาประกอบอาหาร	26	25.74
ครูและจ้างบุคคลภายนอกมาจัดทำ	1	.99
ครูและภารโรงช่วยกันจัดทำ	2	1.98
รวม	101	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 4 จะเห็นว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จัดครู นักเรียน และภารโรงช่วยกันจัดทำอาหารจำหน่าย ถึงร้อยละ 41.59 รองลงมา คือจ้างบุคคลภายนอกมาประกอบอาหารร้อยละ 25.74 ครูและนักเรียนช่วยกันจัดทำร้อยละ 23.76 ครูโภชนาการรับผิดชอบเพียงผู้เดียวย้อยละ 5.94 ครูและภารโรงช่วยกันจัดทำอาหารร้อยละ 1.98 และครูกับจ้างบุคคลภายนอกมาประกอบอาหารร้อยละ .99

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของครูที่มีวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการในโรงเรียน

ครูวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
มี	43	53.75
ไม่มี	37	46.25
รวม	80	100

จากตาราง 5 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีครูที่มีวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ ถึงร้อยละ 53.75 และไม่มีครูที่มีวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการร้อยละ 46.25

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของบุคลากรรับผิดชอบด้านการจำหน่ายอาหาร

บุคลากรรับผิดชอบด้านการจำหน่ายอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ครู นักเรียนและภารโรงช่วยกันจำหน่ายอาหาร	35	38.46
ครูและนักเรียนช่วยกันจำหน่ายอาหาร	38	41.76
ครูโภชนาการจำหน่ายอาหารเพียงผู้เดียว	6	6.59
ครูโภชนาการและครูเวรประจำวันจำหน่ายอาหาร	1	1.10
จ้างบุคคลภายนอกมาจำหน่ายอาหาร	11	12.09
รวม	91	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 6 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จัดให้ครูและนักเรียนช่วยกันจำหน่ายอาหาร ถึงร้อยละ 41.76 รองลงมาคือครู นักเรียนและภารโรงช่วยกันจำหน่ายอาหารร้อยละ 38.46 โรงเรียนจ้างบุคคลภายนอกมาจำหน่ายอาหารร้อยละ 12.09 ครูโภชนาการรับผิดชอบจำหน่ายอาหารเพียงผู้เดีย্বর้อยละ 6.59 และครูโภชนาการรวมทั้งครูเวรประจำวันช่วยกันจำหน่ายอาหารร้อยละ 1.10

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุ และครุภัณฑ์เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์	จำนวน	ร้อยละ
มี	66	82.50
ไม่มี	14	17.50
รวม	80	100

จากตาราง 7 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุและครุภัณฑ์เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ถึงร้อยละ 82.50 และไม่มีครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุ และครุภัณฑ์เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันร้อยละ 17.50

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของความต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
การอบรมในด้านการทำบัญชีการเงิน พัสดุและการใช้จ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน	45	31.25
การพาคณะครูไปดูโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	49	34.03
การอบรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดโครงการอาหารกลางวัน	48	33.33
อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โมไฟฟ้า ฯลฯ	2	1.39
รวม	144	100

หมายเหตุ คอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 8 จะเห็นว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ต้องการให้มีการพาคณะครูไปดูโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ถึงร้อยละ 34.03 รองลงมาคือต้องการอบรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดโครงการอาหารกลางวันร้อยละ 33.33 ต้องการอบรมในด้านการทำบัญชีการเงิน พัสดุและการใช้จ่ายเงินโครงการอาหารกลางวันร้อยละ 31.25 และต้องการอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โมไฟฟ้า ฯลฯ ร้อยละ 1.39

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของผู้บังคับบัญชาที่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา	จำนวน	ร้อยละ
สนับสนุน	70	87.50
ไม่สนับสนุน	1	1.25
เฉย ๆ	7	8.75
ไม่ทราบ	2	2.50
รวม	80	100

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่าผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่ สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ถึงร้อยละ 87.50 รองลงมาคือเฉย ๆ ร้อยละ 8.75 ไม่ทราบร้อยละ 2.50 และไม่สนับสนุน ร้อยละ 1.25

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากคณะครูในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ความร่วมมือของคณะครู	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับความร่วมมือจากทุกคน	27	33.75
ได้รับความร่วมมือมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์	32	40.00
ได้รับความร่วมมือประมาณ 50 – 69 เปอร์เซ็นต์	13	16.25
ได้รับความร่วมมือประมาณ 20 – 49 เปอร์เซ็นต์	4	5.00
ได้รับความร่วมมือต่ำกว่า 20 เปอร์เซ็นต์	4	5.00
รวม	80	100

จากตาราง 10 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ ครูให้ความร่วมมือมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ถึงร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากทุกคนคิดเป็นร้อยละ 33.75 โรงเรียนได้รับความร่วมมือประมาณ 50 – 69 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 16.25 โรงเรียนได้รับความร่วมมือประมาณ 20 – 49 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 5.00 และโรงเรียนได้รับความร่วมมือต่ำกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง

ความร่วมมือของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับความร่วมมือดีมาก	46	57.50
ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ	31	38.75
ไม่ได้รับความร่วมมือเลย	3	3.75
รวม	80	100

จากตาราง 11 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือดีมากถึงร้อยละ 57.50 รองลงมาคือไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ร้อยละ 38.75 และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเลย ร้อยละ 3.75

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกถึงการช่วยเหลือของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน

ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ให้เงินนักเรียนมาซื้ออาหาร	71	71.72
ช่วยบริการอาหารกลางวัน	5	5.05
ช่วยทำและเสิร์ฟอาหาร	2	2.02
มาประชุมและแสดงความกตัญญู	11	11.11
บริจาคเงินช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน	10	10.10
รวม	99	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 12 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง โดยการให้เงินนักเรียนมาซื้ออาหารถึงร้อยละ 71.72 รองลงมาโดยการมาประชุมและแสดงความกตัญญูร้อยละ 11.11 โดยการบริจาคเงินช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ร้อยละ 10.10 โดยช่วยบริการอาหารกลางวัน ร้อยละ 5.05 และช่วยจัดทำรวมทั้งช่วยเสิร์ฟอาหารคิดเป็นร้อยละ 2.02

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่มีเงินทุนหมุนเวียนในการจัดบริการอาหารกลางวัน
เพียงพอ

เงินทุนหมุนเวียน	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	62	77.50
ไม่เพียงพอ	18	22.50
รวม	80	100

จากตาราง 13 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มี
เงินทุนหมุนเวียนในการจัดบริการอาหารกลางวันเพียงพอดังร้อยละ 77.50 และมีเงินทุนหมุน
เวียนไม่เพียงพอ ร้อยละ 22.50

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของแหล่งที่โรงเรียนได้รับเงินทุนในการจัดบริการอาหารกลางวัน

แหล่งที่โรงเรียนได้รับเงินทุน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนหาเงินทุนเอง	37	39.36
ได้รับงบประมาณจากเจ้าสังกัด	30	31.92
ได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ	11	11.70
เงินทุนจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาค	15	15.96
ใช้ระบบเครดิต	1	1.06
รวม	94	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 14 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่ได้หาเงินทุนในการจัดบริการอาหารกลางวันเอง ถึงร้อยละ 39.36 รองลงมาคือโรงเรียนได้เงินงบประมาณจากเจ้าสังกัด ร้อยละ 31.92 โรงเรียนได้เงินทุนจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคร้อยละ 15.96 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ ร้อยละ 11.70 และใช้ระบบเครดิต ร้อยละ 1.06

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของการได้รับทุนอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ทุนที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับเป็นเงินทั้งหมด	25	31.25
ได้รับเป็นวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมด	10	12.50
ได้รับเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งตัวเงินอีกส่วนหนึ่ง	31	38.75
ยังไม่ได้รับอะไรเลย	14	17.50
รวม	80	100

จากตาราง 15 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่ได้รับทุนอุดหนุนเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่ง และตัวเงินอีกส่วนหนึ่ง ถึงร้อยละ 38.75 รองลงมาคือได้รับเป็นจำนวนเงินทั้งหมด ร้อยละ 31.25 โรงเรียนที่ยังไม่ได้รับอะไรเลย ร้อยละ 17.50 โรงเรียนที่ได้รับเป็นอุปกรณ์ทั้งหมดร้อยละ 12.50

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่มีเงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ

เงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้	จำนวน	ร้อยละ
มี	50	70.42
ไม่มี	21	29.58
รวม	71	100

จากตาราง 16 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีเงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ถึงร้อยละ 70.42 และไม่มีเงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ร้อยละ 29.58

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของราคาอาหารกลางวันที่ยา้จำหน่ายในโรงเรียน

ราคาอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
คาว - หวาน ชุกละ 7.00 บาท	1	4.54
คาว - หวาน ชุกละ 5.00 บาท	3	13.64
คาว - หวาน ชุกละ 4.00 บาท	5	22.73
คาว - หวาน ชุกละ 3.00 บาท	12	54.55
คาว - หวาน ชุกละ 2.00 บาท	1	4.54
รวม	22	100
คาว จานละ 2.00 - 6.00 บาท	2	2.33
คาว จานละ 3.00 บาท	27	31.39
คาว จานละ 2.50 บาท	1	1.16
คาว จานละ 2.00 บาท	48	55.81
คาว จานละ 1.50 บาท	2	2.33
คาว จานละ 1.00 บาท	6	6.98
รวม	86	100
หวาน ถ้วยละ 2.00 บาท	5	7.14
หวาน ถ้วยละ 1.00 บาท	60	85.72
หวาน ถ้วยละ .50 บาท	2	2.85
นมถั่วเหลือง แก้วละ .50 บาท	3	4.29
รวม	70	100

หมายเหตุ คอบได้มากกว่า 1 ช่อ

จากตาราง 17 จะเห็นว่าโรงเรียนที่มีอาหารกลางวันขายในโรงเรียนเป็นชุดทั้งคาว - หวาน นั้น ส่วนใหญ่ขายชุดละ 3.00 บาท มีถึงร้อยละ 54.55 รองลงมาชุดละ 4.00 บาท มีร้อยละ 22.73 ขายชุดละ 5.00 บาท มีร้อยละ 13.64 ขายชุดละ 2.00 บาท และ 7.00 บาท มีร้อยละ 4.54

เมื่อพิจารณาเฉพาะโรงเรียนที่มีอาหารคาวขายเป็นอาหารกลางวันในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่ขายจานละ 2.00 บาท มีถึงร้อยละ 55.81 รองลงมา คือ ขายจานละ 3.00 บาท มีร้อยละ 31.39 ขายจานละ 1.00 บาท มีร้อยละ 6.98 ขายจานละ 2.00 - 6.00 บาท มีร้อยละ 2.33 และขายจานละ 2.50 บาท มีร้อยละ 1.16

สำหรับอาหารชนิดหวานนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ขายถ้วยละ 1.00 บาท ถึงร้อยละ 85.72 รองลงมาคือ ขายถ้วยละ 2.00 บาท และ .50 บาท มีร้อยละ 7.15

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของภาวะการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ภาวะการจัดบริการอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
มีกำไรมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์	19	23.75
มีกำไรต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์	35	43.75
พอดีทุน	15	18.75
ขาดทุนต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์	9	11.25
ขาดทุนมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์	2	2.50
รวม	80	100

จากตาราง 18 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่เมื่อจัดบริการอาหารกลางวันแล้วประสบกับภาวะการมีกำไรต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ถึงร้อยละ 43.75 รองลงมาคือ โรงเรียนที่จัดแล้วได้กำไรมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 23.75 โรงเรียนที่จัดแล้วพอดีทุนมีร้อยละ 18.75 โรงเรียนที่จัดแล้วขาดทุนต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ มีร้อยละ 11.25 และโรงเรียนที่จัดแล้วขาดทุนมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์มีร้อยละ 2.50

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่กลัวความยุ่งยากเรื่องระบบการเงิน ซึ่งเสี่ยงต่อการฉ้อโกงได้ง่าย

กลัวความยุ่งยากเรื่องระบบการเงิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่กลัวเนื่องจากมีกระบวนวิธีอยู่เสมอ	47	58.75
กลัวฉ้อโกงเพราะกลัวขั้นตอนปฏิบัติยาก	33	41.25
รวม	80	100

จากตาราง 19 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่ไม่กลัวความยุ่งยากเรื่องระบบการเงินซึ่งเสี่ยงต่อการฉ้อโกงได้ง่ายถึงร้อยละ 58.75 และโรงเรียนที่กลัวฉ้อโกงเพราะมีความกลัวขั้นตอนปฏิบัติยากร้อยละ 41.25

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของระดับการเจริญเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ระดับการเจริญเติบโตของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
คืบคลานมาก	32	40.00
คืบคลานปานกลาง	45	56.25
เหมือนเดิม	3	3.75
รวม	80	100

จากตาราง 20 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่มีผลทำให้ระดับการเจริญเติบโตของนักเรียนคืบคลานปานกลาง ถึงร้อยละ 56.25 รองลงมาคือมีผลทำให้ระดับการเจริญเติบโตของนักเรียนคืบคลานมาก ร้อยละ 40.00 และโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันแล้วระดับการเจริญเติบโตของนักเรียนมีสภาพเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 3.75

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีผลต่อ
สุขภาพนักเรียน

ระดับของสุขภาพนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	35	43.75
ดีปานกลาง	43	53.75
เหมือนเดิม	2	2.50
รวม	80	100

จากตาราง 21 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่
มีผลทำให้ระดับสุขภาพนักเรียน ดีปานกลาง ถึงร้อยละ 53.75 รองลงมาคือ มีผลทำให้ระดับ
สุขภาพนักเรียน ดีมาก ร้อยละ 43.75 และระดับสุขภาพนักเรียนเหมือนเดิม ร้อยละ 2.50

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีผลต่อ
ระดับมารยาท ในการรับประทานอาหารของนักเรียน

ระดับมารยาทในการรับประทานอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	44	55.00
ดีปานกลาง	34	42.50
เหมือนเดิม	2	2.50
รวม	80	100

จากตาราง 22 จะเห็นว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มี
ผลทำให้ระดับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนดีมากถึงร้อยละ 55.00 รองลง
มาคือมีผลในระดับดีปานกลาง ร้อยละ 42.50 และมีเหมือนเดิม ร้อยละ 2.50

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนิสัย ในการเลือกและการรับประทานอาหารของนักเรียน

การเปลี่ยนแปลงนิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ดีขึ้นมาก	37	46.25
ดีขึ้นเล็กน้อย	38	47.50
เหมือนเดิม	5	6.25
รวม	80	100

จากตาราง 23 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีผลทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงนิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหาร ดีขึ้นเล็กน้อย ถึงร้อยละ 47.50 รองลงมาคือ มีผลในระดับดีขึ้นมาก ร้อยละ 46.25 และมีผลเหมือนเดิม ร้อยละ 6.25

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของการสำรวจนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทานในโรงเรียน

การสำรวจนักเรียนที่ไม่มีอาหารรับประทาน	จำนวน	ร้อยละ
เคย	70	89.74
ไม่เคย	8	10.26
รวม	78	100

จากตาราง 24 จะเห็นว่า ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ เคยสำรวจนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน ถึงร้อยละ 89.74 และโรงเรียนที่ไม่เคยสำรวจนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทานเลยร้อยละ 10.26

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของนักเรียนยากจนในโรงเรียน

จำนวนนักเรียนยากจน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 30 คน	43	61.43
31 - 60 คน	16	22.85
61 - 100 คน	5	7.14
101 คนขึ้นไป	3	4.29
ไม่ทราบ	3	4.29
รวม	70	100

จากตาราง 25 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีนักเรียนยากจน จำนวน 1 - 30 คน มีถึงร้อยละ 61.43 รองลงมาคือ มีนักเรียนยากจน จำนวน 31 - 60 คน ร้อยละ 22.85 นักเรียนยากจนจำนวน 61 - 100 คน มีร้อยละ 7.14 นักเรียนยากจน 101 คน ขึ้นไปมีร้อยละ 4.29 และไม่ทราบ มีร้อยละ 4.29

การาง 26 จำนวนและร้อยละของโรงอาหารของโรงเรียน

โรงอาหารของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
มีโรงอาหารโดยเฉพาะ	31	38.75
มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับหอประชุม	10	12.50
มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกงาน	29	36.25
มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกพลศึกษา	2	2.50
ไม่มีโรงอาหาร	8	10.00
รวม	80	100

จากการาง 26 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีโรงอาหารโดยเฉพาะ ถึงร้อยละ 38.75 รองลงมาคือ มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกงาน ร้อยละ 36.25 โรงเรียนที่มีโรงอาหารใช้ร่วมกับหอประชุม ร้อยละ 12.50 โรงเรียนที่ยังไม่มีโรงอาหาร ร้อยละ 10.00 และโรงเรียนที่มีโรงอาหารใช้ร่วมกับโรงฝึกพลศึกษา ร้อยละ 2.50

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของสภาพโรงอาหารของโรงเรียน

สภาพโรงอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ทรุดโทรมมากควรสร้างใหม่	7	9.72
พอใช้ได้แต่มีบางส่วนชำรุด	36	50.00
ยังใช้ได้	29	40.28
รวม	72	100

จากตาราง 27 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีสภาพที่ยังพอใช้ได้แต่มีบางส่วนชำรุด ถึงร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ สภาพโรงอาหารยังใช้ได้ ร้อยละ 40.28 และสภาพโรงอาหารทรุดโทรมมากควรสร้างใหม่ ร้อยละ 9.72

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหารและใช้สถานที่อื่น ๆ เป็นห้องครัว

สถานที่อื่นเป็นห้องครัว	จำนวน	ร้อยละ
ระเบียบโรงเรียน	3	37.50
ใต้ถุนโรงเรียน	4	50.00
โซ่ห้องว่าง	1	12.50
รวม	8	100

จากตาราง 28 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันและไม่มีโรงอาหารส่วนใหญ่ใช้ใต้ถุนโรงเรียนเป็นห้องครัว ถึงร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ใช้ระเบียบโรงเรียนเป็นห้องครัว ร้อยละ 37.50 และโซ่ห้องว่างเป็นห้องครัว ร้อยละ 12.50

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของสถานที่สำหรับนั่งรับประทานอาหารของนักเรียน

สถานที่นั่งรับประทานอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ระเบียงโรงเรียน	9	11.25
ใต้ถุนโรงเรียน	8	10.00
ภายในห้องเรียน	6	7.50
ภายในโรงอาหารของโรงเรียน	57	71.25
รวม	80	100

จากตาราง 29 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ให้นักเรียนได้นั่งรับประทานอาหารภายในโรงอาหารของโรงเรียน ถึงร้อยละ 71.25 รองลงมาคือ โรงเรียนให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารบริเวณระเบียงโรงเรียนมีร้อยละ 11.25 โรงเรียนที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารบริเวณใต้ถุนโรงเรียนมีร้อยละ 10.00 และให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารภายในห้องเรียนมีร้อยละ 7.50

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของโต๊ะและม้านั่งภายในสถานที่รับประทานอาหาร

โต๊ะและม้านั่งภายในสถานที่รับประทานอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
มีพอกับจำนวนนักเรียน	26	32.50
มีไม่พอกับจำนวนนักเรียน	52	65.00
ไม่มีเลย	2	2.50
รวม	80	100

จากตาราง 30 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีโต๊ะและม้านั่งภายในสถานที่รับประทานอาหารไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ถึงร้อยละ 65.00 รองลงมาคือ จัดให้มีโต๊ะและม้านั่งภายในสถานที่รับประทานอาหารเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ร้อยละ 32.50 และโรงเรียนที่ไม่มีโต๊ะและม้านั่งภายในสถานที่รับประทานอาหารเลย ร้อยละ 2.50

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของสถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาด

สถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาด	จำนวน	ร้อยละ
มีเป็นส่วนที่ถูกสุขลักษณะจำนวนเพียงพอ	10	12.50
มีเป็นส่วนแต่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ	32	40.00
มีเป็นสถานที่ชั่วคราว	34	42.50
ไม่มี	3	3.75
มีเป็นส่วนที่ถูกสุขลักษณะแต่ไม่เพียงพอ	1	1.25
รวม	80	100

จากตาราง 31 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีสถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาดชั่วคราว ถึงร้อยละ 42.50 รองลงมาคือ มีสถานที่ที่เป็นส่วนแต่ยังไม่ถูกสุขลักษณะร้อยละ 40.00 โรงเรียนที่มีเป็นส่วนที่ถูกสุขลักษณะจำนวนเพียงพอ ร้อยละ 12.50 โรงเรียนที่ไม่มีสถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาดเลย ร้อยละ 3.75 และโรงเรียนที่มีสถานที่ที่เป็นส่วนที่ถูกสุขลักษณะแต่ไม่เพียงพอ ร้อยละ 1.25

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของสถานที่ในการเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการประกอบอาหาร

สถานที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
มีตู้สำหรับเก็บโดยเฉพาะ	26	32.50
จัดไว้ในบริเวณโรงครัวมุมใดมุมหนึ่ง	44	55.00
ไม่มีตู้สำหรับเก็บเลย	7	8.75
มีห้องเก็บโดยเฉพาะ	2	2.50
เก็บไว้ที่บ้านพักครู	1	1.25
รวม	80	100

จากตาราง 32 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ จัดสถานที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหารไว้ในบริเวณโรงครัวมุมใดมุมหนึ่ง ถึงร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ โรงเรียนมีตู้สำหรับเก็บโดยเฉพาะ ร้อยละ 32.50 โรงเรียนที่ไม่มีสถานที่สำหรับเก็บเลย ร้อยละ 8.75 โรงเรียนที่มีห้องเก็บโดยเฉพาะ ร้อยละ 2.50 และโรงเรียนได้เก็บไว้ที่บ้านพักครูร้อยละ 1.25

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของวิธีการเก็บอาหารสดของโรงเรียน

การเก็บอาหารสดของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ใส่ถุงเย็นไว้ที่โรงเรียน	8	10.00
ฝากใส่ถุงเย็นไว้ที่บ้านพักครู	18	21.25
ไม่มีสถานที่เก็บเลย	44	55.00
ใช้หมกในเตาทุกวัน	10	13.75
รวม	80	100

จากตาราง 33 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดเลย ร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ โรงเรียนฝากอาหารสดใส่ถุงเย็นไว้ที่บ้านพักครูมีร้อยละ 21.25 โรงเรียนไม่มีสถานที่สำหรับเก็บอาหารเนื่องจากใช้หมกในเตาทุกวันมีร้อยละ 13.75 และโรงเรียนมีถุงเย็นสำหรับเก็บอาหารสดไว้ที่โรงเรียน ร้อยละ 10.00

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของสถานที่สำหรับเก็บอาหารแห้งของโรงเรียน

การเก็บอาหารแห้งของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
มีตู้สำหรับเก็บโดยเฉพาะ	45	57.69
ฝากอาหารแห้งไว้ที่บ้านพักครู	8	10.26
ไม่มีสถานที่เก็บเลย	16	20.51
เก็บไว้ในมุมของห้องครัว	1	1.28
ใส่ภาชนะเก็บไว้	2	2.57
ใช้หมกในแต่ละวัน	6	7.69
รวม	78	100

จากตาราง 34 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีตู้สำหรับเก็บอาหารแห้งโดยเฉพาะ ถึงร้อยละ 57.69 รองลงมาคือ โรงเรียนไม่มีสถานที่สำหรับเก็บอาหารแห้งเลยร้อยละ 20.51 โรงเรียนได้ฝากอาหารแห้งไว้ที่บ้านพักครูร้อยละ 10.26 โรงเรียนได้ใช้หมกในแต่ละวันมีร้อยละ 7.69 โรงเรียนใส่ภาชนะเก็บไว้มีร้อยละ 2.57 และโรงเรียนเก็บอาหารแห้งไว้ในมุมของห้องครัวมีร้อยละ 1.28

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของอุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร

อุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
มีเพียงพอ	31	40.26
มีแต่ไม่เพียงพอ	41	53.25
ไม่มี	5	6.49
รวม	77	100

จากตาราง 35 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ ถึงร้อยละ 53.25 รองลงมาคือ โรงเรียนมีอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหารเพียงพอ ร้อยละ 40.26 และโรงเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหารเลยมีร้อยละ 6.49

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของภาชนะสำหรับใส่อาหาร

ภาชนะสำหรับใส่อาหาร	จำนวน	ร้อยละ
จานสังกะสี	50	48.08
จานกระเบื้อง	21	20.19
จานพลาสติก	12	11.54
ถาดหลุม	21	20.19
รวม	104	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 36 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ใช้จานสังกะสีเป็นภาชนะสำหรับใส่อาหารมีถึงร้อยละ 48.08 รองลงมาคือ ใช้จานกระเบื้อง และถาดหลุมมีประเภทละ ร้อยละ 20.19 และโรงเรียนที่ใช้จานพลาสติกเป็นภาชนะสำหรับใส่อาหารมีร้อยละ 11.54

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละความเพียงพอของภาระสำหรับใ้ส่น้ำดื่ม

ภาระสำหรับใ้ส่น้ำดื่ม	จำนวน	ร้อยละ
มีเพียงพอ	39	48.75
มีแต่ไม่เพียงพอ	41	51.25
รวม	80	100

จากตาราง 37 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีภาระสำหรับใ้ส่น้ำดื่มไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียนถึงร้อยละ 51.25 และโรงเรียนที่มีภาระสำหรับใ้ส่น้ำดื่มเพียงพอกับจำนวนนักเรียนมีร้อยละ 48.75

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของการใช้เส้นทางคมนาคมในการจัดซื้ออาหารแห้งและอาหารสด

เส้นทางคมนาคม	จำนวน	ร้อยละ -
ทางบก	44	55.00
ทางน้ำ	20	25.00
ทั้งทางบกและทางน้ำ	16	20.00
รวม	80	100

จากตาราง 38 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ใช้เส้นทางคมนาคมทางบกในการไปจัดซื้ออาหารแห้งและอาหารสดถึงร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ โรงเรียนใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำมีร้อยละ 25.00 และโรงเรียนใช้เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำมีร้อยละ 20.00

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาด

ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาด	จำนวน	ร้อยละ
ระยะทางต่ำกว่า 1 กิโลเมตร	15	19.23
ระยะทางประมาณ 1 – 5 กิโลเมตร	29	37.18
ระยะทางประมาณ 6 – 10 กิโลเมตร	18	23.08
ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตรขึ้นไป	16	20.51
รวม	78	100

จากตาราง 39 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่อยู่ห่างจากตลาดสักระยะทางประมาณ 1 – 5 กิโลเมตร มีถึงร้อยละ 37.18 รองลงมาคือโรงเรียนอยู่ห่างจากตลาดสักระยะทางประมาณ 6 – 10 กิโลเมตร มีร้อยละ 23.08 โรงเรียนอยู่ห่างจากตลาดสักระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตรขึ้นไปมีร้อยละ 20.51 และโรงเรียนที่อยู่ห่างจากตลาดสักระยะทางต่ำกว่า 1 กิโลเมตรมีร้อยละ 19.23

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของความสะอาดในการคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตลาดสด

การคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตลาดสด	จำนวน	ร้อยละ
สะอาด	46	60.53
ไม่สะอาด	30	39.47
รวม	76	100

จากตาราง 40 จะเห็นว่า การคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตลาดสด ที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีความสะอาดถึงร้อยละ 60.53 และการคมนาคมไม่สะอาด ร้อยละ 39.47

ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของการวางแผนงานเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

การวางแผนงาน	จำนวน	ร้อยละ
เขียนโครงการที่แน่นอนตลอดปี	38	48.10
เขียนโครงการเฉพาะภาคเรียนหนึ่ง	29	36.71
เขียนโครงการเฉพาะเดือนหนึ่ง ๆ	2	2.53
มีการวางแผนวันต่อวัน	1	1.27
ไม่เคยมีการวางแผนงานเลย	9	11.39
รวม	79	100

จากตาราง 41 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีการเขียนโครงการอาหารกลางวันแน่นอนตลอดปีถึงร้อยละ 48.10 รองลงมาคือ โรงเรียนที่มีการเขียนโครงการเฉพาะภาคเรียนหนึ่ง ๆ คิดเป็นร้อยละ 36.71 โรงเรียนที่ไม่เคยมีการวางแผนงานเลยมีร้อยละ 11.39 โรงเรียนที่มีการเขียนโครงการเฉพาะเดือนหนึ่ง ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.53 และโรงเรียนที่มีการวางแผนงานวันต่อวันมีร้อยละ 1.27

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของการทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำดื่มของโรงเรียน

การทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำดื่ม	จำนวน	ร้อยละ
ทำความสะอาดทุกวัน	41	59.42
ทำความสะอาดสัปดาห์ละครั้ง	14	20.29
ทำความสะอาดเดือนละครั้ง	12	17.39
ทำความสะอาดปีละครั้ง	2	2.90
รวม	69	100

จากตาราง 42 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ ทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำดื่มทุกวัน ถึงร้อยละ 59.42 รองลงมาคือ โรงเรียนทำความสะอาดสัปดาห์ละครั้งมีร้อยละ 20.29 โรงเรียนทำความสะอาดเดือนละครั้งมีร้อยละ 17.39 และโรงเรียนที่ทำความสะอาดปีละครั้งมีร้อยละ 2.90

ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของเครื่องปลูกพืชอาหารของโรงเรียน

เครื่องปลูกพืชอาหารของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
มี	65	81.25
ไม่มี	15	18.75
รวม	80	100

จากตาราง 43 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีเครื่องปลูกพืชอาหารถึงร้อยละ 81.25 และโรงเรียนที่ไม่มีเครื่องปลูกพืชอาหารคิดเป็นร้อยละ 18.75

ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของสถานที่สำหรับเก็บภาชนะของโรงเรียน

สถานที่สำหรับเก็บภาชนะของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
มีตู้กมุงลวก	14	18.67
มีตู้ทึบ	20	26.67
มีตู้กระจก	16	21.33
มีที่คว่ำจาน	1	1.33
มีชั้นวาง	2	2.67
คว่ำใส่หม้อหรือกะละมัง	1	1.33
ไม่มีที่สำหรับเก็บภาชนะเลย	21	28.00
รวม	75	100

จากตาราง 44 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่สำหรับเก็บภาชนะเลย ถึงร้อยละ 28.00 รองลงมาคือ โรงเรียนที่มีตู้ทึบสำหรับเก็บภาชนะมีร้อยละ 26.67 โรงเรียนที่มีตู้กระจกสำหรับเก็บภาชนะมีร้อยละ 21.33 โรงเรียนที่มีตู้กมุงลวกสำหรับเก็บภาชนะมีร้อยละ 18.67 โรงเรียนที่มีชั้นสำหรับวางภาชนะมีร้อยละ 2.67 โรงเรียนที่มีที่สำหรับคว่ำจานมีร้อยละ 1.33 โรงเรียนที่ใช้วิธีคว่ำภาชนะลงในหม้อหรือกะละมังมีร้อยละ 1.33

ตาราง 45 จำนวนและร้อยละของวิธีที่ทำให้ภาชนะแห้งของโรงเรียน

วิธีทำให้ภาชนะแห้ง	จำนวน	ร้อยละ
ผึ่งแดด	49	50.00
ปล่อยให้แห้งเอง	32	32.65
ใช้ผ้าเช็ด	17	17.35
รวม	98	100

จากตาราง 45 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ ทำให้ภาชนะแห้งโดยใช้วิธีผึ่งแดด ถึงร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ โรงเรียนที่ใช้วิธีปล่อยให้แห้งเองมีร้อยละ 32.65 โรงเรียนที่ใช้ผ้าเช็ดมีร้อยละ 17.35

ตาราง 46 จำนวนและร้อยละของการจัดระบายน้ำเสียของโรงเรียน

การระบายน้ำเสีย	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ท่อ	10	13.16
ใช้บ่อซึม	17	22.37
ระบายน้ำลงคู คลอง	48	63.16
ระบายลงบ่อ	1	1.31
รวม	76	100

จากตาราง 46 จะเห็นได้ว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีการระบายน้ำเสียลงคู คลอง ถึงร้อยละ 63.16 รองลงมาคือ โรงเรียนที่ระบายน้ำเสียลงบ่อ ซึ่งมีร้อยละ 22.37 โรงเรียนที่ระบายน้ำเสียลงท่อมมีร้อยละ 13.16 และโรงเรียนที่ระบายน้ำเสียลงบ่อมีร้อยละ 1.31

ตาราง 47 จำนวนและร้อยละของการกำจัดขยะมูลฝอยของโรงเรียน

วิธีกำจัดขยะมูลฝอยของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
กองรวมกันแล้วเผา	37	46.25
ซุกหลุมฝัง	3	3.75
เผาในเตาเผาขยะ	34	42.50
มีรถขยะมาขน	6	7.50
รวม	80	100

จากตาราง 47 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีการกำจัดขยะโดยกองรวมกันแล้วเผา ถึงร้อยละ 46.25 รองลงมาคือ เผาในเตาเผาขยะมี ร้อยละ 42.50 กำจัดขยะโดยมีรถขยะมาขนไป ร้อยละ 7.50 และกำจัดขยะโดยซุกหลุมฝัง ร้อยละ 3.75

ตาราง 48 จำนวนและร้อยละของความพึงพอใจของภาชนะรองรับขยะมูลฝอยของโรงเรียน

ความพึงพอใจของภาชนะรองรับขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
มีเพียงพอ	51	63.75
ไม่มีเพียงพอ	29	36.25
รวม	80	100

จากตาราง 48 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่
มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยเพียงพอ ถึงร้อยละ 63.75 และโรงเรียนที่มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย
แต่ไม่เพียงพอมีร้อยละ 36.25

ตาราง 49 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาการเกษตรของโรงเรียน

เนื้อหาการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
มีสถานที่และทำอย่างสม่ำเสมอ	19	23.75
มีสถานที่และทำเป็นบางครั้ง	39	48.75
มีสถานที่และไม่เคยทำ	1	1.25
ไม่มีสถานที่ทำการเกษตร	21	26.25
รวม	80	100

จากตาราง 49 จะเห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 48.75 มีสถานที่ทำการเกษตร และทำเป็นบางครั้ง รองลงมาคือ โรงเรียนร้อยละ 26.25 ไม่มีสถานที่ทำการเกษตร โรงเรียนร้อยละ 23.75 มีสถานที่ทำการเกษตรและทำอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนร้อยละ 1.25 มีสถานที่ทำการเกษตรแต่ไม่เคยทำเลย

ตาราง 50 จำนวนและร้อยละของผลผลิตทางการเกษตรที่มีส่วนสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

ผลผลิตทางการเกษตรที่มีส่วนสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
มีส่วนสนับสนุนดีมาก	7	9.21
มีส่วนสนับสนุนบ้างเล็กน้อย	47	61.84
ไม่มีส่วนสนับสนุนเลย	22	28.95
รวม	76	100

จากตาราง 50 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ ผลผลิตทางการเกษตรมีส่วนสนับสนุนโครงการบ้างเล็กน้อย ถึงร้อยละ 61.84 รองลงมาคือ ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีส่วนสนับสนุนโครงการเลยมีร้อยละ 28.95 และโรงเรียนที่มีผลผลิตทางการเกษตรมีส่วนสนับสนุนโครงการดีมากมีร้อยละ 9.21

ตาราง 51 จำนวนและร้อยละของการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
มีการประเมินผลเป็นประจำทุกปี	43	54.43
มีการประเมินผลบ้างเป็นบางครั้ง	30	37.97
ไม่มีการประเมินผลเลย	6	7.60
รวม	79	100

จากตาราง 51 จะเห็นว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ มีการประเมินผลโครงการเป็นประจำทุกปี ถึงร้อยละ 54.43 รองลงมาคือ มีการประเมินผล บ้างเป็นบางครั้งมีร้อยละ 37.97 และโรงเรียนที่ไม่เคยมีการประเมินผลโครงการเลยมีร้อยละ 7.60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

การวิเคราะห์น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้น ได้นำเสนอ

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 52 - 59

2.1 ปัญหาตามบุคลากร

ตาราง 52 น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามบุคลากร

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	ปัญหาในการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน	3.253
2	ปัญหาในการจัดประชุมครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน	2.785
3	ชาคนุคลากรรับผิดชอบด้านการจัดซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง	2.544
4	ชาคนุคลากรรับผิดชอบด้านการประกอบอาหาร	2.582
5	ชาครุที่ม้ความรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ	2.658
6	ชาคนุคลากรรับผิดชอบด้านการจำหน่ายอาหาร	2.304
7	ชาคนุคลากรที่เป็นแรงงานในการเก็บล้างและทำความสะอาด	2.278
8	ชาคนุคลากรรับผิดชอบด้านการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุและครุภัณฑ์	2.379
9	ผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	1.367
10	ครูไม่ให้ความร่วมมือในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	2.127
11	ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลามาช่วยทำงานด้านการจัดบริการอาหารกลางวัน	2.962

ตาราง 52 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
12	ผู้ประกอบการขาดประสบการณ์	2.013
13	ครูโภชนาการไม่ได้รับการศึกษามาโดยเฉพาะ	2.886
14	ผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร	2.506
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.475

จากตาราง 52 แสดงว่าปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันค่านบุคลากรประสบปัญหาในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาในการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ปัญหาครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาช่วยทำงานด้านการจัดบริการอาหารกลางวัน ปัญหาครูโภชนาการไม่ได้รับการศึกษามาโดยเฉพาะ ปัญหาในการจัดประชุมครู และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน ปัญหาขาดครูที่มีความรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ ปัญหาขาดบุคลากรรับผิดชอบด้านการประกอบอาหาร ปัญหาขาดบุคลากรรับผิดชอบด้านการจัดซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง และปัญหาลูกค้าผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย" นอกจากปัญหายังคงมีปัญหามาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับ "น้อยที่สุด"

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ที่จัดโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมประสบปัญหาค่านบุคลากรอยู่ในระดับ "น้อย"

2.2 ปัญหาต้นทุนประมาณและการเงิน

ตาราง 53 น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันต้นทุนประมาณและการเงิน

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	ขาดแคลนเงินในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ	2.835
2	ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้จ่ายประจำวันในการจัดทำอาหาร	2.177
3	การจัดบริการอาหารกลางวันประสบปัญหาการขาดทุน	2.266
4	สินค้าที่ใช้ประกอบอาหารในท้องตลาดมีราคาแพง	3.392
5	การใช้เงินงบประมาณยุ่งยากไม่คล่องตัว	2.848
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.704

จากตาราง 53 แสดงว่าปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันต้นทุนประมาณและการเงิน ประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาสินค้าที่ใช้ประกอบอาหารในท้องตลาดมีราคาแพง ปัญหาการใช้งบประมาณยุ่งยากไม่คล่องตัว และปัญหาขาดแคลนเงินในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ ส่วนปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

โดยส่วนรวมโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันประสบปัญหาด้านงบประมาณและการเงินอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

2.3 ปัญหาค่านักเรียน

ตาราง 54 น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันค่านักเรียน

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	นักเรียนส่วนใหญ่สุขภาพไม่สมบูรณ์	2.342
2	นักเรียนนิยมรับประทานอาหารภายนอกโรงเรียน	2.329
3	นักเรียนนิยมรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ลูกกวาด มะยมทอง ฯลฯ	2.759
4	นักเรียนไม่ซื้ออาหารเพราะไม่เห็นคุณค่าประโยชน์ของโครงการ	2.101
5	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเงินซื้ออาหารกลางวันรับประทาน	2.379
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.382

จากตาราง 54 แสดงว่าปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันค่านักเรียน ประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาที่นักเรียนนิยมรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ลูกกวาด มะยมทอง ฯลฯ นอกนั้นอยู่ในระดับ "น้อย"

นั่นคือ โรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมประสบปัญหาค่านักเรียนอยู่ในระดับ "น้อย"

2.4 ปัญหาที่

ตาราง 55 น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามสถานที่

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	ขาดสถานที่ในการประกอบอาหาร	2.379
2	ขาดสถานที่ในการจำหน่ายอาหาร	2.418
3	ขาดสถานที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร	2.823
4	โต๊ะ เก้าอี้ ไม่เพียงพอ	2.937
5	ขาดสถานที่เก็บล้างทำความสะอาดภาชนะต่าง ๆ	2.684
6	ขาดสถานที่สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำอาหาร	2.949
7	ขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน	3.165
8	ขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารแห้งที่เหลือใช้ในแต่ละวัน	2.633
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.748

จากตาราง 55 แสดงว่าปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามสถานที่ประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน ปัญหาขาดสถานที่สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำอาหาร ปัญหาโต๊ะ เก้าอี้ ไม่เพียงพอ ปัญหาขาดสถานที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร ปัญหาขาดสถานที่เก็บล้างทำความสะอาดภาชนะต่าง ๆ และปัญหาขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารแห้งที่เหลือใช้ในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย"

นั่นคือ โดยส่วนรวมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันค้ำชานสภานที่ โดยเฉลี่ยแล้ว อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

2.5 ปัญหาค้ำชานอุปกรณและเครื่องมือเครื่องใช้ทาง ๆ

ตาราง 56 น้้าหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันค้ำชานอุปกรณและเครื่องมือเครื่องใช้ทาง ๆ

ข้อที่	ปัญหา	น้้าหนักของปัญหา
1	ขาดแคลนอุปกรณและเครื่องมือในการประกอบอาหาร	2.506
2	ขาดแคลนอุปกรณและการเสิร์ฟ เช่น จาน ช้อน ฯลฯ	2.620
3	ขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้้าดื่ม	2.684
4	หาซื้อเครื่องมือครัวยาก	1.873
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.421

จากตาราง 56 แสดงว่าปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันค้ำชานอุปกรณและเครื่องมือเครื่องใช้ทาง ๆ ประสมในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้้าดื่ม ปัญหาขาดแคลนอุปกรณการเสิร์ฟ เช่น จาน ช้อน ฯลฯ และปัญหาขาดแคลนอุปกรณและเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ส่วนปัญหาการจัดหาซื้อเครื่องมือครัวยาก ประสมอยู่ในระดับ "น้อย"

โดยส่วนรวมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันประสมปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณและเครื่องมือเครื่องใช้ทาง ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

2.6 ปัญหาตามระยะทาง

ตาราง 57 น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามระยะทาง

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	โรงเรียนอยู่ไกลจากตลาดหรือแหล่งที่จะซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง	2.772
2	การคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตลาดไม่สะดวก	2.696
3	สิ้นเปลืองเวลาในการไปซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง	2.607
4	ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปซื้ออาหารสูง	2.696
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.693

จากตาราง 57 แสดงว่าปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามระยะทาง
ประสบในระดับ "ปานกลาง"

2.7 ปัญหาอื่น ๆ

ตาราง 58 น้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในค้ำอื่น ๆ

ข้อที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	ปัญหาค้นการวางแผน	
1.1	โรงเรียนขาดการเขียนโครงการที่แน่นอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	2.266
1.2	โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์งานโครงการกับภายนอก	2.582
	ค่าเฉลี่ย	2.424
2	ปัญหาค้นการสุขาภิบาลอาหาร	
2.1	โรงเรียนขาดแคลนน้ำในการประกอบอาหาร	1.987
2.2	ขาดแคลนน้ำในการทำความสะดวกอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร	1.924
2.3	ขาดแคลนครูภัณฑ์ เช่น ถู โตะ สำหรับเก็บภาชนะ หรือเครื่องครัวต่าง ๆ	3.152
2.4	ขาดแคลนภาชนะสำหรับปกปิดอาหาร	2.633
2.5	โรงเรียนมีอุปสรรคในการกำจัดขยะหรือสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ	2.392
	ค่าเฉลี่ย	2.418
3	ปัญหาค้นการเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	
3.1	ขาดสถานที่สำหรับการเกษตรสวนครัวเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	3.202

ตาราง 58 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
4	ปัญหาค้นหาการประเมินผล	
	4.1 ขาดการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	2.342
	เฉลี่ยทุกข้อ	2.50

จากตาราง 58 แสดงว่าปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในร้านอื่น ๆ ประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาขาดสถานที่สำหรับการเกษตรสวนครัวเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ปัญหาขาดแคลนครูพันธุ์ เช่น ถั่ว โห้ระงวด สำหรับเก็บภาชนะหรือเครื่องครัวต่าง ๆ ปัญหาขาดแคลนภาชนะสำหรับปกนึ่งอาหาร และปัญหาโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์โครงการกับภายนอก ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

นั่นคือ โดยส่วนรวมโรงเรียนประสบปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในร้านอื่น ๆ อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

2.8 จักรวรรดิอันดับน้ำหนักรของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ตาราง 59 จักรวรรดิอันดับน้ำหนักรของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในแต่ละด้านดังนี้

ลำดับที่	ปัญหา	น้ำหนักของปัญหา
1	ด้านสถานที่	2.748
2	ด้านงบประมาณและการเงิน	2.704
3	ด้านระยะทาง	2.693
4	ด้านอื่น ๆ	2.50
5	ด้านบุคลากร	2.475
6	ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ	2.421
7	ด้านนักเรียน	2.382
	เฉลี่ยทุกด้าน	2.551

จากตาราง 59 แสดงว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
เขตการศึกษา 1 ที่จัดโครงการอาหารกลางวัน ประสบปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหาร
กลางวันด้านสถานที่ เป็นอันดับหนึ่ง และปัญหารองลงมาคือ ปัญหาด้านงบประมาณและการเงิน
แต่เมื่อพิจารณาน้ำหนักรของปัญหาในทุกด้านแล้วพบว่า โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติของครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา โดยถือเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

450 - 500	หมายความว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
350 - 449.99	หมายความว่า	เห็นด้วย
250 - 349.99	หมายความว่า	ไม่แน่ใจ
150 - 249.99	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย
100 - 149.99	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตาราง 60 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

ประเภทกลุ่มตัวอย่าง	เจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน		
	X	$\bar{X}$	S^2
ครู	156	399.89	143.85
นักเรียน	213	402.38	164.06
ผู้ปกครองนักเรียน	213	397.67	165.78
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด	582	399.98	157.89

จากตาราง 60 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

พบว่า ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมีเจตคติในเชิงเห็นด้วยหรือนิมานกับโครงการอาหารกลางวัน เรียงตามลำดับ ได้แก่ นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

ตาราง 61 วิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	212.85	2	106.425	.6681483
ภายในกลุ่ม	92,225.14	579	159.28348	
รวมทั้งหมด	92,437.99	581		

$$F_{.05} (400) = 3.02$$

จากตาราง 61 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 พบว่าเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน และเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน รวมทั้งเปรียบเทียบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครู โภชนาการ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2526 รวมทั้งสิ้นจำนวน 662 คน ซึ่งได้จากการสุ่มที่เป็นครู โภชนาการ จำนวน 80 คน ครู จำนวน 156 คน นักเรียน จำนวน 213 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 213 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และให้เติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหนึ่งทิศทาง

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ร้อยละของสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ปรากฏผลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร

1.1 การจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งจะมีการประชุมกันระหว่างครูใหญ่ ครู และผู้ปกครอง ภาคเรียนละครั้ง และบางโรงเรียนยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการเลย

1.2 บุคลากรที่รับผิดชอบในตำแหน่ง ๆ ได้แก่

1.2.1 การจัดซื้อ โรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดซื้ออาหารสดและอาหารแห้งหมุนเวียนกันไป

1.2.2 การประกอบอาหาร โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้ครู นักเรียน และการโรงช่วยกันจัดทำอาหาร และครูโภชนาการประจำโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นครูที่มีวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ

1.2.3 การจำหน่ายอาหาร โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้ครูและนักเรียนช่วยกันจำหน่ายอาหาร

1.2.4 การจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุและครุภัณฑ์ โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีดังกล่าวเป็นอย่างดี

1.3 ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

พบว่าผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนโครงการดีมาก รวมทั้งคณะครูและผู้บริหารได้ให้ความร่วมมือดีมากเช่นกัน โดยเฉพาะผู้บริหารได้ให้ความร่วมมือโดยการให้เงินนักเรียนมาซื้ออาหาร มารวมประชุมแสดงความคิดเห็นบริจาคเงินช่วยโครงการและช่วยเหลืออาหารตามลำดับ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน

2.1 ทุนอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีเงินทุนเพียงพอ ซึ่งทุนเหล่านี้ได้มาจากการจัดหาทุนเองของโรงเรียน จากเจ้าสังกัด ผู้มีจิตศรัทธา สมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ และการใช้ระบบเครดิตตามลำดับ สำหรับโรงเรียนที่ได้รับทุนอุดหนุนส่วนใหญ่จะได้รับเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งและตัวเงินอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งทุนที่ได้รับนั้นนำมาจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหารและเสิร์ฟอาหาร

2.2 ราคาอาหารกลางวันจำหน่ายในโรงเรียน

2.2.1 อาหารแบบครบชุด โรงเรียนที่จัดอาหารแบบครบชุดส่วนใหญ่จะจัดจำหน่ายในราคาชุดละ 3.00 บาท

2.2.2 อาหารคาวแบบจาน โรงเรียนที่จัดอาหารคาวแบบจานส่วนใหญ่จะจัดจำหน่ายในราคาจานละ 2.00 บาท

2.2.3 อาหารชนิดหวาน โรงเรียนที่จัดอาหารชนิดหวานส่วนใหญ่จะจัดจำหน่ายในราคาถ้วยละ 1.00 บาท

2.3 ภาวะการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียน

โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่เมื่อจัดบริการอาหารกลางวันแล้วจะไ้ค่าไว้ต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ แต่มีบางโรงเรียนที่ประสบกับการขาดทุนซึ่งมีส่วน้อย

2.4 ความยุ่งยากเกี่ยวกับระบบการเงิน

โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ไม่กลัวความยุ่งยากเกี่ยวกับระบบการเงินเนื่องจากคอยระมัดระวังอยู่เสมอ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

3.1 การเจริญเติบโตและสุขภาพของนักเรียน พบว่าการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนใหญ่มีผลทำให้นักเรียนมีการเจริญเติบโตและสุขภาพดีขึ้นปานกลางและดีขึ้นมากพอ ๆ กัน

3.2 นิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหารของนักเรียน พบว่า การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนมีผลทำให้นักเรียนมีนิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหารดีขึ้นเล็กน้อยและดีขึ้นมากใกล้เคียงกัน ส่วนมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนนั้นดีขึ้นมาก

3.3 นักเรียนยากจนในโรงเรียน ในรอบสามปีที่ผ่านมา โรงเรียนที่จัดบริการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จะเคยมีการสำรวจนักเรียนยากจนในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีนักเรียนยากจน จำนวน 1 - 30 คน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

4.1 สถานที่ในการประกอบและจำหน่ายอาหาร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงอาหารโดยเฉพาะ นอกนั้นจะเป็นโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกงาน หอประชุม และโรงพลศึกษาตามลำดับ แต่ก็มีบางโรงเรียนที่ยังไม่มีโรงอาหาร

โรงเรียนที่มีโรงอาหารนั้น ส่วนใหญ่โรงอาหารมีสภาพที่พอใช้ได้ แต่มีบางส่วนชำรุด รongลงมาคือ โรงอาหารที่ยังใช้ได้ และที่ชำรุดสมควรสร้างใหม่ มีเป็นส่วนน้อย

สำหรับโรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหารนั้น จะใช้สถานที่อื่น ๆ เป็นห้องครัว ได้แก่ ใต้ถุนโรงเรียน ระเบียงโรงเรียน และห้องว่าง เป็นต้น

4.2 สถานที่สำหรับนั่งรับประทานอาหาร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารกลางวันในโรงอาหารของโรงเรียน นอกจากนั้นจะใช้ระเบียง ใต้ถุนโรงเรียน และห้องเรียน เป็นต้น

สำหรับโต๊ะ ม้านั่งที่จะให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

4.3 สถานที่สำหรับเก็บล้างทำความสะอาดภาชนะต่าง ๆ นั้น พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีสถานที่แบบชั่วคราว รongลงมาคือ มีสถานที่เป็นส่วนแต่ไม่ถูกสุขลักษณะ และมีบางโรงเรียนที่ยังไม่มีสถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาดเลย

4.4 สถานที่ในการเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบและเสิร์ฟอาหาร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดที่สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบริเวณโรงครัวมุมใดมุมหนึ่ง รongลงมาคือ มีตู้เก็บโดยเฉพาะ และมีบางโรงเรียนที่ยังไม่มีสถานที่สำหรับเก็บเลย

4.5 สถานที่ในการเก็บอาหารสดและอาหารแห้งของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่เก็บอาหารสดเลย แต่จะมีสถานที่เก็บอาหารแห้งโดยเฉพาะ

5. ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้

โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จะมีอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ แต่ไม่เพียงพอ และบางโรงเรียนที่ยังไม่มีเลย

ภาชนะสำหรับใส่อาหารนั้น ได้แก่ จานสังกะสี จานกระเบื้อง ถาดหลุม จานพลาสติกตามลำดับ

สำหรับภาชนะใส่น้ำคั้นนั้น โรงเรียนมีแต่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

6. ข้อมูลเกี่ยวกับระยะทาง

พบว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางคมนาคมทางบกในการไปจัดซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง รองลงมาคือ ใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำ และใช้เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำตามลำดับ และระยะทางที่ใช้ส่วนใหญ่จะมีระยะทางประมาณ 1 – 5 กิโลเมตร โดยสรุปแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่มีความสะดวกในการไปจัดซื้ออาหารจากตลาด

7. ข้อมูลเกี่ยวกับค่านอื่น ๆ ได้แก่

7.1 การวางแผนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการเขียนโครงการอาหารกลางวันที่แน่นอนตลอดปี แต่ก็มีบางโรงเรียนที่ยังไม่เคยมีการวางแผนงานเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันเลย

7.2 การสุขาภิบาล พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำดื่มทุกวัน ภาชนะสำหรับใส่อาหารก็จะมีสิ่งปกปิดไว้ และจะมีคู่มือสำหรับใส่ภาชนะต่าง ๆ แต่ก็มีบางโรงเรียนที่ไม่มีสถานที่สำหรับเก็บภาชนะต่าง ๆ เลย นอกจากนั้นวิธีการทำให้ภาชนะต่าง ๆ แห้งนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีผึ่งแดด ปล่อยให้แห้งเอง และใช้ผ้าเช็ดตามลำดับ ส่วนในการกำจัดขยะมูลฝอยของโรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการกองรวมกันแล้วเผาและเผาในเตาเผา แต่ก็มีบางโรงเรียนที่กองไว้หน้าโรงเรียน สำหรับภาชนะรองรับขยะมูลฝอยนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีเพียงพอ

7.3 การเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีสถานที่สำหรับทำการเกษตร โดยจะทำบ้างเป็นบางครั้ง ตลอดทั้งผลผลิตทางการเกษตรของโรงเรียนก็มีส่วนสนับสนุนบ้างเล็กน้อย

7.4 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเป็นประจำทุกปี รองลงมาคือ จะมีการประเมินผลบ้างเป็นบางครั้งและโรงเรียนที่ขาดการประเมินผลมีบ้างเป็นส่วน้อย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาในการจัดตั้งคณะกรรมการ ปัญหาครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาช่วยทำงาน ปัญหาครูโภชนาการไม่ได้รับการศึกษามาโดยเฉพาะ ปัญหาในการจัดประชุมครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน ปัญหาครูที่มีความรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ ปัญหาบุคลากรรับผิดชอบงานการจัดซื้อและการประกอบอาหาร รวมทั้งผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย" นอกจากนั้นปัญหามั้บังคับบัญชาไม่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับ "น้อยที่สุด"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับบุคลากรอยู่ในระดับ "น้อย" ($\bar{X} = 2.475$)

2. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาสินค้าในท้องตลาดมีราคาแพง ปัญหาการใช้งบประมาณยุ่งยากไม่คล่องตัว และปัญหาขาดแคลนเงินในการซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับงบประมาณและการเงินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ($\bar{X} = 2.704$)

3. ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหานักเรียนนิยมรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ลูกกวาด มะยมคอง ฯลฯ ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับนักเรียนอยู่ในระดับ "น้อย" ($\bar{X} = 2.382$)

4. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาขาดสถานที่เก็บอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน ปัญหาขาดสถานที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำอาหาร ปัญหาโต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอ ปัญหาขาดแคลนสถานที่นั่งรับประทานอาหาร ปัญหาขาดสถานที่เก็บล้างทำความสะอาดภาชนะ และปัญหาขาดสถานที่เก็บอาหารแห้งที่เหลือใช้ ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับสถานที่อยู่ในระดับ ("ปานกลาง" ($\bar{X} = 2.748$)

5. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์การเสิร์ฟ เช่น จาน ช้อน ภาชนะ และปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ส่วนปัญหาการจัดหาซื้อเครื่องครัวขาด อยู่ในระดับ "น้อย"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ อยู่ในระดับ "น้อย" ($\bar{X} = 2.421$)

6. ปัญหาเกี่ยวกับระยะทาง

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยทุกข้อแล้ว พบว่า ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับระยะทาง อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

7. ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่

7.1 ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนงาน

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" คือ ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์งานโครงการกัฏภายนอก ส่วนปัญหาขาดการเขียนโครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับ "น้อย"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับการวางแผนงาน อยู่ในระดับ "น้อย" ($\bar{X} = 2.424$)

7.2 ปัญหาเกี่ยวกับการสุขภาพ

ปัญหาที่โรงเรียนประสบในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนครุภัณฑ์ เช่น ตู้ โต๊ะสำหรับเก็บภาชนะหรือเครื่องครัวต่าง ๆ และขาดแคลนภาชนะสำหรับปกปิดอาหาร ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับ "น้อย"

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า โดยส่วนรวมปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับการสุขภาพ อยู่ในระดับ "น้อย" ($\bar{X} = 2.418$)

7.3 ปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่า ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

7.4 ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล

ปัญหาที่โรงเรียนประสบ ได้แก่ ปัญหาขาดการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งประสบอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

8. ลำคับน้ำหนักของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ประสบปัญหาค้นต่าง ๆ เรียงลำดับน้ำหนักของปัญหาจากมากไปหาน้อยดังนี้

8.1 ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ ($\bar{X} = 2.748$)

8.2 ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ($\bar{X} = 2.704$)

8.3 ปัญหาเกี่ยวกับระยะทาง ($\bar{X} = 2.693$)

8.4 ปัญหาอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.50$)

8.5 ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร ($\bar{X} = 2.475$)

8.6 ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ($\bar{X} = 2.421$)

8.7 ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ($\bar{X} = 2.382$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โดยเฉลี่ยครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมีเจตคติในเชิงเห็นด้วยกับโครงการอาหารกลางวัน เรียงตามลำดับ ได้แก่ นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

เมื่อพิจารณาเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนแล้ว พบว่า เจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร

จากข้อเท็จจริงจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นนั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจากทำหน้าที่วางนโยบายหรือหลักการในการดำเนินงาน และคอยดูแลให้คำแนะนำในการจัดงาน เพื่อให้เป็นไปตามหลักการหรือนโยบายซึ่งคณะกรรมการได้ตกลงกันไว้ และคณะกรรมการนี้ควรประกอบด้วยอาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่เป็นประธานกรรมการ ครูผู้หนึ่งซึ่งจะเป็นผู้ควบคุมการจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน อาจเป็นครูสอนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ หรือวิชาโภชนาการ ซึ่งบุคคลผู้นี้จะเป็นผู้รับนโยบายหรือข้อตกลงจากที่ประชุมของคณะกรรมการ นอกจากนั้นครูคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูพลศึกษา ครูอนามัยประจำโรงเรียน และผู้ปกครอง โดยเฉพาะผู้ปกครอง

โรงเรียนจะต้องเชิญผู้ปกครองที่สนใจและเต็มใจช่วยเหลือในกิจการของโรงเรียนเข้าเป็นกรรมการ
ด้วย เพื่อความร่วมมืออันดี โรงเรียนจึงควรมีการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างอาจารย์ใหญ่หรือ
ครูใหญ่ ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน ซึ่งในเรื่องนี้โรงเรียนที่ดำเนินงาน
โครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่ก็มีการประชุมกันภาคเรียนละครั้ง และบางโรงเรียนก็ยังมีหนังสือ
ไปถึงผู้ปกครองของนักเรียนด้วย แต่ยังมีโรงเรียนที่ยังไม่เคยมีการประชุมเลยซึ่งก็เป็นส่วนน้อย

✓ บุคลากรที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ นั้น ได้แก่ การจัดซื้อ การประกอบอาหาร
และการจำหน่ายอาหาร จะมีการจัดเจ้าหน้าที่สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป ซึ่งบุคลากรเหล่านี้
ได้แก่ ครู นักเรียน และภารโรง บางโรงเรียนก็ได้จ้างบุคคลภายนอกมาเป็นแม่ครัวทั้งในด้านการ
จัดซื้อ การประกอบและการจำหน่ายอาหาร แต่กระนั้นโรงเรียนก็ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในความ
ดูแลรับผิดชอบของแม่ครัวเป็นผู้ควบคุม ควรจะจัดครูที่มีความรู้ทางด้านโภชนาการเป็นผู้ควบคุม

บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุ และครุภัณฑ์เกี่ยวกับการจัด
อาหารกลางวันนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีครูที่มีความรู้ในค่านนี้ แต่มีบางโรงเรียนที่ขาดครูที่มี
ความรู้ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันควรรับผิดชอบ
จัดอบรมสัมมนาในเรื่องเหล่านี้

ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน การจัดอาหารกลางวันจำหน่าย จำเป็น
จะต้องได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ครูทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง
นักเรียนด้วย นอกจากนั้นครูทุกคนควรซื้ออาหารที่โรงเรียนจำหน่ายเพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน
และเพื่อให้กิจการดำเนินไปด้วยดี ซึ่งจากผลการศึกษาก็พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังค้ำบััญชาใน
โรงเรียนได้สนับสนุนโครงการ รวมทั้งครูและผู้ปกครองก็ให้ความร่วมมือดีมาก โดยเฉพาะผู้
ปกครองจะให้ความร่วมมือโดยให้เงินนักเรียนมาซื้ออาหาร มารวมประชุมแสดงความคิดเห็น
บริจาคเงินช่วยโครงการและยังได้ช่วยเหลือเสิร์ฟอาหารด้วย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน

งบประมาณสำหรับการลงทุนมีความจำเป็นมาก เพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์ เติบโตสถานที่ เป็นต้นทุนในการจัดซื้ออาหาร ฯลฯ เป็นต้น สำหรับประเภทหลังนั้น เงินจำนวนนี้จะต้องคงอยู่ตลอดไป หมุนเวียนไปวันต่อวัน ผลจากการศึกษาก็พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ ซึ่งทุนในระยะเริ่มแรกนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดหาเงินทุนเอง (46.25%) ได้จากเจ้าสังกัด (37.50%) นอกจากนั้นยังมีจิตศรัทธา สมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ บริจาค และบางโรงเรียนก็ยังใช้ระบบเครดิต ส่วนทุนอุดหนุนที่ได้รับส่วนใหญ่จะได้รับเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งและตัวเงินอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าบางโรงเรียนที่ยังไม่เคยได้รับเงินอุดหนุนเลย

ราคาอาหารที่จำหน่ายในโรงเรียนนั้น คณะกรรมการควรจะได้ตัดสินใจว่าสมควรจะจัดทำอาหารกลางวันในราคาชุดละเท่าไร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงราคาอาหารในท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบกับฐานะของนักเรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนจะต้องวางราคาที่จะให้นักเรียนพอจะซื้อรับประทานได้ ขณะเดียวกันอาหารก็ต้องดีพอสมควร ผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจำหน่ายอาหารในราคาที่พอเหมาะ เช่น อาหารแบบครบชุด โรงเรียนส่วนใหญ่จะจำหน่ายในราคาชุดละ 3.00 บาท อาหารแบบจานโรงเรียนส่วนใหญ่จำหน่ายในราคาจานละ 2.00 บาท และอาหารชนิดหวานโรงเรียนส่วนใหญ่จำหน่ายในราคาถ้วยละ 1.00 บาท เป็นต้น จากราคาอาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดจำหน่ายนั้นจะเห็นว่าเป็นราคาอาหารที่ไม่มุ่งหวังกำไร ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดบริการอาหารกลางวัน เมื่อพิจารณาภาวะการจัดบริการอาหารกลางวันแล้วพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เมื่อจัดบริการอาหารกลางวันแล้วจะได้กำไรต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์

นอกจากนั้นการจัดทำบัญชีรับจ่ายเงิน นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นหน้าที่ที่โรงเรียนจะต้องจัดทำ ซึ่งโอกาสที่จะผิดพลาดย่อมมีได้ง่าย แต่ผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่กลัวความยุ่งยากเกี่ยวกับระบบการเงิน เนื่องจากคอยระมัดระวังอยู่เสมอ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน นอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการแล้ว ยังได้รับความรู้ทางโภชนาการตามควร ได้รับการปลูกฝังนิสัยการรับประทานอาหารที่ดี การแก้ไขความเชื่อที่ผิดต่าง ๆ การเข้าใจเลือกชนิดของอาหารสำหรับรับประทาน อันก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ร่างกายอย่างคุ้มค่า ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีผลทำให้การเจริญเติบโตและสุขภาพของนักเรียนดีขึ้นปานกลาง รองลงมาคือมีผลดีขึ้นมาก ส่วนนัยสำคัญในการเลือกและการรับประทานอาหารของนักเรียนส่วนใหญ่ดีขึ้นเล็กน้อย และรองลงมาคือมีผลดีขึ้นมาก สำหรับมรรยาทในการรับประทานอาหารนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นมาก

สำหรับการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนนั้นมุ่งที่จะช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน ให้ได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และราคาถูกหรือได้รับประทานฟรี ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนที่ขาดแคลนเหล่านั้นมีสุขภาพและพละงานดีขึ้น อันส่งผลทำให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้นด้วย ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดโครงการอาหารกลางวันจำเป็นต้องมีการสำรวจจำนวนนักเรียนยากจนในโรงเรียน เพื่อกำหนดราคาอาหารให้เหมาะสมกับฐานะของนักเรียน และการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลน โดยการให้ได้รับประทานอาหารฟรีในที่สุด ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เคยมีการสำรวจนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน และพบว่ามีจำนวนนักเรียนยากจนในโรงเรียนประมาณ 1 - 30 คน รองลงมาคือมีนักเรียนยากจนจำนวน 31 - 60 คน นอกนั้นมีเพียงส่วนน้อย

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

อาคารสถานที่ที่จะใช้ปรุงอาหารและรับประทานอาหาร รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกสร้างและจัดหา ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงอาหารโดยเฉพาะ รองลงมาคือมีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกงาน หอประชุม และโรงพลศึกษาตามลำดับ แต่ก็มีบางโรงเรียนที่ยังไม่มีโรงอาหาร ซึ่งโรงเรียน

ที่ไม่มีโรงอาหารเหล่านี้จะใช้ใ้ถุ่โรงเรียน ระเบียบโรงเรียน และห้องว่างตามลำดับ เป็นห้องครัว

โรงเรียนที่มีโรงอาหารนั้น ส่วนใหญ่มีสถานที่ที่พอใช้ได้แต่มีบางส่วนชำรุด รongลงมาคือ ยังมีสภาพที่ไ้ใช้ได้ดี และที่ชำรุดสมควรสร้างใหม่นั้นมีเป็นส่วนน้อย สำหรับโรงเรียนที่ชำรุดมากสมควรสร้างใหม่นั้น ถ้ามีงบประมาณหรือเงินมาสร้างโรงอาหารใหม่ควรสร้างโดยคำนึงถึงความสะดวกสบาย เป็นอันดับแรก เช่น สะดวกในการทำความสะอาด ขณะเดียวกันก็โปร่งเย็นสบาย

สถานที่สำหรับให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารนั้น จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ให้นักเรียนรับประทานอาหารภายในโรงอาหาร นอกจากนั้นจะใช้ระเบียบ ใ้ถุ่โรงเรียน และห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับนั่งรับประทานอาหารโดยเฉพาะโต๊ะ เก้าอี้ที่จะให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารจะมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ฉะนั้นจะต้องมีการจัดให้นักเรียนมีเวลาพักกลางวันไม่ตรงกันเพื่อการแก้ไขปัญหาคังกล่าว

สถานที่ในการเก็บล้างทำความสะอาดภาชนะ จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีสถานที่ที่เป็นแบบชั่วคราว รongลงมาคือมีสถานที่เป็นสัดส่วนแต่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ และมีบางโรงเรียนที่ยังไม่มีสถานที่สำหรับทำความสะอาดเลย ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรสร้างใ้ถุ่ถูกสุขลักษณะ เช่น พื้นซีเมนต์ลาดลงด้านหนึ่งซึ่งจะทำความสะอาดใ้ถุ่่าย โดยใ้หน้าล้าง โดยทำทุกวัน วันละครั้งเป็น อย่างน้อย

สถานที่ในการเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ นั้น จากการศึกษา พบว่าโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่จะจัดสถานที่สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหารหรือเครื่องครัวไว้ภายในบริเวณโรงครัวมุมใดมุมหนึ่ง รongลงมาคือมีตู้สำหรับเก็บโดยเฉพาะ แต่มีบางโรงเรียนที่ไม่มีสถานที่สำหรับเก็บเลย ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรซื้อตู้เก็บของเหล่านี้ใ้ถุ่ให้มีคชค หรืออาจเก็บไว้ในห้องเก็บของของโรงเรียน หรือในสถานที่ที่เหมาะสม

สถานที่สำหรับเก็บอาหารสดและอาหารแห้ง จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดเลย โดยจะใช้ใ้ถุ่หมักไปในแต่ละวัน ถ้าเหลือใ้ถุ่ในบางวันก็จะฝากใ้ถุ่บ้านพักครู และบางโรงเรียนซึ่งมีฐานะทางการเงินดีก็จะซื้อตู้เย็นสำหรับเก็บโดยเฉพาะ

เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการเขียนโครงการที่แน่นอนตลอดปี แต่มีบางโรงเรียนที่ขาดการเขียนโครงการอาหารกลางวัน

7.2 การสุขาภิบาลอาหาร

การสุขาภิบาลอาหาร หมายถึง การป้องกันไม่ให้อาหารเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และอยู่ในลักษณะที่ปลอดภัย ตั้งแต่เริ่มเตรียมประกอบปรุง และแจกจ่ายอาหาร ซึ่งมีความสำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครัว บริเวณครัวต้องมีความสะอาด เครื่องใช้ทุกอย่างใช้แล้วต้องทำความสะอาดทุกครั้ง สำหรับอาหารนั้นในขณะที่กำลังประกอบและเสิร์ฟอาหารไม่ควรปล่อยให้แมลงวันตอม และน้ำก็มีความสำคัญ ถ้ามีน้ำที่สะอาดใช้มาก ๆ อันตรายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคก็จะลดลง ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำดื่มทุกวัน ภาชนะสำหรับใส่อาหารก็มีสิ่งปกปิดไว้ และมีคู่มือสำหรับใส่ภาชนะต่าง ๆ แต่มีบางโรงเรียนที่ไม่มีสถานที่สำหรับเก็บภาชนะต่าง ๆ เลย นอกจากนั้นวิธีที่ทำให้ภาชนะต่าง ๆ แห้งนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีผึ่งแดด ปล่อยให้แห้งเอง และใช้ผ้าเช็ด ทานผ้าซับ สำหรับการระบายน้ำเสียของโรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้ระบายลงคู คลอง ร่องลงมาก็คือจะทำเป็นบ่อซึม เป็นต้น ส่วนในการกำจัดขยะมูลฝอยนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีกองรวมกันแล้วเผา บางโรงเรียนจะกองไว้บริเวณหน้าโรงเรียน และภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอยนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีเพียงพอ

7.3 การเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้น หลาย ๆ โรงเรียนจะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก และปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นคือ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการจัดบริการอาหารกลางวัน ราคาอาหารสดในท้องถิ่นมีราคาแพง วิธีการหนึ่งที่จะช่วยได้คือ การทำการเกษตรในโรงเรียน เพื่อนำผลผลิตมาเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร หรือถ้ามีผลผลิตมากก็อาจนำไปจำหน่าย เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น สำหรับในเรื่องนี้ จากการศึกษพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีสถานที่ทำการเกษตรในโรงเรียนแต่ก็ทำได้บ้างเป็นบางครั้ง ตลอดทั้งผลผลิตทางการเกษตรมีส่วนสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันบ้างเล็กน้อย เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจมีผลมาจาก

ที่ดินบริเวณโรงเรียนต่าง ๆ เป็นดินเค็ม ไม่เหมาะกับการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว โดยเฉพาะ จังหวัดที่ติดต่อกับทะเลได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น

7.4 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

การประเมินผลโครงการจะทำให้ทราบว่า การจัดการอาหารกลางวัน บรรลุตามความมุ่งหมายเพียงใด ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน หากพบข้อบกพร่องจะได้นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงดำเนินการต่อไป ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลเป็นประจำทุกปี รองลงมาคือมีการประเมินผลบ้างเป็นบางครั้ง และบางโรงเรียนก็ขาดการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

จากการศึกษาข้อที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันซึ่งควรหยิบยกมาอภิปรายดังนี้คือ

ผลการศึกษาพบว่า โดยส่วนรวมแล้วโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ งบประมาณและการเงิน ระยะเวลา และปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการวางแผน การสุขาภิบาล การเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันและการประเมินผล อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ส่วนปัญหานอกจากนั้นอยู่ในระดับ "น้อย" ซึ่งเมื่อนำมาเรียงลำดับน้ำหนักของค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ประสบปัญหามากที่สุด คือ ด้านสถานที่ งบประมาณและการเงิน ระยะเวลา และด้านอื่น ๆ ตามลำดับ

1. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่

ด้านสถานที่นั้น ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาขาดสถานที่เก็บอาหารสด และอาหารแห้ง ปัญหาขาดสถานที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำอาหาร รวมทั้งปัญหาขาดสถานที่เก็บล้างทำความสะอาดขยะ ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญมากในการจัดโครงการอาหารกลางวัน และยังเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้เรียนการทำงานและพื้นฐานอาชีพในวิชาโภชนาการ ภาควิชาที่อีกควย นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น ปัญหาขาดแคลนโต๊ะ เก้าอี้ที่จะ

ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ (อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ 2521 : 133) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่องนี้ พบว่า ในค่านาคารสถานที่มีปัญหา โดยเฉพาะโต๊ะ เก้าอี้ที่จะให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารมีไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องจัดให้นักเรียนมีเวลาพักกลางวันไม่ตรงกัน หรือใช้ห้องเรียนและระเบียงอาคาร รวมทั้งม้านั่งรอบบริเวณโรงเรียนเป็นที่นั่งรับประทานอาหารด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน

โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีปัญหาในเรื่องเงินทุนไม่เพียงพอ เนื่องจากสินค้าในท้องตลาดมีราคาแพง นักเรียนส่วนใหญ่ยากจนไม่มีเงินซื้ออาหารกลางวัน ทำให้โรงเรียนจำเป็นต้องจ่ายอาหารในราคาถูก จึงเป็นผลให้ทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และยังทำให้มีอุปสรรคในการนำเงินทุนมาจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องหาเงินทุนเพิ่มเติม โดยการขอบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาระที่ค่อนข้างหนักสำหรับโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้งบประมาณยุ่งยากไม่คล่องตัว ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 2525 : 9) ที่ได้รายงานผลการสัมมนาปัญหาโครงการอาหารกลางวัน พบว่า ปัญหาด้านการเงิน ได้แก่ การใช้เงินไม่คล่องตัว ต้องทำบัญชีหลายเล่ม และต้องทำให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ บางครั้งผู้จ่ายเงินมาก ทั้งงานสอนหนังสือ งานจ่ายอาหาร คูณและทำอาหาร ฯลฯ บางครั้งเงินทุนที่จะต้องเป็นเงินทุนหมุนเวียนหมด ครั้นจะทำอาหารแพงก็ไม่มีใครซื้อ เพราะผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน ด้วยเหตุนี้ ถ้าโรงเรียนไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดบริการอาหารกลางวัน อย่างแท้จริงแล้วก็จะละเลยการจกโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนได้

3. ปัญหาเกี่ยวกับระยะทาง

โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันส่วนใหญ่มีปัญหาโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากตลาดสดหรือแหล่งที่จ่ายอาหาร การที่ไปจ่ายอาหารสดและอาหารแห้งโดยไม่มี

ยานพาหนะของโรงเรียนเอง ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ประกอบกับการคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตลาดสดไม่สะดวก ทำให้สิ้นเปลืองเวลาในการไปซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง ซึ่งปัญหานี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุกใจ จรุงจิตต์ (สุกใจ จรุงจิตต์ 2519 : 54) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาอุปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขตบางเขนกรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัดบริการอาหารสมบูรณ์แบบ" พบว่า ในด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ไม่เอื้ออำนวยในการจัดบริการอาหารกลางวันประการหนึ่งคือ โรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากตลาดสด และการที่ไม่มียานพาหนะของโรงเรียนเองจึงทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก เป็นต้น

4. ปัญหาอื่น ๆ

โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีปัญหาอื่น ๆ ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผน

ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ ปัญหาโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์งานโครงการกับภายนอกโรงเรียน เนื่องจากการจัดบริการอาหารกลางวันจะก้าวหน้าไ้ขึ้นจำเป็นต้องให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการดังกล่าว

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการสุขาภิบาล

ปัญหาที่ประสมมากที่สุดในด้านนี้ ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนครูภักดิ์ เช่น ตู้ โต๊ะสำหรับเก็บภาชนะหรือเครื่องครัว รวมทั้งขาดแคลนภาชนะสำหรับปกปิดอาหาร ครูภักดิ์ เช่น ตู้ โต๊ะและภาชนะสำหรับปกปิดอาหารนั้นมีความสำคัญที่โรงเรียนควรมีเพื่อป้องกันฝุ่นละอองและสัตว์จำพวกหนู เป็นต้น

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

ปัญหาในด้านนี้ ได้แก่ โรงเรียนขาดสถานที่สำหรับการเกษตรสวนครัว เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ สุกใจ จรุงจิตต์ (สุกใจ จรุงจิตต์ 2519 : 54) ที่ได้ศึกษาในเรื่องนี้ พบว่า ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ไม่เอื้ออำนวยในการจัดบริการอาหารกลางวันประการหนึ่งคือ บริเวณโรงเรียนค่อนข้างจะคับแคบ

ไม่มีสถานที่เพียงพอที่จะให้ครูและนักเรียนทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ได้ ซึ่งถ้าทำได้ก็จะเป็นทางหนึ่ง ที่ช่วยประหยัดรายจ่ายได้มาก

ตอนที่ 3 เจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ผลการศึกษาทำให้ทราบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้

1. เจตคติของครูที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีความเห็นว่าโครงการนี้มีคุณค่าที่นักเรียนควรจะต้องเลือกซื้ออาหารที่โรงเรียน ทำขายมากกว่าอาหารที่พ่อค้าแม่ค้านำมาขาย ซึ่งเป็นอาหารที่มีราคาถูก มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการ และไม่มุ่งหวังกำไร รวมทั้งมีปริมาณเพียงพอ ครูรู้สึกยินดีเมื่อมีการจัดอาหารกลางวันจำหน่าย ตลอดทั้งอาหารมีความสะอาดรับประทานมากกว่าอาหารที่พ่อค้าแม่ค้านำมาขาย นอกจากนั้นยังมีความเห็นอีกว่าโครงการนี้มีประโยชน์ที่ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกกิจกรรมด้านการซื้อขาย การครัว ช่วยให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันโดยไม่ต้องเสียเงิน และยังช่วยปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ตลอดทั้งการรู้จักช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วย ครูบางคนไม่แน่ใจว่าโครงการอาหารกลางวันจะมีประโยชน์ในเรื่องที่จะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่มีฐานะยากจน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากที่ว่าเป็นการยากลำบากในการที่โรงเรียนจะทราบฐานะความยากจนของผู้ปกครองได้ทั่วถึง และการที่จะให้นักเรียนที่ขาดแคลนจริง ๆ ได้รับความช่วยเหลือ ได้รับประทานอาหารฟรีก็มีส่วนน้อยคือประมาณ 1 - 30 คนเท่านั้น

2. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันดังกล่าว ซึ่งมีความเห็นว่าโครงการนี้มีคุณค่าคือ นักเรียนรู้สึกมีความยินดีที่โรงเรียนได้มีการจัดอาหารกลางวันจำหน่าย ซึ่งนักเรียนทุกคนควรจะต้องเลือกซื้ออาหารที่โรงเรียน

ทำขายมากกว่าอาหารที่พ่อค้าแม่ค้านำมาขาย อาหารที่โรงเรียนจัดทำจำหน่ายก็มีราคาถูก สะอาด ถูกหลักอนามัย สะอาดน่ารับประทานและมีคุณค่ามากกว่าอาหารที่พ่อค้าแม่ค้านำมาขาย นอกจากนั้น ยังมีความเห็นอีกว่าโครงการนี้มีประโยชน์ที่ช่วยให้มีโอกาสฝึกกิจกรรมด้านการซื้อขาย ด้านการครัว ฝึกให้รู้จักมารยาทในการรับประทานอาหาร การช่วยเหลืองานส่วนรวม ทำให้มีความรับผิดชอบ และยังช่วยให้นักเรียนบางคนที่ขาดแคลนได้รับประทานอาหารฟรี ซึ่งเป็นการลดจำนวนนักเรียนที่เป็นโรคขาดสารอาหารได้ เป็นต้น

3. เจตคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โครงการนี้มีคุณค่าคือ จะรู้สึกยินดีเมื่อโรงเรียนมีการจัดโครงการอาหารกลางวันเช่นกัน ซึ่งนักเรียนควรจะชอบอาหารของโรงเรียน เพราะอาหารของโรงเรียนมีคุณค่าทางโภชนาการ มีความสะอาดน่ารับประทาน และมีราคาถูก นอกจากนั้นยังมีความเห็นอีกว่าโครงการนี้มีประโยชน์ที่ได้ช่วยปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและยังเป็นการช่วยลดภาระของผู้ปกครองในการจัดเตรียมอาหารกลางวันแก่นักเรียน รวมทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกกิจกรรมด้านการซื้อขาย ด้านการครัว การช่วยเหลืองานส่วนรวม ช่วยแก้สลับการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้องให้แก่นักเรียนช่วยให้นักเรียนได้เรียนการงานพื้นฐานอาชีพโดยไม่ต้องซื้ออุปกรณ์การเรียนเอง ตลอดจนยังช่วยนักเรียนบางคนที่ขาดแคลนให้ได้รับประทานอาหารกลางวัน โดยไม่ต้องเสียเงินอีกด้วย

ผู้ปกครองบางคนไม่แน่ใจว่าโครงการอาหารกลางวันจะมีประโยชน์ โดยเฉพาะอาจจะมีผลทำให้ครูสอนหนังสือได้ไม่เต็มที่ และเป็นการทำให้โรงเรียนมีความก้าวหน้าขึ้น อาจมีสาเหตุมาจากการขาดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง กล่าวคือโอกาสที่ผู้ปกครองจะได้รับรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมีน้อยเกินไป

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

จากการทดสอบสมมุติฐาน ปรากฏว่าครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาปีที่เจ็ดคึกคักต่อโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัย ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานโครงการอาหาร กลางวันในโรงเรียนนั้น ประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะสังเกตได้จากสภาพการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนได้สนับสนุนโครงการ ตลอดทั้งครู และผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือดีมากในการที่จะส่งเสริมให้การจัดการอาหารกลางวัน สำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งนักเรียนก็ได้รับผลจากโครงการนี้ด้วย ดังจะเห็นได้จากนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นักเรียนระดับนี้จะได้ความรู้ เกี่ยวกับโภชนาการจากการเรียนในกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและ ประโยชน์ของโครงการดังกล่าว และผลการวิจัยยังได้สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้ปกครองได้รับความรู้ทางด้านโภชนาการมากขึ้น โดยการสื่อสาร ทั้งทางคำนำโทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ รวมทั้งผู้ปกครองอาจจะได้รับความรู้ทางด้านโภชนาการจากนักเรียนจึงทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงเจตคติในแนวทางที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับครู และนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานในท้องถิ่นจังหวัด ควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโครงการอาหาร กลางวันแก่โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้เข้าใจคุณค่าและประโยชน์ของโครงการ อาหารกลางวัน
2. ส่วนราชการที่รับผิดชอบ ควรจัดให้มีการจัดประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดโครงการอาหารกลางวัน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ครู โภชนาการประจำโรงเรียน รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร อนามัย และฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยควรจัดปีละครั้ง เพื่อหาทางร่วมมือ และประสานงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนดียิ่งขึ้น
3. ส่วนราชการที่รับผิดชอบควรจัดตั้งอัตราครูที่มีคุณวุฒิทางด้านเกษตรศาสตร์หรือโภชนาการ

ซึ่งครูเหล่านี้สามารถให้ความรู้และจัดหาอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการได้อย่างถูกต้อง

4. ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนทุกระดับ ควรหาโอกาสออกไปตรวจเยี่ยมแนะนำ และให้กำลังใจแก่ครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันโดยสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ครูที่ดำเนินงานได้มีกำลังใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือในค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานโครงการดังกล่าว

5. ผู้บริหารโรงเรียน ควรเป็นผู้นำ โดยให้การสนับสนุนและจูงใจครูและบุคลากร ให้มีเจตคติที่ดีต่อโครงการอาหารกลางวันยิ่งขึ้นไป รวมทั้งควรจะได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยเฉพาะอาจเชิญบุคลากรบางคนเข้าร่วมเป็นกรรมการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องนี้ในเขตอื่น ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบทยากจน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับหาแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณค่าและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. ควรจะได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่จัดกับโรงเรียนที่ไม่ได้จัดโครงการอาหารกลางวัน

3. ควรศึกษาเจตคติของครู นักเรียน และบุคลากรระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบทยากจนกับในเมือง เนื่องจากสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เป็นต้น

បរិយាកាស

บรรณานุกรม

- กัลยา นาคเพ็ชร การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียนใน
ท้องที่ตำบลคางพลู อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 147 หน้า อักขระ
- การประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย, สำนักงาน เอกสารการสัมมนาปัญหาโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนประถมศึกษา 2525 ลงวันที่ 25 เมษายน 2525 อักขระ
- เกษม ศิริสัมพันธ์ "การศึกษากับพัฒนาสังคมไทย" ใน สรุปการบรรยายทางวิชาการ ปี
2526 หน้า 1 - 8 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลงวันที่ 13 มกราคม
2526 อักขระ
- ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ "โภชนาการกับการเจริญเติบโตของเด็กไทย" รวมารับคิ 6 : 31 -
36 ธันวาคม 2521 - มกราคม 2522
- _____ "โรคขาดอาหารในทารกและเด็ก" แพทย์ 36 : 29 - 31 เมษายน 2525
- _____ "สถานะโภชนาการของประเทศไทยในปัจจุบัน" โภชนาการสาร 1 : 62 - 65
มกราคม - มีนาคม 2524
- ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ และพชชน วินิจจะกุล "โภชนาการและภาวะสังคม : ปัญหาโภชนาการ
ในประเทศไทย" โภชนาการสาร 4 : 143 - 183 ตุลาคม - ธันวาคม 2525
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การประชุมคณะอนุกรรมการ โครงการ
อาหารกลางวัน ครั้งที่ 1/2526 ลงวันที่ 11 มกราคม 2526 อักขระ
- _____ คู่มือพิเศษ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการโภชนาการเกษตรในโรงเรียนประถมศึกษา
ม.ป.ท. 2525, 266 หน้า
- _____ แนวการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน โรงพิมพ์เทียนไทย 2525, 87 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน "การสำรวจสภาวะทางการศึกษา" การศึกษา
6 : 1 - 5 สิงหาคม - กันยายน 2525

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525 - 2529 ม.ป.ท. 2524, 433 หน้า

ควน ขาวหนู โภชนาการ พิมพ์ครั้งที่ 3 อักษรบัณฑิต 2524, 460 หน้า

ชวลิต รัตนกุล "การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน" ใน สุขศึกษาในโรงเรียน หน้า
196 - 203 โรงพิมพ์สุเทพการพิมพ์ 2521

_____ ตำราโภชนาการเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2518, 293 หน้า

ช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนในพระบรมราชานุอุปถัมภ์, มูลนิธิ โครงการอาหารกลางวันและตัวอย่างผล
การปฏิบัติ มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ ม.ป.ป., 20 หน้า

อค์สำเนา

ชะนวนทอง ลือสุวรรณ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของ
โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520,
67 หน้า อค์สำเนา

ชีพลักษณ์ วิสุมิตนันท์ และอรุณ อดณะปิยะ การสำรวจอาหารกลางวันของนักเรียนในชั้น
ประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2501, 79 หน้า อค์สำเนา

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ โอเคียนสโตร์ 2522,
206 หน้า

เคโซ สนวนานท์ ปทานุกรมจิตวิทยา โอเคียนสโตร์ 2520, 340 หน้า

✓ทวี ฤกษ์สำราญ โภชนาการ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520, 77 หน้า

ทวีรัสมิ ธนาคม "ความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน" ประชากร
10 : 34 - 36 มกราคม 2521

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรม พิมพ์ครั้งที่ 2
โอเคียนสโตร์ 2526, 221 หน้า

เปรม ทัศนสุลานนท์, พล.อ. สาส์นวันเด็กปี 2526 ลงวันที่ 8 มกราคม 2526 ไม่มีเลขหน้า
อค์สำเนา

พิชรา กาญจนารัตน์ การศึกษาโครงการสุขภาพและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี แผนก
 วิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 205 หน้า อักส่าเนา
 พิชัย แก้วลาภู "แนวความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพ" ใน สุขภาพในโรงเรียน หน้า 4
 โรงพิมพ์สุเทพการพิมพ์ 2521

พิณทิพย์ บริบูรณ์สุข "โครงการอาหารกลางวันเด็ก" มิตรครู 3 : 32 - 37 กุมภาพันธ์
 2518

ยุวดี กาญจนัญญิต "การศึกษากับโภชนาการชุมชน" ใน การศึกษากับชีวิตและชุมชน หน้า
 215 - 222 โรงพิมพ์ยูไนเท็ดโปรดักชั่น 2523

วลัย อินทร์มรรย "อันตรายจากการขาดอาหารในเด็ก" โภชนาการสาร 4 : 36 - 39
 ตุลาคม - ธันวาคม 2518

วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์ "บริโภคนิสัยของเด็ก" สุขภาพ 15 : 73 - 78 กรกฎาคม -
 กันยายน 2524

✓ วัฒนา ประทุมสินธุ์ การจัดบริการอาหารในสถานศึกษา ประสานมิตร 2518, 51 หน้า

วิจิตร เทพบรวิรักษ์ แบบจำลองหลักสูตรอาหารและโภชนาการศึกษาระดับประถมศึกษา
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 323 หน้า อักส่าเนา

วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 9 ไทยวัฒนาพานิช 2525,
 164 หน้า

วิณะ วีระไวทยะ "อาหารเด็กในวัยเรียน" สุขภาพ 8 : 17 - 22 มิถุนายน - 2524

สมทรง อินสว่าง "ทำอย่างไรจึงจะมีอายุยืนยาว" การอนามัยและสิ่งแวดล้อม 1 : 57 - 60
 มกราคม - เมษายน 2524

สมศักดิ์ สันฐะระเวชญ์ "การวัดเจตคติในวิชาคณิตศาสตร์" มิตรครู 12 : 11 - 15 กรกฎาคม
 2522

สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ โครงการสุขภาพในโรงเรียน ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา

คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต 2521, 286 หน้า

ลีปนันท เกกทัต "ชาวการศึกษา" คุรุปริทัศน์ 12 : 6 ธันวาคม 2524

สุชา จันทน์เอม จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 3 ไทยวัฒนาพานิช 2522, 232 หน้า

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม วิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 แพร่พิทยา 2521, 204 หน้า

สุกิจ จรุงจิตต์ การศึกษาอุปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขตบางเขน

กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัดบริการอาหารสมบูรณ์แบบ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2519, 323 หน้า อัดสำเนา

สุพงษ์ ภูมิพันธ์ และทวีวัฒน์ ธนาคม "อุปสรรคและปัญหาของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา" ประชากร 11 : 46 - 49 กุมภาพันธ์ 2521

อโนทัย เจตนเสน "อาหารและโภชนาการเพื่อการพัฒนาเด็ก" สุขศึกษา 8 : 21 - 27

ตุลาคม - ธันวาคม 2522

✓ อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 164 หน้า
อัดสำเนา

อุทัย พิศาลบุตร โภชนาการสาธารณสุข ม.ป.ท. 2508, 93 หน้า อัดสำเนา

Allport, G.W. "Attitudes", in Handbook of School Psychology.
p. 798 - 844, Worcester, Mass, Clark University Press, 1972.

Best, John W. Research in Education. New Jersey, Prentice - Hall;
1959. 320 p.

Christakis, G. and others. "A Nutritional Epidemiologic Investigation
of 642 New York City Children," American Journal Clinical
Nutrition. 21 : 107 - 126, January, 1968.

- Cruze, Wendel Wayne. Educational Psychology. New York, The Ronal Press, 1942. 572 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology Education. 3rd. ed., New York, McGraw - Hill, 1971. 491 p.
- Hara - May, J.A.O. "School Feeding Under and Applied Nutrition," Note and Reviews. 9 · 108 - 111, September and October, 1968.
- Heseltine; Harjorie. "Freedom from Hunger Campaign," Education and Training in Nutrition. 6 7, May, 1972.
- Hilgard, Ernest R. Introduction To Psychology. New York, Harcourt Brace & World, 1962. 678 p.
- Jelliffe, D.B. The Asessment of the Nutritional Status of The Community. Geneva. World Helth Organization, 1966. 299 p.
- Lindguist, E.F. Design and Analysis in Experiment in Psychology and Education. Boston, Houghton Mifflin. 1956. 393 p.
- Mehrens, William A. and Irvin J. Lehman. Standardized Test in Education. 2nd. ed., New York, Holt, Rinehart and Winston, 1975. 369 p.
- Sandstrom, Marvin M. "School Lunches" in Food. p. 69, Washington D.C., The United States Government Printing Office, 1959.
- Wilson, Eva D. Principles of Nutrition. New York, John Wiley and Sons, 1964. 483 p.

การคำนวณ

ที่ ทม 1013(6)/67

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองปทุมธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ข้าพชนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยุธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิศรัทธาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เกษม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอเมืองปทุมธานี

1. โรงเรียนวัดชินวราราม
2. โรงเรียนวัดเทียนถวาย
3. โรงเรียนวัดบางคูวัด
4. โรงเรียนชุมชนวัดเสด็จ
5. โรงเรียนวัดโพธิ์เลอน
6. โรงเรียนวัดคทาเรือง
7. โรงเรียนวัดมะขาม
8. โรงเรียนวัดหงส์ปทุมवास
9. โรงเรียนวัดนาง
10. โรงเรียนวัดโพธิ์ฟ้า
11. โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี
12. โรงเรียนวัดบางพูน
13. โรงเรียนสุลัดخانه

ที่ ทม 1013(6)/73

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสามโคก

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ด้วยนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยุธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิศรัทธาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโทเรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชวรี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขาธิการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทด 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอสามโคก

14. โรงเรียนคลองบ้านพร้าว
15. โรงเรียนชุมชนวัดไก่อ้อี้
16. โรงเรียนวัดบ้านพร้าวใน
17. โรงเรียนวัดเชิงท่า

ที่ ทม 1013(6)/67

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอลาดหลุมแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ด้วยนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อรุณา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิไตรการ ศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโทเรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงว่า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

ผู้อำนวยการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอลาดหลุมแก้ว

18. โรงเรียนชุมชนวัดบัวแก้วเกษร
19. โรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้
20. โรงเรียนสังฆรักษ์บำรุง

ที่ ทม 1013(6)/71

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหนองเสือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ข้าพชนายบุญเลิศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิศรัทธาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอหนองเสือ

21. โรงเรียนวัดศรีสโมสร
22. โรงเรียนวัดพวงแก้ว
23. โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง
24. โรงเรียนวัดจุฬาราวาส
25. โรงเรียนราษฎร์สงครามพิทยา
26. โรงเรียนวัดจุฬาจินตาราม
27. โรงเรียนวัดสุนทรนิกราราม
28. โรงเรียนชุมชนเมืองบา
29. โรงเรียนคลอง 11 ศาลาครุ
30. โรงเรียนนิกรราษฎร์บูรณะ

ที่ ทม 1013(6)/81

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไทรน้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ด้วยนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยู่ชยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลำดับสูงสุดการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ
รองศาสตราจารย์เกษม จันทะชุม ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ชาวี มณีศรี กรรมการ
มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขาธิการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ต่อ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอไทรน้อย

31. โรงเรียนวัดไทรใหญ่
32. โรงเรียนวัดคลองขุนศรี
33. โรงเรียนวัดราษฎร์นิม
34. โรงเรียนวัดยอกพระพิมล

ที่ ทม 1013(6)/70

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอฉะเชิงเทรา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ข้าพชนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อุบลราชธานี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์วารี มณีศรี กรรมการ มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขาธิการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอธัญบุรี

35. โรงเรียนวัดมูลจินคาราม
36. โรงเรียนวัดนาคบุญ
37. โรงเรียนวัดอภัยการาม
38. โรงเรียนชุมชนประชาธิปไตย
39. โรงเรียนวัดสระบัว

ที่ ทม 1013(6)/69

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอคลองหลวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ด้วยนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยู่ชยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลำดับสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชาวี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอคลองหลวง

40. โรงเรียนคลองสอง
41. โรงเรียนอนุคุมราชบุรีบำรุง
42. โรงเรียนชุมชนวัดบางชัน

ที่ ทม 1013(6)/78

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองนนทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

คายนายนุญเลิศ เสีวงศ์ ณ อยุธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลำดับสูงสุดการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์ เติม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

สำนักงานเลขาธิการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอเมืองนนทบุรี

43. โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ
44. โรงเรียนวัดท่าหนักไค้
45. โรงเรียนวัดปากน้ำ
46. โรงเรียนกลาโหมอุทิศ
47. โรงเรียนวัดสมรโกฏิ
48. โรงเรียนวัดประชารังสรรค์
49. โรงเรียนวัดแจ้งศิริสัมพันธ์

ที่ ทม 1013(6)/79

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ค.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปากเกร็ด

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

คว้นนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยู่ธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิไตรการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชาวี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอปากเกร็ด

- 50. โรงเรียนวัดท่าเกวียน
- 51. โรงเรียนวัดสะพานสูง
- 52. โรงเรียนวัดบ่อ
- 53. โรงเรียนวัดศาล

ที่ ทม 1013(6)/80

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางบัวทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

คายนามบุญเลิศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิศรัทธาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชาวี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมา

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอบางบัวทอง

54. โรงเรียนสุเหร่าปากคลองลำรี
55. โรงเรียนแสงประเสริฐ
56. โรงเรียนสุเหร่าเขียว
57. โรงเรียนขอและศึกษา
58. โรงเรียนไมตรีอุทิศ
59. โรงเรียนจันทร์ทองเอี่ยม
60. โรงเรียนวัดลาดปลาทุก

ที่ ทม 1013(6)/78

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรปราการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ข้าพชนายบุญเลิศ เส้นวงศ์ ณ อยุธยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิศรัทธาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชวรี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ต่อ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอเมืองสมุทรปราการ

61. โรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์
62. โรงเรียนวัดคาน้ำสำโรง
63. โรงเรียนเทพาพรกระจากทอง
64. โรงเรียนชุมชนวัดสงขลา
65. โรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย
66. โรงเรียนชุมชนวัดราษฎร์บำรุง
67. โรงเรียนพิบูลประชาบาล
68. โรงเรียนวัดท่าทุ
69. โรงเรียนพรานี่ลวัชระ
70. โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม
71. โรงเรียนคลองบางปีง
72. โรงเรียนคลองสองพี่น้อง
73. โรงเรียนป้อมพระจุลจอมเกล้า
74. โรงเรียนวัดคูสราง
75. โรงเรียนวัดแหลมฟ้าผ่า

ที่ ทม 1013(6)/75

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ท.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

11 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางพลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ด้วยนายบุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยู่ชยา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับอนุมัติให้หาปริญญาบัตรเรื่อง
"การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1" ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์เกษม จันทะชุม ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชวรี มณีศรี กรรมการ

มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์จากท่านคือ ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
โรงเรียนในสังกัดของท่าน ตามบัญชีรายชื่อที่แนบมานี้

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ พูลสวัสดิ์)

รองคณบดี

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร.บางแสน 376060, 376182 ทอ 412

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
อำเภอบางพลี

76. โรงเรียนวัดเสาชงกลาง
77. โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง
78. โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่ใน
79. โรงเรียนเตรียมปริญญาอนุสรณ์
80. โรงเรียนวัดบางโคตรใน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1

แบบสอบถามชุดนี้ทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการอาหารกลางวัน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

โปรดเขียนเครื่องหมาย (✓) ลงใน ☐ หน้าคำตอบ หรือกรอกข้อความตามสภาพเป็นจริงลงในช่องว่าง

1. โรงเรียนมีคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

2. โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันอย่างไรบ้าง

☐ มีการประชุมปีละครั้ง

☐ มีการประชุมภาคเรียนละครั้ง

☐ ไม่เคยมีการประชุมเลย

☐ อื่น ๆ (ระบุ) .

3. โรงเรียนจัดบุคลากรรับผิดชอบด้านการจัดซื้ออาหารแห้งและอาหารสดอย่างไร

- ☐ จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบหมุนเวียนกันไป
- ☐ ครูโภชนาการรับผิดชอบจัดซื้อเพียงผู้เดียว
- ☐ ครูโภชนาการรับผิดชอบและในบางครั้งฝากแม่ค้าข้างโรงเรียนจัดซื้อ
- ☐ ในภารโรงรับผิดชอบจัดซื้ออาหาร
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

4. โรงเรียนจัดบุคลากรรับผิดชอบด้านการประกอบอาหารอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ครู นักเรียนและภารโรงช่วยกันจัดทำ
- ☐ ครูและนักเรียนช่วยกันจัดทำ
- ☐ ครูโภชนาการรับผิดชอบเพียงผู้เดียว
- ☐ จ้างบุคคลภายนอกมาประกอบอาหาร
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

5. โรงเรียนมีครูที่มีวุฒิทางคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการหรือไม่

- ☐ มี
- ☐ ไม่มี

6. โรงเรียนจัดบุคลากรรับผิดชอบด้านการจำหน่ายอาหารอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ครู นักเรียนและภารโรงช่วยกันจัดจำหน่าย
- ☐ ครูและนักเรียนช่วยกันจัดจำหน่าย
- ☐ ครูโภชนาการจัดจำหน่ายเพียงผู้เดียว
- ☐ จ้างบุคคลภายนอกมาจัดจำหน่าย
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

7. โรงเรียนมีครูที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุและครุภัณฑ์เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

- ☐ มี
- ☐ ไม่มี

8. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดหาอาหารกลางวันคืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การขมรมในคณาการทำบัญชีการเงิน พัสดุและการใช้จ่ายเงินโครงการ
- ☐ การพาคณะครูไปดูโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดโครงการ
- ☐ การขมรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดโครงการอาหารกลางวัน
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

9. ท่านรู้สึกว่าการบังคับบัญชาของท่านสนับสนุนการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนหรือไม่

- ☐ สนับสนุน ☐ ไม่สนับสนุน
- ☐ เฉย ๆ ☐ ไม่ทราบ

10. ความร่วมมือจากคณะครูในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเป็นอย่างไร

- ☐ ได้รับความร่วมมือดีจากทุกคน
- ☐ ได้รับความร่วมมือมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์
- ☐ ได้รับความร่วมมือประมาณ 50 - 69 เปอร์เซ็นต์
- ☐ ได้รับความร่วมมือประมาณ 20 - 49 เปอร์เซ็นต์
- ☐ ได้รับความร่วมมือต่ำกว่า 20 เปอร์เซ็นต์
- ☐ ครูไม่ให้ความร่วมมือเลย

11. โครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเพียงใด

- ☐ ได้รับความร่วมมือดีมาก
- ☐ ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ
- ☐ ไม่ได้รับความร่วมมือเลย (ให้ข้ามไปข้อ 13)

12. การให้ความร่วมมือของบุคลากรแสดงออกกัวิธีใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ให้เงินนักเรียนมาซื้ออาหาร ☐ ช่วยบริการอาหาร
- ☐ ช่วยทำและเสิร์ฟอาหาร ☐ มาประชุมและแสดงความคิดเห็น
- ☐ บริจาคเงินช่วยโครงการ
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

13. โรงเรียนมีเงินทุนหมุนเวียนในการจัดบริการอาหารกลางวันเพียงพอหรือไม่
☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ
14. โรงเรียนได้เงินทุนในการจัดบริการอาหารกลางวันอย่างไร
☐ โรงเรียนหาเงินทุนเอง
☐ ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าสังกัด
☐ ได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ
☐ เงินจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้
☐ อื่น ๆ (ระบุ)
15. โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนโครงการอย่างไร
☐ ได้รับเป็นเงินทั้งหมด
☐ ได้รับเป็นวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมด
☐ ได้รับเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งและตัวเงินอีกส่วนหนึ่ง
☐ ไม่ได้รับอะไรเลย
16. โรงเรียนมีเงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอหรือไม่
☐ มี ☐ ไม่มี
17. ราคาอาหารกลางวันโรงเรียนจัดจำหน่ายคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ข้าว - หวาน ชุดละ 4.00 บาท
☐ ข้าว - หวาน ชุดละ 3.00 บาท
☐ อื่น ๆ (ระบุ)
☐ ข้าว จานละ 3.00 บาท
☐ ข้าว จานละ 2.00 บาท
☐ อื่น ๆ (ระบุ)
☐ หวาน ถ้วยละ 2.00 บาท
☐ หวาน ถ้วยละ 1.00 บาท
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

18. ปัจจุบันภาวะการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นอย่างไร

☐ มีกำไรมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์

☐ มีกำไรต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์

☐ พอใช้

☐ ขาดทุนต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์

☐ ขาดทุนมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์

19. ท่านกลัวความยุ่งยากเรื่องระบบการเงินเนื่องจากการนิคมระเบียบได้ง่ายหรือไม่

☐ ไม่กลัวเนื่องจากระมัดระวังอยู่เสมอ

☐ กลัวนิคมระเบียบเกี่ยวกับระบบการเงิน เพราะสลับซับซ้อนปฏิบัติยาก

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

20. ท่านเห็นว่าการจัดหาอาหารกลางวันมีส่วนทำให้นักเรียนเจริญเติบโตขึ้นหรือไม่

☐ ค่อนข้างมาก

☐ ค่อนข้างปานกลาง

☐ เหมือนเดิม

☐ ลดลง

☐ ไม่ทราบ

21. ท่านเห็นว่าการนี้มีส่วนทำให้นักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นหรือไม่

☐ ค่อนข้างมาก

☐ ค่อนข้างปานกลาง

☐ เหมือนเดิม

☐ ลดลง

☐ ไม่ทราบ

22. ท่านเห็นว่าการนี้ช่วยส่งเสริมบรรยาบทในการรับประทานอาหารของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

☐ ค่อนข้างมาก

☐ ค่อนข้างปานกลาง

☐ เหมือนเดิม

☐ ลดลง

☐ ไม่ทราบ

23. ท่านเห็นว่าโครงการนี้ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงนิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหาร
ดีขึ้นหรือไม่

☐ ดีขึ้นมาก

☐ ดีขึ้นเล็กน้อย

☐ เหมือนเดิม

☐ เลวลง

☐ ไม่ทราบ

24. ในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมาโรงเรียนเคยสำรวจนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทานหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย (ถ้าไม่เคย ให้ข้ามไปตอบข้อ 26)

25. นักเรียนยากจนที่ควรได้รับความช่วยเหลือ มีจำนวนประมาณกี่คน

☐ 1 - 30 คน

☐ 31 - 60 คน

☐ 60 - 100 คน

☐ 101 คน ขึ้นไป

☐ ไม่ทราบ

26. โรงเรียนมีโรงอาหารหรือไม่

☐ มีโรงอาหารโดยเฉพาะ

☐ มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับหอประชุม

☐ มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกงาน

☐ มีโรงอาหารที่ใช้ร่วมกับโรงฝึกพลศึกษา

☐ ไม่มีโรงอาหาร (ถ้าไม่มี ข้ามไปตอบข้อ 28)

27. ถ้ามี สภาพของโรงอาหารเป็นอย่างไร

☐ ทรุดโทรมมากควรสร้างใหม่

☐ พอใช้ได้แต่มีบางส่วนชำรุด

☐ ยังใช้ได้ดี

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

28. ถ้าไม่มี โรงเรียนใช้สถานที่ใดเป็นห้องครัว

☐ ระเบียงโรงเรียน

☐ ใต้ถุนโรงเรียน

☐ ภายในห้องเรียนของนักเรียน

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

29. นักเรียนนี้รับประทานอาหารในสถานที่ใด

☐ ระเบียงโรงเรียน

☐ ใต้ต้นไม้โรงเรียน

☐ ภายในห้องเรียนของนักเรียน

☐ บริเวณสนามหน้าโรงเรียน

☐ ภายในโรงอาหารของโรงเรียน

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

30. โต๊ะและเก้าอี้ภายในสถานที่รับประทานอาหารมีเพียงพอหรือไม่

☐ มีมากเกินพอ

☐ มีพอใช้จำนวนนักเรียน

☐ มีไม่พอใช้จำนวนนักเรียน

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

31. สถานที่ในการเก็บถังทำความสะอาดภาชนะเป็นอย่างไร

☐ มีเป็นส่วนถูกสุขลักษณะจำนวนเพียงพอ

☐ มีเป็นส่วนแต่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ

☐ มีเป็นสถานที่ชั่วคราว

☐ ไม่มี

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

32. สถานที่ในการเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหารมีหรือไม่

☐ มีสำหรับเก็บโดยเฉพาะ

☐ จัดไว้ภายในบริเวณโรงครัวมุมใดมุมหนึ่ง

☐ ไม่มีสำหรับเก็บเลย

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

33. โรงเรียนเก็บอาหารสักระยะอย่างไร

- ☐ ใส่ตู้เย็นไว้ที่โรงเรียน
☐ ผ่าใส่ตู้เย็นไว้ที่บ้านพักครู
☐ ไม่มีสถานที่เก็บเลย
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

34. โรงเรียนเก็บอาหารแห้งอย่างไร

- ☐ มีตู้สำหรับเก็บโดยเฉพาะ
☐ ผ่าอาหารแห้งไว้ที่บ้านพักครู
☐ ไม่มีสถานที่เก็บเลย
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

35. อุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหารมีเพียงพอหรือไม่

- ☐ มีเพียงพอ
☐ มี แต่ไม่เพียงพอ
☐ ไม่มี แต่ไปยืมจากสถานที่อื่น ๆ เช่น วัด ฯลฯ
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

36. ภาชนะสำหรับใส่อาหารในปัจจุบันคืออะไร

- ☐ จานสังกะสี ☐ จานกระเบื้อง
☐ จานพลาสติก ☐ ถาดหลุม
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

37. โรงเรียนมีภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่มเพียงพอหรือไม่

- ☐ มีเพียงพอ
☐ มี แต่ไม่เพียงพอ
☐ ไม่มีเลย

38. การจัดซื้ออาหารแห้งและอาหารสด โดยใช้เส้นทางคมนาคมคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ทางบก

☐ ทางน้ำ

☐ ทางบกและทางน้ำ

39. โรงเรียนอยู่ห่างจากตลาดสดประมาณเท่าใด

☐ ระยะทางต่ำกว่า 1 กิโลเมตร

☐ ระยะทางประมาณ 1 - 5 กิโลเมตร

☐ ระยะทางประมาณ 6 - 10 กิโลเมตร

☐ ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตรขึ้นไป

40. การคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตลาดสะดวกหรือไม่

☐ สะดวก

☐ ไม่สะดวก

41. โรงเรียนมีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันอย่างไร

☐ เขียนโครงการที่แน่นอนตลอดปี

☐ เขียนโครงการเฉพาะภาคเรียนหนึ่ง ๆ

☐ ไม่เคยมีการวางแผนเลย

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

42. โรงเรียนทำความสะอาดภายในและภายนอกอย่างไร

☐ ทำความสะอาดทุกวัน

☐ ทำความสะอาดสัปดาห์ละครั้ง

☐ ทำความสะอาดเดือนละครั้ง

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

43. เครื่องปรับอากาศในอาหารมีหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

44. โรงเรียนมีที่สำหรับเก็บภาชนะในลักษณะใด

☐ มีตู้เก็บของ

☐ มีตู้กระจก

☐ มีตู้เก็บ

☐ ไม่มีเลย

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

45. วิธีทำให้ภาระหนักคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ฝั่งแตก

☐ ปล่อยให้ตัวเอง

☐ ใจผวาเซঁค

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

46. โรงเรียนจัดระบายน้ำเสียอย่างไร

☐ ไซท่อ

☐ ไซบ่อซึม

☐ ระบายน้ำลงคู คลอง

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

47. โรงเรียนกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีใด

☐ กองรวมกันแล้วเผา

☐ ขุดหลุมฝัง

☐ เผาในเตาเผาขยะ

☐ มีรถขยะมาขน

☐ กองไว้หน้าโรงเรียน

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

48. ภาระรองรับขยะมูลฝอยมีเพียงพอหรือไม่

☐ มีเพียงพอ

☐ มีไม่เพียงพอ

☐ ไม่มี

49. โรงเรียนมีเนื้อที่ทำการเกษตรหรือไม่ อย่างไร

☐ มีสถานที่และทำอย่างสม่ำเสมอ

☐ มีสถานที่และทำเป็นบางครั้ง

☐ มีสถานที่แต่ไม่เคยทำ

☐ ไม่มีสถานที่ทำการเกษตร

50. ผลผลิตทางการเกษตรมีส่วนช่วยสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

☐ มีส่วนสนับสนุนดีมาก

☐ มีส่วนสนับสนุนบ้างเล็กน้อย

☐ ไม่มีส่วนสนับสนุนเลย

51. การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันเป็นอย่างไร

- ☐ มีการประเมินเป็นประจำทุกปี
- ☐ มีการประเมินบ้างเป็นบางครั้ง
- ☐ ไม่มีการประเมินผลเลย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

โปรดอ่านรายการปัญหาดังต่อไปนี้โดยละเอียด และพิจารณาว่าปัญหาในแต่ละข้อ
นี้อยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ใส่ในช่องน้ำหนักของปัญหา โดยปฏิบัติดังนี้

- ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหานักมากต้องรีบแก้ไข ให้กา ✓ ในช่องมากที่สุด
- ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหามาก ให้กา ✓ ในช่องมาก
- ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหาพอประมาณ ให้กา ✓ ในช่องปานกลาง
- ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหาน้อย ให้กา ✓ ในช่องน้อย
- ข้อที่ท่านเห็นว่า ไม่มีปัญหาหรือน้อยที่สุด ให้กา ✓ ในช่องน้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	1. <u>ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร</u>					
1	ปัญหาในการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน					
2	ปัญหาในการจัดประชุมครูและบุคลากรเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน					
3	ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง					

ข้อที่	ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	ขาดบุคลากรรับผิดชอบการประกอบอาหาร					
5	ขาดความรู้ที่ความรูทาง-คุณเลทกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ					
6	ขาดบุคลากรรับผิดชอบงานการจัดนายอาหาร					
7	ขาดบุคลากรที่จะเป็นแรงงานในการเก็บล้างและทำความสะอาด					
8	ขาดบุคลากร รับผิดชอบ การจัดทำบัญชีการเงิน พัสดุและครุภัณฑ์					
9	ผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน					
10	ครูไม่ให้ความร่วมมือในการจัดโครงการอาหารกลางวัน					
11	ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาช่วยทำงานด้าน การจัดบริการอาหารกลางวัน					
12	ผู้ประกอบอาหารขาดประสบการณ์					
13	ครูโภชนาการไม่ได้รับการศึกษามาโดยเฉพาะ					
14	ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร					
✓	2. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน					
15	ขาดแคลนเงินในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ					
16	ขาดแคลนเงินหมุนเวียนที่จะใช้จ่ายประจำวัน ในการจัดทำอาหาร					
17	การจัดบริการอาหารกลางวันประสบกับปัญหาคาดขาดทุน					

ข้อที่	ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	สถานที่ใช้ในการประกอบอาหารในท้องถิ่นมีราคาแพง					
19	การใช้เงินงบประมาณยุ่งยากไม่คล่องตัว					
	3. <u>ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน</u>					
20	นักเรียนส่วนใหญ่สุขภาพไม่สมบูรณ์					
21	นักเรียนนิยมรับประทานอาหารภายนอกโรงเรียน					
22	นักเรียนนิยมรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น					
	ลูกกวาด มะเขือทอง ฯลฯ					
23	นักเรียนไม่ซื้ออาหารเพราะไม่เห็นผลประโยชน์ของโครงการ					
24	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเงินซื้ออาหารกลางวันรับประทาน					
✓	4. <u>ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่</u>					
25	ขาดสถานที่ในการประกอบอาหาร					
26	ขาดสถานที่ในการจำหน่ายอาหาร					
27	ขาดสถานที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร					
28	โต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอ					
29	ขาดสถานที่เก็บล้างทำความสะอาดภาชนะต่าง ๆ					
30	ขาดสถานที่สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ในการจัดทำอาหาร					
31	ขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน					
32	ขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารแห้งที่เหลือไว้ในแต่ละวัน					

ข้อที่	ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
✓ 33	5. <u>ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ</u> ขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในกา ประกอบอาหาร					
34	ขาดแคลนอุปกรณ์การเสิร์ฟ เช่น จาน ช้อน ฯลฯ					
35	ขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่ผัก					
36	หาซื้อเครื่องครัวยาก					
37	6. <u>ปัญหาเกี่ยวกับระยะทาง</u> โรงเรียนอยู่ไกลจากตลาดหรือแหล่งที่จะซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง					
38	กำหนดราคามะนาวโรงเรียนกับตลาดไม่สะดวก					
39	สิ้นเปลืองเวลาในการไปซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง					
40	ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปซื้ออาหารสด					
✓ 41	7. <u>ปัญหาอื่น ๆ</u> โรงเรียนขาดการวางแผนงาน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน					
✓ 42	โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์งานโครงการกับภายนอก					
43	โรงเรียนขาดคนนำในการประกอบอาหาร					
44	ขาดคนนำในการทำความสะอาดอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร					
45	ขาดแคลนภาชนะสำหรับปิ้งค้ออาหาร					

ข้อ	ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
✓ 46	ขาดแคลนครุภัณฑ์ เช่น ตู้ โต๊ะ สำหรับเก็บภาชนะหรือ เครื่องครัวต่าง ๆ					
47	โรงเรียนเมื่อประสบปัญหาในการกำจัดขยะหรือสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ					
✓ 48	ขาดสถานที่สำหรับการเกษตรสวนครัว เพื่อสนับสนุน โครงการอาหารกลางวัน					
✓ 49	ขาดการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน					

แบบสอบถามสำหรับครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ข้อที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการต่าง ๆ ต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วพิจารณาว่ารายการต่าง ๆ ในแต่ละข้อของแบบสอบถามนี้ ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร โดยให้ท่านทำ ✓ ลงในช่องว่างข้างขวามือเพียงช่องใดช่องหนึ่งของแต่ละหัวข้อ ดังตัวอย่าง

ข้อที่	รายการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	ผู้ปกครองควรสนับสนุนการจัดโครงการอาหารกลางวัน	✓				
00	ไม่ควรมีการจัดโครงการอาหารกลางวัน เพราะทำให้เกิดความยุ่งยาก				✓	

จากข้อ 0 ถ้าท่านเห็นด้วยอย่างยิ่งกับความเห็นในข้อนี้ ให้ทำ ✓ ลงในช่องข้างขวามือตรงคำว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากข้อ 00 ถ้าท่านไม่เห็นด้วยกับความเห็นในข้อนี้ ให้ทำ ✓ ลงในช่องข้างขวามือตรงคำว่า ไม่เห็นด้วย

ต่อไปนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของท่านที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อที่	รายการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง ๕	เห็นด้วย ๔	ไม่ แน่ใจ ๓	ไม่ เห็นด้วย ๒	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง ๑
1	ยัง ไม่มีความจำเป็นที่จะจัดโครงการ					
2	อาหารกลางวัน					
3	อาหารที่โรงเรียนจัดทำจำหน่ายมีคุณภาพ					
4	ต่ำ					
5	อาหารที่โรงเรียนจัดทำจำหน่ายมีราคาถูก					
6	อาหารที่โรงเรียนจัดทำมีความสะอาด					
7	ถูกหลักอนามัย					
8	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน					
9	ไม่มุ่งหวังกำไร					
10	อาหารกลางวันที่นักเรียนรับประทาน					
11	มีปริมาณเพียงพอ					
12	ท่านรู้สึกยินดีเมื่อโรงเรียนมีการจัด					
13	อาหารกลางวันจำหน่าย					
14	นักเรียนควรจะต้องเลือกซื้ออาหารที่โรงเรียน					
15	ทำขายมากกว่าอาหารที่พ่อค้าแม่ค้ามาขาย					
16	อาหารของโรงเรียนมีความสะอาด					
17	นักเรียนรับประทานมากกว่าอาหารที่พ่อค้าแม่ค้า					
18	นำมาขาย					
19	อาหารที่โรงเรียนจัดทำไม่คุ้มค่าทาง					
20	โภชนาการเหมือนกับอาหารที่พ่อค้าแม่ค้า					
21	นำมาขาย					

ข้อที่	รายการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็นด้วย 4	ไม่ แน่ใจ 3	ไม่ เห็นด้วย 2	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง 1
(11)	การจัดอาหารกลางวันแสดงให้เห็นว่า					
(12)	โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า					
(13)	โรงเรียนจัดทำอาหารเองเป็นสาเหตุให้ ครูสอนหนังสือได้ไม่เต็มที่					
(14)	อาหารที่โรงเรียนจัดทำจำหน่ายมีส่วนช่วย ลดจำนวนนักเรียนที่เป็นโรคขาดสารอาหาร					
(15)	การจัดโครงการอาหารกลางวันทำให้ ผลการเรียนของนักเรียนตกต่ำ					
(16)	โครงการอาหารกลางวันช่วยสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน					
(17)	อาหารที่โรงเรียนจัดทำไม่มีส่วนช่วยให้ นักเรียนมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น					
(18)	โครงการอาหารกลางวันช่วยให้ รู้เกี่ยวกับมรรยาทในการรับประทานอาหาร					
(19)	โครงการอาหารกลางวันช่วยแก้ไขการ รับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้องให้กับนักเรียน					
(20)	โครงการอาหารกลางวันช่วยฝึกนักเรียน ให้รู้จักการช่วยเหลืองานส่วนรวม					
(21)	โครงการอาหารกลางวันช่วยปลูกฝังให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบ					

ข้อที่	รายการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
(21)	โครงการอาหารกลางวันช่วยส่งเสริม ความสามัคคี					
22	โครงการอาหารกลางวันช่วยให้นักเรียน ได้มีโอกาสฝึกกิจกรรมด้านการซื้อขาย					
(23)	โครงการอาหารกลางวันช่วยให้นักเรียน ได้มีโอกาสฝึกกิจกรรมด้านการครัว					
(24)	โครงการอาหารกลางวันช่วยให้นักเรียน ได้เรียนการงานพื้นฐานอาชีพโดยไม่ต้อง ซื้ออุปกรณ์การเรียนเอง					
(25)	โครงการอาหารกลางวันทำให้นักเรียน เสียเวลาเรียนโดยไม่ได้รับประโยชน์คุ้มค่า					
(26)	โครงการอาหารกลางวันช่วยให้นักเรียน ทุกคนได้ได้รับประทานอาหารโดยทั่วถึง					
(27)	โครงการอาหารกลางวันมีส่วนช่วยให้นักเรียน บางคนที่ยากจนได้ได้รับประทานอาหารกลางวันโดยไม่ต้องเสียเงิน					
(28)	โครงการอาหารกลางวันไม่มีส่วนช่วยแบ่งเบา ภาระของบุคลากรที่มีฐานะยากจน					
(29)	โครงการอาหารกลางวันช่วยลดภาระบุคลากร ในการเตรียมอาหารกลางวันแก่นักเรียน					
30	โครงการอาหารกลางวันช่วยอำนวยความสะดวก สะดวกแก่ครูในเรื่องอาหารกลางวัน					